

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Super quarto libro Sententiarum

Thomas <von Aquin, Heiliger>

[Venedig], 24. Juni 1481

[Distinctiones XXXI-XXXV]

[urn:nbn:de:bsz:31-305514](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-305514)

Et ite: nō cognoscebat eā donec peperit filiū suū p̄t
mogenitū. q̄ videt q̄ post cognouit eā. ¶ S. p̄t
mū dī respectu sc̄di. sed x̄ps in aucte inducta dicit
p̄mogenitū filiū virgis. q̄ post p̄mū hūit aliū: et sic
m̄fionūz illud saltē post x̄pi natiuitatē p̄sumatū
fuit. ¶ S. nō defuerūt v̄ba euāgelistis ad exp̄mē
duz suā intētiōē. s̄z nūq̄ exp̄sserūt q̄ Joseph am
plius eā nō cognosceret. q̄ post x̄pi gnationēz matri
moniu fuit cōsumatū. ¶ S. Joseph dī p̄t x̄pi in
plurib̄ euāgelij locis: et dī etiā hic fratres: q̄d non
eēt si m̄fionū illud nunq̄ fuisset p̄sumatū. q̄ rē.
¶ S. duo corpa nō p̄t simul eē i eodē loco. ergo
x̄ps nō potuit exire de vētre m̄ris itēgritate v̄gini
tatis manēte: et sic nō fuit incōueniēs q̄ m̄fionūz
illud p̄sumaret. ¶ S. Abraā et alij p̄ies q̄ p̄iugūz
v̄i sunt maxime dignitatis fuerūt. q̄ nihil dep̄ssit
matri x̄pi si m̄fionūz p̄sumasset. ¶ S. Heluidius
objicit: Si turpe ē x̄po m̄rem cognosci p̄ partū:
q̄to magis p̄ genitalia virgis eē natū. S̄z: vir
gitas corruptōi p̄ponit. s̄z mater x̄pi debuit eē i ex
cellētissimo statu. q̄ debuit eē virgo: et sic n̄ debuit
illud matrimoniu p̄sumari. ¶ S. nō ē pbabile q̄
Joseph audēt v̄terū quē tēplū dei nouerat attin
gere: vt Hiero. dicit. ¶ Espōdeo dō: q̄ mater x̄pi
aū partū: et post p̄t in cinū virgo p̄mā
sit. sed et v̄ginitati aū partū iudei et ebionite dero
gāt: dicētes x̄pm ex Joseph semie eē natū. eius at
v̄ginitati i partu p̄bi derogabāt. dicētes non posse
duo corpa eē i eodē loco. sed virginitati et post p̄tuz
Heluidi quidā ideota et sacerdos ausus est dero
gare: q̄ loq̄citātē faciendā estimāo: accepta mā dī
sp̄tādī a blasphemis matris dei i cepit: dicēs eaz
post partū a Joseph cognitā: q̄ quē Hiero. lib̄uz
p̄scripsit. ¶ Ad. j. q̄ dō: q̄ anteq̄ nō sp̄ denotat or
dinē ad illud q̄d futuz ē fm rei v̄itate: s̄z q̄nq̄ ad
illud q̄d futuz sperat fm cōez cursuz: fm q̄ dī iste
anq̄ hēret. xx. ānos mortuus ē: et sic ē i p̄posito: et
s̄z li donec q̄nq̄ significat h̄ q̄d p̄cessit terminari
venīte eo q̄d expectat: vt cū dī: sede hic donec ve
niā: q̄nq̄ at nō sic: vt cū dī. j. Cor. xv. Op̄ortz illū
regnare donec ponat oēs inimicos rē. nō q̄ tēpus
regni ei: s̄z imiat ad subiectionē inimicōz: s̄z biectō
inimicōz i tpe regni icludif. ¶ Ad. ij. dō: q̄ p̄mo
genitū dī aū quē nullus: q̄uis post ip̄m nō sit ali:
als v̄nigēti ius p̄mogēture nō hēnt: nec obuiffēt
deo offerri i lege: q̄d falsū ē. ¶ Ad. iij. dō: q̄ euā
geliste ex eo q̄d min⁹ ē credibile dūmiserūt itelligē
dū hoc q̄d magis credibile ē: min⁹ at credibile est
q̄ v̄go p̄cipiat q̄d euāgeliste dixerūt: q̄ q̄ post p̄tū
v̄go p̄seruet: et iō nō curauerūt h̄ dīce. ¶ Ad. iij.
dō: q̄ Joseph dī p̄t x̄pi putatiū: vt p̄z Luc. iij. Et
itez x̄ps fuit filiū eius adoptiū: vt q̄dā dicit. Aliq̄
at dicit sūt fratres ei: rōe cognatōis: q̄ erāt d eadē
familia: q̄ nec Maria aliū filiū hūit: nec Joseph
q̄ ē virgo fuit: vt dī. ¶ Ad. v. dō: q̄ v̄ez ē p̄ naz:
s̄z p̄ miraculū pōt fieri q̄ duo corpa sint i eodē lo

co: vt ifra dī. xliij. dicit. partus at ille et cept⁹ tot⁹
miraculosus fuit. Quidā tñ dicit q̄ x̄ps nūc dotē
subtilitatē assumpsit: s̄z p̄mū meli⁹. ¶ Ad. vi. dō:
q̄ q̄uis stat⁹ p̄iugū p̄sumati sit bon⁹: tñ status v̄gi
nitatē ē m̄lto altior: et hic m̄fī dei debebat. ¶ Ad
vij. dō fm Hiero. q̄ q̄to sūt hūiliora q̄ p̄ me pas
sus ē: tāto ei plus debeo: dūmō p̄ hec p̄iectōi v̄u
tis nihil s̄trahat: s̄z virginitatis puatio derogat p̄
fectōi m̄ris ex p̄te v̄tutis aie. ¶ S. enī diabolus
traffigurās se rē. hoc itelligēdū ē q̄n nō p̄cedit ad
adozationē. v̄l q̄n p̄cedit sub p̄ditiōe si ē x̄ps: als n̄
eēt piculū idolatrie. ¶ Si q̄s heretic⁹ noie Aug.
rē. hoc ē verum q̄n nō p̄cederet ad expressionem
alicui⁹ erroris: als eēt ibi piculum ifidelitatis si ei
p̄sentiret. ¶ Consensit in carnalē copulā: nō expli
cite sed ipl̄cite: vt dicit⁹ ē. ¶ Jacob Rachel venu
stā facie rē. Sciendū q̄ decōr faciei nō fuit cā p̄nci
palis sed secundaria: et hoc bene pōt eē sine peccato
v̄l q̄nq̄ etiā sine veniali p̄cō: si at eēt p̄ncipal cā li
bido pulchritudis: n̄ excusaret a p̄cō mortali si ef
set effrenata libido. ¶ Dis. XXXI.

Est hoc debo

Dnis p̄iugū rē. Postq̄ decimā
uit mgr̄ d̄ causis q̄bus p̄stituit
m̄fionū ip̄m: hic determinat d̄
causis honestatis ipsius. s̄z d̄ bo
nis p̄iugū q̄bus actus m̄fionū
honestat. Et diuidit i p̄tes ou
as: in p̄ma determinat de bonis m̄fionū q̄tum ad
m̄fionū fm q̄ nūc agit: in sc̄da oñdit quō h̄ m̄dī
bona erāt in m̄fionio antiquoz patrū. xxxij. ois.
ibi Querit hic de antiq̄ p̄ibus rē. Prima i duas
in p̄ma d̄cimat d̄ bonis p̄iugū q̄bus m̄fionū act⁹
excusaf: in sc̄da d̄cemat de actu m̄fionū q̄ p̄ bona
p̄dicta excusaf: fm q̄ ilup h̄z rōez debiti. xxxij. dī.
ibi Sciendū est et q̄: cū in oibus rē. Prima in duas: i
p̄ma d̄cemat de bonis p̄iugū quō i m̄fionio iueni
ant: in sc̄da oñdit q̄n p̄ ea act⁹ p̄iugal excusaf: ibi
Lū h̄ q̄ tria bōa rē. Prima i duas: i p̄ma oñdit q̄ sit
tria bōa p̄iugū: i sc̄da q̄liter se hēant ad m̄fionūz:
ibi Et ē sciendū ab aliq̄b⁹ rē. Et circa h̄ duo facit:
p̄mo oñdit q̄ v̄nū p̄dictoz bonoz i quolibz m̄fī
monio iuenit. s̄z facit: q̄uis nō alia duo. s̄z fides et
plea: que aliq̄n fm actuz m̄fionio defunt. Sc̄do
determinat de m̄fionio in quo etiā intentio illoruz
duoz nō saluat: ibi Solet queri rē. Et circa hoc
tria facit: primo d̄cemat d̄ m̄fionio in quo nō in
tenditur bonū prolis: secūdo de eo in quo nō solū
nō intendit: sed etiā ipedit: ibi Qui vero venena ste
rilitatis rē. tertio d̄cemat quādā q̄onem inciden
tem: ibi Dic q̄ri solet rē. Cum q̄ hec tria bona rē.
hic ostēdit quō p̄ bona p̄dicta actus p̄iugalis excu
saf. Et circa hoc duo facit: p̄mo determinat verita
tē: sc̄do ponit obiectōes in p̄tium: ibi Sed si cōcu
bitus rē. Et circa hoc duo facit: p̄mo objicit p̄tra

excusatione mrimonialis actus: ostendens qd mrimoniū excusatiōe nō indiget: secūdo ostendens qd excusari nō possit qn culpa careat: ibi Sed forte aliqda dicit rē. Et circa hoc duo facti: pmo obijcit p rationē: secūdo p auctem: ibi Uidet tamen sentire aliter rē. r quelibet hanc diuidit in obiectiōe r solutiōe: vt p se p3 in lra.

Hec est duplex qd. Prima de bonis matrimonij. Secūda de excusatiōe actus mrimonialis p bona p̄dicta. Circa primū querunt tria. Primo vtrū debeāt eē aliq bona ad excusandū mrimoniū. Secūdo que r quot sint. Tertio qualiter ad mrimoniū se habeant.

Ad primū sic proce

Ad: vī qd mrimoniū nō debeat hīe aliq bona qbus excuset. sicut enī p̄seruatiō in diuidū q̄ sit p ea q̄ ad nutritiā p̄tinēt ē de intentione nāe: ita p̄seruatiō sp̄i q̄ sit p mrimoniū: r multo magis q̄nto melius r diuini? ē bonū sp̄i q̄ bonū vntus idiuidui. sed ad actū nutritiue excusatiōe nō indiget aliqbus. q̄ nec etiā ad excusandū mrimoniū. **P.** fm p̄m in. vīj. etb. amicitia q̄ ē inter virū r vxorē ē nāis: r claudit in se honestū vile r delectabile. s3 illud qd de se ē honestū nō indiget aliq excusatiōe. q̄ nec bona excusantia debēt mrimonio attribui. **P.** mrimoniū institutū est in remediū r in officiū: vt. a. oif. xxvj. dictū est. sed fm qd ē in officiū nō indiget excusatiōe: qz sic etiāz in padisō excusatiōe indiguit: qd falsū ē: ibi enī fauēt nuptie honorabiles r chorus immaculatus vt Aug. dicit. similr nec fm qd ē in remediū: sicut nec alia sacra qn̄ in remediū peccati istituta sunt. q̄ matrimonij huiusmōi excusantia hīe nō debz.

P. ad oia que honeste fieri p̄nt vtutes dirigit. si q̄ mrimoniū aliqbus bonis pōt honestari: nō indiget aliq honestatibus q̄ aimi vtutibus: r sic nō debēt mrimonio aliq bona assignari qbus honeste: sicut nec aliq in qbus vtutes dirigit. **S3** v̄: v̄bicūqz ē indulgētia: ibi ē necessaria aliq excusatiōe: sed mrimoniū p̄cedit in statu iūrmittatis fm indulgētia: vt p3. j. Cor. vīj. q̄ indiget p aliq bona excusari. **P.** p̄cubitus mrimonialis r fornicarius sūt eiusdē sp̄i q̄rū ad sp̄z nāe. s3 p̄cubitus fornicari? ē de se turpis. q̄ ad h? qd mrimonial non sit turpis o3 ei aliqd addi qd ad honestatē ei? p̄tineat: r i aliā sp̄z motio trahat. **R.** Espōdeo dō: qd null? sapiēs o3 iacturā aliquā sustinē nisi p aliqua recōp̄satiōe alicui? eālis vl melior? boni. vñ electō alicui? qd aliqū iacturā h3 āncxā: idiget alicuius boni ad iūctiōe p cui? recōp̄satiōe ordiet r honeste. In p̄iactiōe at viri r mulier? rōis iactura accēdit: tū qz pp vebemētiā delectatiōis abso: bef rō: vt nō possit aliqd itelligē in ipso: vt p̄m dicit: tū ē pp tribulatiōe carnis quā o3 tales sustinē ex sollicitu.

die tpaliū: vt p3. j. Cor. vīj. r iō electio tal p̄iuctōis nō pōt eē ordiata nisi p recōp̄satiōe3 aliquoz ex qbus dīcta p̄iuctio honeste. r hec sūt bōa q̄ mrimoniū excusāt r honestū reddūt. **Ad. j.** qd qd i actu comestiōis nō ē tā vebemēs delectatio rōnez abso: bēs: sic in p̄dicta delectatiōe: tū qz vis gnātua p quā origiale traducit ē isecta r corrupta: nutritiua at p quā nō traducit ē corrupta r nō isecta: tū qz defectū idiuidui qlibet magis sentit in se ipso qd defectū sp̄i. vñ ad excitādū ad comestiōe s3 quā defectui idiuidui s̄uenit sufficit sēlus ipst? defect? s3 ad excitādū ad actū q̄ defectui sp̄i s̄uenit diuitiua puidētia delectatiōe3 apposuit i actu illo que ēt alia bruta mouet: i qbus nō ē infectio origialis peccati: r iō nō ē sile. **Ad. ij.** dō: qd ista bōa q̄ mrimoniū honestat sūt de rōe mrimoniū: r iō nō indiget eis q̄ exteriorib? qbus dā ad honestatū: s3 q̄ cānti bus in ipso honestatē q̄ ei fm se p̄petit. **Ad. iij.** dō: qd mrimoniū ex h? ipso qd ē in officiū vl i remediū h3 rōez vtilis r hoēstū: s3 vtrūqz hoz ei p̄petit ex h? qd h? modi bōa h3 qbus sūt r officiosū r rme diū p̄cipitētia ad h̄bēs. **Ad. iij.** dō: qd aliquis act? vtutis honestat r vtute q̄ p̄ncipio elicitiuo: r circūstātijs q̄ formalib? p̄ncipijs ipstus: hoc at mō se hnt bōa ad mrimoniū sic circūstātie ad act? vtutis: ex qbus h3 qd vtutis actus eē possit.

Ad secūdum sic pro

Acedit: vī qd iufficiēter bōa mrimoniū as signēt in lra. i. fides: p̄les: r sacrm: qz matrimonij nō solū sit i hoib? ad plē p̄creādā r nutritiā: s3 ad p̄fortiū cōis vite pp ope3 cōicatiōe3 vt dī in. vīj. etb. q̄ sic ponit p̄les bonū mrimoniū: ita dberz poni cōicatio ope3. **P.** p̄iuctio xpi ad ecclāz quā mrimoniū significat p̄ficiē p charitatē. q̄ iter bōa mrimoniū magis debēt poni charitas qd fides. **P.** i mrimonio sic extigit qd neut? p̄iugū ad alteri? thoz accedat: ita extigit qd vn? alteri? debitu3 reddat. s3 p̄miū p̄tiet ad fidē: vt i lra dī. qd debēt ēt iusticia pp redditōe3 debiti iter bōa mrimoniū cōputari. **P.** sic i mrimonio inq̄tū significat p̄iuctiōe3 xpi r ecclē req̄rit idiuisibilitas: ita r vitas vt sit vna vni? s3 sacrm qd iter tria bōa p̄iugū p̄putat p̄tiet ad idiuisitiōe3. qd debēt eē aliqd aliō qd p̄tinet vitatē. **S3** v̄: qd sup̄fluat: qz vnica vt? suffic ad vniciū actū hoēstādū. s3 fides ē qdā vtus. q̄ n̄ oportuit alia duo addē ad hoēstādū mrimoniū. **P.** n̄ ex eodē aliqd accipit rōez vtil r honesti: cū vnle r hoēstū ex oppōito bonū diuidāt. s3 ex ple mrimoniū accipit rōez vtil. q̄ p̄les n̄ o3 p̄putari iter bona qd mrimoniū hoēstaf. **P.** nihil o3 poni vt p̄petas vl p̄ditio sui ipsi? s3 hec bōa ponit vt qdā p̄ditōes mrimoniū. q̄ cū mrimoniū sit sacrm n̄ o3 ponit sacrm inter bōa mrimoniū. **R.** Espōdeo dō: qd mrimoniū ē i officiū nāe: r ē sacrm ecclē. inq̄tū qd ē in officiū nature duob? ordinat: sicut r quilibet

alius virtutis actus: quoz vnus exigitur ex parte ipsius agētis: hoc ē intētio finis debiti: 7 sic ponit bonū m̄rimoniū proles. aliud exigit ex parte ipsius actus qui ē bonus in genere: ex hoc q̄ cadit supra debitam mām: 7 si ē fides p̄ quam hō ad suaz ac̄cedit 7 nō ad aliaz. Sed vltērius habet aliquā bonitātē inq̄ntum ē sac̄m: 7 hoc significat ipso noie sacramētū. ¶ Ad. j. q̄ dō: q̄ in prole nō solū intelli git̄ p̄creatio prolis: sed etiā educatio ipsi ad quā sicut ad finē ordinat̄ tota cōicatio operū que ē in virum 7 vxorē inq̄ntum sunt m̄rimonio iuncti: qz patres nālīter thesaurizāt filijs: vt pz. ij. Col. xij. 7 sic in prole q̄si in p̄ncipali fine aliū q̄si secundariū includit. ¶ Ad. ij. dō: q̄ fides nō accipit̄ hic put ē virtus theologica: sed put est pars iusticie fm̄ q̄ fides dicit̄ ex hoc q̄ sunt oīcta in p̄seruatōe p̄mis soz. 7 qz in m̄rimonio cum sit quidā p̄tractus est quedā p̄missio p̄ quā talis vir tali mulieri dēter minat̄. ¶ Ad. iij. dō: q̄ sicut in p̄missione matri monij cōtinetur vt neuter ad alterū thozum acce dat: ita etiā q̄ sibi iuicem debitū reddant: 7 hoc ē p̄ncipalius: cū p̄sequatur ex ipsa mutua p̄tate i iuicē data: 7 ideo vtrūqz ad fidē p̄tinet: sed in l̄ra ponitur illud qd̄ est minus manifestū. ¶ Ad. iij. dō: q̄ in sac̄ro nō solū intelligēda ē indiuisio: sed oīa illa que cōsequuntur m̄rimoniū: ex hoc q̄ est si gnum cōiunctionis xp̄i 7 ecclesie. vel dicendum q̄ vnitas quā obiectio tangit p̄tinet ad fidē sicut idi uisio ad sac̄m. ¶ Ad. v. dō: q̄ fides nō accipitur hic p̄ aliā virtute: sed p̄ quadā conditiōe virtutis ex qua fides nominat̄ que ponit̄ pars iusticie. ¶ Ad. vj. dō: q̄ sicut debitas vsus boni vtilis accipit̄ rati onē honesti: nō quidē ex vtili: sed ex rōne q̄ rectuz vsū facit: ita etiā ordinatio ad aliquod bonum vtile pōt̄ facere bonitātē honestatis ex vi rōnis de bitam ordinationē faciētis: 7 hoc mō m̄rimoniū ex hoc q̄ ordinat̄ ad plem vtile est: 7 nihilomin' honestū inq̄ntum debite ordinat̄. ¶ Ad. vij. dō: q̄ sicut mgr̄ dicit in l̄ra: sac̄m nō dī hic ipsuz ma trimoniū: sed inseparabilitas eius que ē eiusdē rei si gnū cuius 7 m̄rimoniū. Vel dō: q̄ quāuis matri moniū sit sac̄m: tamē aliud ē m̄rimonio esse ma trimoniū: 7 aliud ē ei cē sac̄m: qz nō solum ad h' est institutū vt sit in signū rei sacre: sed etiā vt sit i officiū nature: 7 ideo rō sac̄i est quedā p̄ditio ad ueniēs m̄rimonio fm̄ se cōsiderato: ex quo etiā honestatē hz: 7 iō sacralitas eius vt. j. dicit̄: ponit̄ inter bona honestatā m̄rimoniū: 7 fm̄ hoc in ter tio bono m̄rimoniū. s. sac̄ro nō solū intelligit̄ inse parabilitas: s; et oīa q̄ ad significatōez ipsi p̄tinet.

Tertius sic proce dit: vi q̄ sac̄m nō sit p̄ncipalius in ma trimoniū bona: qz finis ē potissimum in vnoquoqz. sed ples ē m̄rimoniū finis. q̄ ples ē p̄nci palius m̄rimoniū bonū. ¶ P̄ncipali' ē in rōne

sp̄i differētia q̄ cōplet sp̄m q̄ genus: sicut forma q̄ mā in p̄stitutione rei nālīa. sed sac̄m p̄tinet ma trimonio ex rōne sui generis: ples at̄ 7 fides ex ra tione differētie inq̄ntuz ē tale sac̄m. q̄ alia duo sūt magis p̄ncipalia in m̄rimonio q̄ sac̄m. ¶ P̄. sic iuenit̄ m̄rimoniū sine ples 7 fide: ita iuenit̄ sine inse parabilitate: sicut pz qn̄ alter cōiuguz an̄ m̄rimoniū p̄summatū ad religionē transit. q̄ nec ex hac rōne sac̄m ē in m̄rimonio p̄ncipalius. ¶ P̄. effect' nō pōt̄ eē p̄ncipalior̄ sua cā. sed p̄sensū q̄ est cā m̄ri monij mutat̄ frequētē. q̄ 7 m̄rimoniū dissolui po test: 7 sic inseparabilitas nō semp̄ p̄comitat̄ m̄rimo niū. ¶ P̄. sac̄ra q̄ hēnt effectuz p̄petuū imp̄nunt characterē. s; in m̄rimonio nō imp̄nunt character. q̄ nō adest ei inseparabilitas p̄petua: 7 ita sicut d̄m̄i moniū sine ples: ita pōt̄ eē sine sac̄ro: 7 sic idem qd̄ pus. ¶ Sed p̄ illud qd̄ ponit̄ in diffinitōe rei est sibi maxie cēntale. sed idiuisio que p̄tinet ad sac̄m ponit̄ in diffinitōe. s. de m̄rimonio data: nō autē ples vel fides. q̄ sac̄m inter alia m̄rimonio ē cēnti aliū. ¶ P̄. v̄tus diuina q̄ in sac̄i opatur ē effica cior̄ q̄ virt' humana. s; ples 7 fides p̄tinet ad ma trimoniū fm̄ q̄ ē in officiū nāe humanē: sac̄m autē fm̄ q̄ ē ex iustitiae oīna. q̄ sac̄m ē p̄ncipalius in m̄rimonio q̄ alia duo. ¶ Espōdeo dō q̄ aliqd̄ dī in re aliq̄ p̄ncipalius altero duob' modis: aut qz ē cēntalius: aut qz dignius. si qz dignius: sic oībus modis sac̄m ē p̄ncipali' inter tria iugū bōa: qz p̄tinet ad m̄rimoniū inq̄ntū ē sac̄m gr̄e: alia vero duo p̄tinet ad ipm̄ inq̄ntuz ē quoddā nāe officiū. p̄fectio at̄ gr̄e ē dignior p̄fectiōe nāe. Si autē dicat̄ p̄ncipalius qd̄ ē cēntalius: sic distinguēdu: qz fides 7 ples possunt dupl'r p̄siderari: vno mō in seipsis 7 sic p̄tinet ad vsuz m̄rimoniū p̄ quē 7 proles p̄du cat: 7 pactio iugalis seruat: s; idiuisibilitas quam sac̄m ipoziat p̄tinet ad ipm̄ m̄rimoniū fm̄ se: qz ex hoc ipso q̄ p̄ pactiōne iugalis sui p̄tatem sibi i uicem i p̄petuū cōiuges tradūt: seq̄tur q̄ separari nō possunt: 7 inde ē q̄ matrimonij nunq̄ iuenit̄ sine inseparabilitate: iuenitur at̄ sine fide 7 prole: qz esse rei nō dependet ab vsu suo: 7 fm̄ hoc sac̄m ē cēn tialius m̄rimonio q̄ fides 7 ples. Alio mō possūt p̄siderari fides 7 ples s; qz sunt in suis p̄ncipis: vt p̄ prole accipiat̄ intētio p̄lis: 7 p̄ fide debitu suan di fidē: sine q̄bus ēt m̄rimoniū cē nō pōt̄: qz hoc in m̄rimonio ex ipsa pactiōne iugali causant̄: ita qz si aliqd̄ huius mōi exp̄meret̄ in p̄sensū q̄ ma trimoniū facit: nō eēt verū m̄rimoniū: 7 sic accipi endo fidē 7 plem: ples ē cēntaliūsimū in m̄rimo niō: 7 secūdo fides: 7 tertio sac̄m. sicut ēt homini ē cēntalius cē nāe q̄ cē gratie: quā ēt gr̄ane sit di gnua. ¶ Ad. j. q̄ dō: q̄ finis fm̄ intētiōne ē p̄mūz in re: sed fm̄ p̄secutionē ē vltimū: 7 simil'r se hz p̄ les iter m̄rimoniū bōa: 7 iō qd̄amō ē p̄ncipali': et qd̄amō nō. ¶ Ad. ij. dō: q̄ sac̄m ēt put ponitur tertiu m̄rimoniū bonū p̄tinet ad m̄rimoniū rōne

sue discretie. de cuius sacri ex significatione huius rei sacre determinate qua mrimoniū significat.

Ad. iij. od: q nuptie fm Aug. sūt bonū moita lium. vnde in resurrectione nō nubent neq; nubē tur: ut dicitur Matth. xxij. et iō viculū mrimoniū nō se extēdit vltra vitam in qua trahit: et iō dī in sepabile: q; nō potest in hac vita separi: sed p mortem separi potest siue corpalem post carnalē coniunctionē: siue spūalem post spūalem tm. Ad iij. od: q quis cōsensu qui facit mrimoniū nō sit ppetuus mriter. i. q tum ad substantiā actus: qz ille actus cassat et potest cōtrarius succedere: tamē formaliter loquēdo est ppetuus: qz est de ppetuitate vnculi als nō faceret mrimoniū. nō enī p sensus ad tēp ad aliquā mrimoniū facit. et dico formaliter fm q actus accipit spēm ab obiecto: et fm hoc mrimoniū ex cōsensu inseparabilitate accipit.

Ad. v. od: q i sacris in qbus impmitur character tradit ptas ad actus spūales sed in mrimonio ad actus corpales. vnde mrimoniū ratione ptatis quā in se inuicē cōiuges accipiūt: cōuenit cum sacramētis in qbus charact impmitur: et ex hoc hz inseparabilitate: ut in lra dicit: sed differt ab eis in q tum potestas illa est ad actus corpales: et ppter hoc non impmit characterem spūalē. Q. II.

Unde queritur

qualiter per bona p̄dicta mrimoniū excuset. Et circa hoc querunt tria. Primo vtrū p̄dicta bona possunt excusare actū mrimoniū.

ut n̄ sit oīno peccatū. Secōdo vtrū sine eis a peccato aliqñ excusari possit. Tertio vtrū quādo est sine eis semper sit peccatum mortale.

Ad primū sic proce

ditur: videt q actus mrimoniū nō possit excusari p bona p̄dicta ut nō sit oīno peccatū: qz quicūq; sustinet damnū maioris boni ppter min⁹ bonū peccat: qz inordinate sustinet. sed bonū ratō nis qd̄ ledit in ipso actu coniugali est malus q̄ hec tria cōiugū bonā. q̄ p̄dicta bona nō sufficiūt ad excusandū cōiugalē cōcubitū. Si bonū malo ad datur in genere mortis: totū efficit malū: nō aut̄ totum bonū: qz vna cōiugali mala facit actū malum: nō aut̄ vna bona facit ipm bonū. sed act⁹ cōiugalis fm se malus ē: als excusatione nō indiget. q̄ bona mrimoniū adiuncta nō pnt ipm bonū facē

Si vbiq; est imoderatio passionis ibi ē vitium in morib⁹. sed bona mrimoniū nō pnt efficere qui delectatio illius actus sit imoderata. q̄ nō possunt excusare qñ sit peccatū. Si verecūdia nō ē nisi de turpi actu fm Dama. sed bona mrimoniū non tollūt erubescētā ab illo actu. q̄ nō pnt excusare qñ sit peccatū. Sed ptra: cōcubitus coniugalis nō differt a fornicario nisi p bona mrimoniū. si q̄

hec n̄ sufficerēt excusare ipm: tūc mrimoniū semper illicitū remaneret: qd̄ est qd̄ habitū est supra. xxvj. di. Si bona mrimoniū se hnt ad actū eius sic cōiugali debite: ut dicitū est. sed cōiugali tales sufficiēt facit q̄ aliq̄s actus n̄ sit malus. q̄ hec bona pnt excusare mrimoniū ut nullo mō sit peccatū. R̄ideo od: q̄ aliq̄s actus dī excusari oupl̄. Uno mō ex pte faciētis: ita q̄ nō imputet faciēt in culpā q̄ quis sit malus: vel saltē non in tantā culpā: sicut ignorātia dī excusare peccatū in toto vel in pte. Alio mō dī excusari act⁹ ex pte sui: ita scz q̄ nō sit malus: et hoc mō p̄dicta bōa dī cūnt excusare actū mrimoniū. Ex eodē aut̄ hz act⁹ aliq̄s q̄ nō sit malus in genere mortis: et q̄ sit bon⁹ qz nō est aliq̄s actus indifferēs: ut in. ij. li. dicitū est. Dicit aut̄ aliq̄s hūanus actus bon⁹ dupliciter. Uno mō bonitate virtutis: et sic actus hz q̄ sit bonus ex his q̄ ipm in medio ponūt: et hoc faciūt in actu mrimoniū fides et p̄s ut ex dicitis patz. Alio mō bonitate sacri: fm q̄ actus nō solū bonus: sed etiā scūs dī: et hāc bonitatē hz actus mrimoniū ex indiuisibilitate cōiugationis fm quā signat cōiugationē xp̄i ad eccliam: et sic patet q̄ p̄dicta sufficiēt actū mrimoniū excusant. Ad. i. q̄ od: q̄ p mrimoniū actū nō incurrit hō damnū rōnis q̄ tuz ad habitū: sed solū q̄ tum ad actū. nec est incōueniēs q̄ qñq; aliq̄s actus melior fm genus suū interrūpat p aliquo min⁹ bono actu: hoc enī sine peccō fieri pot: sic p̄ in eo q̄ a p̄tēplatoe cessat ut interdū actioni vacet. Ad. ij. od: q̄ rō illa pcederet si malum quod inseparabiliter concomitatur cōcubitum esset malum culpe: nunc autem non est malū culpe sed pene tm: q̄ est inobediētia p̄cipitē ad rōnem: et iō rō nō sequit. Ad. iij. od: q̄ sup̄ abundantia passionis q̄ vitū facti nō attendit fm intentionē q̄ritatiūz ipius: sed fm p̄positionē ad rōnem. vñ tūc solū passio reputat imoderata qñ līmites rōnis excedit. delectatio aut̄ que fit in actu mrimoniāli q̄ quis sit insensissīma fm q̄ritatē: tm̄ n̄ excedit līmites sibi a rōne p̄fixas ante p̄ncipiū suū q̄ quis in ipa delectatōe rō cos ordinare non possit

Ad. iij. od: q̄ turpitudine illa que semp̄ ē i actu mrimoniū et erubescētiam facit: turpitudine est pene et nō culpe: quia de quolibet defectu homo naturaliter erubescit.

Ad secūduz sic pro

cedit: videt q̄ actus mrimoniū excusari possit etiā sine mrimoniū bonis. qui enī a nā tātū mouet ad actū mrimoniū nō videt aliq̄d bonū intendere: qz bona mrimoniū p̄tinent ad q̄ az v̄l virtutē. s; qñ aliq̄s solo nālī appetitu mouet ad actū p̄dictū: nō videt eē peccm: qz nullū nālē est malum cū malū sit p̄ter nām et p̄ter ordinē ut dicit Dionys. q̄ actus mrimoniālis pot̄ excusari: etiā sine bonis mrimoniū. Si ille q̄ vitū p̄iuge ad fornicatōnem

ponit in ea vltimū volūtatū finē: als eam vbiūq;
indifferēti q̄reret: 2 iō nō o3 q̄ creatura fruaf: sed
unitur creatura pp se: se autē habitualiter pp deū:
q̄uis nō actu. ¶ Ad. iij. dō: q̄ hoc n̄ dī pp hoc q̄
ex hoc peccō hō excoicationē mereat: s3 q̄ spūali-
bus se reddit inhabilē: pp qd̄ i actu illo hō effici-
totus caro. ¶ Olet q̄r: cū masculus 2c. de hoc
in p̄cedenti dī. dictū est: qm̄ malus finis bonitatē
m̄imonij nō tollit. ¶ Qui vero venena 2c. hoc
peccm̄ q̄uis sit graue 2 inter maleficia p̄putanduz
2 3 naturā: q̄ etiā bestie fetus expectat: tñ est m̄-
nus q̄ homicidij: q̄ adhuc poterat alio mō ipe-
diri p̄ceptus: nec est iudicandus talis irregularis:
nisi iaz formato puerperio abortū p̄curet. ¶ Se-
mine paulatī formant 2c. de hoc habitu est in ter-
tio vis. iij. ¶ Et postq̄ venter vxoris 2c. q̄uis enī
matrix post impregnationē claudat: tñ ex delecta-
tione ut Aulē. dicit: mouet 2 opatur: 2 ex h̄ im-
miner piculū abortus: 2 iō Hiero. vitupat accessū
viri ad vxorē imp̄gnatā: nō tñ ita q̄ semp sit pec-
catū mortale: nisi forte qm̄ pbabiliter timet de pe-
riculo abortus. ¶ Ut inueter in eū vsū 2c. vsus cō-
tra naturā 2 iugis est qm̄ debitū vas p̄termittit: v̄
debitū modū a nā institutū q̄tū ad sitū: 2 in p̄mo
semp est peccm̄ mortale: q̄ p̄les sequi nō p̄t. vnde
totaliter intentio nāe frustrat. sed in sc̄do mō non
semp est peccatū mortale ut qdā dicit: s3 p̄t esse
signū mortalē 2 cupiscētiē: q̄nq̄ 2c. sine peccō eē p̄t:
qm̄ dispositio corporis aliū modū nō patit: als tāto
est grauius q̄ro magis a naturali mō recedit.

Dis. XXXII.

Scienduz est q̄

cum in oibus 2c. Postq̄ deter-
minauit m̄gr de bonis cōiugij
q̄bus actus m̄imonialis excu-
sat: hic determinat d̄ actu ip̄o
fm̄ q̄ vltimus accipit rōnez debiti p̄ bona 2 iugij:
2 diuidit in p̄ces duas. In p̄ma oñdit q̄ vterq̄ cō-
iugij alteri debitū reddere tenet. In sc̄da oñdit q̄
petitio p̄mi debiti pp solēnitatē ip̄is ipedit: ibi Et
licet debitū 2c. Prima in duas: In p̄ma oñdit q̄
vir 2 vxor sūt eāles in debiti redditione. Sc̄do p̄-
bat qdādam qd̄ supposuerat: ibi Qd̄ vero sine con-
sensu 2c. Et licet debitū 2c. h̄ determinat de tē-
poribus in q̄bus actus m̄imonij interdicit. Et cir-
ca hoc duo facit. Primo oñdit q̄ aliqd̄ tēpus im-
pedit celebrationē nuptiarū: ibi Nec soluz in ope
carnali 2c. Circa p̄mū duo facit. Primo oñdit ve-
ritatē. Sc̄do excludit q̄ndam obiectionem: ibi Il-
lud autē quod dictum est 2c.

M Je querunt quibz. ¶ Primo vtrū vter-
q̄ 2 iugū teneat ex necessitate p̄cepti al-
teri debitū reddere semp. ¶ Sc̄do vtrū
debeat aliqd̄ reddere n̄ p̄cētū. ¶ Tertio vtrum

in redditiōe debiti vir 2 vxor sint eāles. ¶ Quar-
to vtrum vnus sine consensu alterius possit votū
emittere per quod impediatur redditiō debiti.

Ad primuz sic proce-

ditur: videt q̄ alter cōiugū nō teneat al-
teri ad redditiōē debiti ex necessitate p̄cepti: nul-
lus enī phibet a sumptione eucharistie pp hoc q̄
p̄ceptū implet. sed ille q̄ vxori debitū reddit n̄ p̄t
carnes agni edere: ut Hiero. in l̄ra dicit. s̄ reddere
debitū nō est de necessitate p̄cepti. ¶ S̄. q̄libet po-
test licite abstinere ab his que sūt sibi nociua in p̄-
sona. sed aliqd̄ reddere debitū poscenti eēt nociuū
psone: vel rōne infirmitatis: vel rōne solutionis iā
facte. s̄ videt q̄ licite possit debitū poscenti negari
¶ S̄. q̄cunq̄ facit se impotentē ad faciēdū id ad
qd̄ ex p̄cepto tenet: peccat. si ergo aliqd̄ ex necessi-
tate p̄cepti tenet ad reddendū debitū: videt q̄ pec-
cet si ieiunando vel als corpus suū attenuādo im-
potentē se red lat ad debiti solutionē: qd̄ nō videt
vtrū. ¶ S̄. m̄imonij fm̄ p̄m ordinat ad p̄crea-
tionē. p̄lis 2 educationē: 2 itez ad cōicationē vite.
sed lepra est p̄tra vtrūq̄ m̄imonij finē: q̄ cum sit
morbus p̄tagiosus: mulier leproso nō tenet coha-
bitare: s̄l̄r etiā morbus ille frequēter trāsmittitur
ad p̄lem. s̄ videt q̄ viro leproso vxor debitū red-
dere nō teneat. ¶ Sed s̄: sicut seruus est in ptate
oñi sui: ita 2 vnus 2 iugū in ptate alterius: ut patz
i. Coz. vij. sed seruus tenet ex necessitate p̄cepti do-
mino suo debitū fuitatis reddere: ut p̄ Ro. xij.
Reddite oibus debita: cui tributū tributū 2c. s̄ et
vnus 2 iugū ex necessitate p̄cepti tenet alteri redde-
re debitū. ¶ S̄. m̄imonij est ordinatū ad forni-
cationē vitandā: ut p̄ i. Coz. vij. sed hoc nō possz
p̄ m̄imonij fieri si vnus alteri nō teneret debitū:
reddere qm̄ 2 cupiscētia infestat. s̄ reddere debitū
est de necessitate p̄cepti. R̄ideo oō: q̄ m̄imonij
est p̄ncipaliter institutū in officij nature: 2 idco i
actu ip̄ius p̄siderādus ē motus nature fm̄ quē nu-
tritua nō ministrat generatiue nisi id qd̄ supfluit
ad p̄seruationē indiuidui: q̄ h̄ est ordo naturalis
ut p̄us aliqd̄ in seip̄o p̄ficiat: 2 postmodū alteri d̄
p̄fectione sua cōicet: hoc etiā ordo charitatis h̄z q̄
naturā p̄ficiat: 2 iō cum vxor in viro ptatem nō ha-
beat nisi q̄tum ad generatiuā vtutē: nō autē q̄tum
ad ea q̄ sūt ad p̄seruationē indiuidui ordiata: vir
tenet vxori reddere debitū in his q̄ ad generatōez
p̄lis spectant: salua tñ p̄us persone incolumitate.
¶ Ad i. s̄ oō: q̄ aliqd̄ iplens aliqd̄ p̄ceptū potest
reddi inhabilis ad aliqd̄ officij sacri exequendū
sic iudex q̄ hominē ad mortē p̄demnat p̄ceptū im-
plens irregularis efficit: 2 s̄l̄r etiā ille q̄ p̄ceptū im-
plens debitū soluit: reddit ineptus ad diuina offi-
cia exequēda: nō q̄ ille actus sit peccatū: sed rōne
carnalitatū illius act: 2 sic fm̄ q̄ m̄gr dicit Hiero.

loquitur tñ de ministris ecclie: nō aut de alijs q̄ sūt suo iudicio relinquēdi: q̄ p̄nt 7 ex deuotione omittere 7 sumere corp̄ xp̄i absq̄ peccato. ¶ Ad ij. dō: q̄ vxor: nō h̄z ptātem in corpus viri nisi salua p̄sistētia p̄sone ipsius ut dictū est. vnde si vltra exigat nō est petitio debiti: s̄ iniusta exactio: 7 pp hoc vir non tenet ei satisfacere. ¶ Ad. iij. dō: q̄ si aliq̄ reddat ipotēs ad debitū soluēdū ex cā ex m̄i monio p̄secuta: puta cū p̄us debitū reddat 7 ē ipo tens ad debitū soluēdū vltērius m̄r non h̄z ius plus petēdi: 7 in petēdo vltērius se magis meretri cē q̄ coniugē exhibet: si aut reddat ipotēs ex altera causa si illa est licita: sic iterū nō tenet: nec pōt mulier exigere. si nō est: tūc peccat: 7 p̄cām vxoris si in fornicationē pp hoc labat aliquo mō sibi imputat: 7 iō debet q̄tū pōt operā dare ut vxor: cōit neat. ¶ Ad. iij. dō: q̄ lepra soluit sponsalia: s̄ nō m̄rimoniū. vñ vxor etiā viro leproso tenet reddere debitū: nō tñ tenet ei cohabitare: q̄ nō ita cito inficit ex coitu sic ex frequēti cohabitatio: 7 q̄uis p̄les generat iūstima: tñ meli⁹ ē ei sic eē q̄ p̄t n̄ eē.

Ad secundū sic pro
 cedit: videt q̄ vir nō teneat reddere debitū vxori nō petenti: p̄ceptū enī affirmatiuū nō obligat nisi ad sp̄us determinatū. s̄ ip̄us determinatū solutionis debiti nō pōt eē nisi qñ debitū petat. q̄ alio soluere nō tenet. ¶ S. de q̄libet debem⁹ p̄sumere meliora. sed melius est etiā cōiugibus p̄tinere q̄ m̄rimoniū vti. q̄ nisi exp̄sse debitū petat d̄z p̄sumere vir q̄ ei placeat cōtinere: 7 sic nō tenet ei d̄bitū reddere. ¶ S. sic vxor h̄z ptātem in vitz: ita dñs in seruū. sed suus nō tenet dño seruire nisi qñ ei a dño imperat. q̄ nec vir vxori tenet reddere debitū nisi qñ ab ea exigat. ¶ S. vir pōt aliqñ vxorē exigentē p̄abus auertere ne exigat. q̄ multo magis pōt nō reddere si nō exigat. ¶ Sed d̄: p̄ redditiōnē debiti medicamentū p̄stat d̄ vxoris p̄cupiscentiā. sed medic⁹ cui est infirm⁹ aliq̄s cōmissus tenet morbo eius subuenire etiā si ip̄e n̄ petat. q̄ vir vxori nō petenti tenet debitū reddere. ¶ S. p̄lat⁹ tene tur correctionis remediū d̄ p̄cām subditoꝝ adhibere etiā eis d̄dicentib⁹. sed redditiō debiti in viro est ordiata d̄ p̄cā vxoris. q̄ tenet vir debitū reddere qñq̄ ē nō petenti. ¶ Vltērius videt: q̄ liceat mulieri mēstruate debitū petere: sic enī in lege mulier mēstruata erat imunda: ita 7 vir fluxū semis patiens. s̄ vir seminis fluxus pōt debitū petere. q̄ pari rōne 7 m̄r mēstruata. ¶ Itē maior infirmitas est lepra q̄ passio mēstruoz: 7 maiorē ut videt corruptionē causat in ple. sed leprosa pōt debitū petē. q̄ 7c. ¶ Itē si mēstruate nō licet petere debitū: hoc nō est nisi rōne defectus q̄ timet in ple. sed si mulier sit sterilis nō timet talis defectus. q̄ videt q̄ salte sterilis mēstruata possit petere. S̄ 7c. ¶ Leuit. xviij. Ad mulierē q̄ patit mēstruū non accedeo.

Aug. cū sufficiēter phibuisse h̄ etiā repetit ne forte in superioribus videret figuratiue accipiendum. ¶ Itē Esa. xliij. Dñs iusticie vte q̄si pannus menstruate ubi d̄icō. Tūc viri abstine debēt a mulierib⁹: qm̄ tūc p̄cipiunt mēbris dānari: ceci claudis: leprosi: ut q̄ parentes nō erubuerūt in p̄clauū cōmisceri coz: peccata pateat cūctis: 7 aptius redarguent in puillis: 7 sic idē qd̄ p̄us. ¶ Vltērius videt q̄ mulier mēstruata nō debeat reddere debitū petenti. Leuit. xix. dō: q̄ si aliq̄s ad mēstruatā accesserit: vterq̄ morte ē puniēdus. q̄ videt q̄ tā reddēs q̄ exigens debitū mortalit̄ peccat. ¶ Itē Ro. j. nō solū q̄ faciunt: sed q̄ p̄sentit̄ digni sūt morte. sed exigens debitū sciens a mēstruata mortalit̄ peccat. q̄ 7 mulier consentiens ei in redditiōne debiti. ¶ Itē furioso nō est gladius reddendus ne se vel aliū interficiat. q̄ eadē rōne nec vxor tpe mēstruatū d̄z viro cozp̄ suū exponere ne sp̄ualit̄ occidat. ¶ S̄ 7c. ¶ Loz. vij. M̄r sui cozporis ptāte non h̄z sed vir. q̄ petenti m̄r ē mēstruata d̄z debitū reddere. ¶ Itē m̄r mēstruata nō d̄z eē viro peccādi occasio: sed si viro petenti debitū: debitū ip̄a nō redderet: etiā tpe mēstruoz: eēt viro peccādi occasio: q̄ forte fornicaret. q̄ 7c. ¶ R̄ndeo dō ad. j. q̄onem: q̄ petere debitū est duplici. Uno mō exp̄sse: ut qñ verbis iniūcē petūt. Alio mō est petitio debiti interp̄tata: qñ. s. vir p̄cipit p̄ aliq̄ signa q̄ vxor veller sibi debitū reddi: s̄ p̄ verecundiā taceret: 7 ita etiā si n̄ exp̄sse verbis debitū petat: tñ vir tenet reddere qñ exp̄ssa signa in vxore apparēt volūtatis debiti reddendi. ¶ Ad. j. d̄: q̄ ip̄us determinatū nō ē solū qñ petat: s̄ qñ timet ex aliq̄ signis piculū: ad qd̄ vitandū ordinat debiti redditiō nisi tūc reddatur. ¶ Ad. ij. d̄: q̄ vir pōt talē p̄sūptionē d̄ vxore h̄c qñ in ea signa d̄ria nō videt: s̄ qñ videt est stulta p̄sūptio. ¶ Ad. iij. d̄: q̄ dñs nō ita verecundat a suo petere debitū futurus: sic vxor a viro d̄bitū p̄iugū: si tñ dñs nō peteret pp̄ ignorantiā vel alia de ca: nihilomin⁹ suus teneret implere si periculū imineret: hoc enī ē n̄ ad oculū fuisse: qd̄ ap̄ls seruīs mādāt. ¶ Ad. iij. d̄: q̄ nō d̄z vir vxorem auertere ne petat debitū nisi pp̄ aliq̄ rōnabilem cām: 7 tūc etiā nō debet cū magna instātia auri pp̄ picula iminētia. ¶ Ad. ij. q̄onem dō: q̄ accedē ad mēstruatā in lege phibitū erat duplici rōne: tū pp̄ imundiciā: tū pp̄ nocumentū qd̄ in ple ex h̄ mōi p̄mixione frequēter sequebat. ¶ Et quo ad p̄mū p̄ceptū erat ceremoniale: s̄ q̄tū ad scōz erat morale: q̄ cū m̄rimoniū sit ad bonū plis p̄ncipaliter ordinatū: ordinat⁹ est ois m̄rimoniū vñs quo bonū plis impedit: 7 iō hoc p̄ceptū obligat etiā in noua lege pp̄ scōam rōnem 7 si nō pp̄ p̄mā. Flux⁹ tñ mēstruoz pōt eē nālis 7 innālis. nālis qd̄z qñ sc̄z mulieres patiunt t̄pibus determinatis qñ sūt sane. Innālis aut qñ inordinate 7 q̄si p̄tinue ex aliq̄ infirmitate fluxū languis patiunt. in fluxu q̄ mē

vt vacetis oroni. ¶ Nullus potest facere votum d
 alieno. s; vir no hz ptate sui corpis s; vxor. g sine
 eius p'sensu n pot votu facere p'tinētie vel simplr vl
 ad t'pus. R'ndeo od: q; vouere volūtatē ē ut enā
 ipm nomē o'ndit. vñ de illis tm bonis pot eē votū
 q nre subiacēt volūtatē: q'ia nō sūt ea in qb' vnus
 alteri tenet: r iō in talib' n pot aliq's votū emittē
 sine p'sensu eius cui tenet. vñ cū piuges sibiinuicēz
 teneant in redditōe debiti ut dicitur ē: p qd p'tinētia
 ipedit: nō pot vn' absq; p'sensu alteri' p'tinētia
 vouere: r si vouerit peccat: nec o; suare votū: sed
 agere p'nam de malo voto facto. ¶ Ad. i. g od:
 q; satis pbabile ē q; vxor o; velle p'tinere ad tēpus
 p subueniēdo necessitati ecclie gnālis: r iō in fauo
 re negocij p quo crux sibi dat: institutū ē q; vir pos
 sit absq; p'sensu vxoris crucē accipere sic ēt poss; dno
 suo terreno a quo feudū tenet absq; ei' p'sensu mili
 tare: nec tm in hoc oīno subtrahit mulierius suū:
 q; vxor pot eū seq. nec ē sile d vxore ad viz: q; cū
 vir oēat regere vxorē r nō econuerso: magis tenet
 vxor: seq viz q; econuerso. Et p'terea vxor: cū maio
 ri piculo castitatis discurreret p terras q; vir: r cū
 minori ecclie vtilitate: r iō vxor n pot h' moi votū
 facere sine viri p'sensu. ¶ Ad. ii. od: q; alter piuguz
 dissenties voto p'tinētie alteri' nō peccat: q; n dis
 sentit ut bonū illi' ipediat: sed ne sibi p'iudiciū ge
 neret. ¶ Ad. iij. od: q; circa hoc ē duplex opinio.
 qdā enī dicit q; vn' absq; p'sensu alteri' pot vouē
 q; nō petat debitū: nō aut q; n reddat: q; in pmo ē
 vterq; sui iuris: s; nō in scdo. S; q; si alter nunq;
 peteret debitū: ex hoc alteri m'rimontū onerosuz
 redderet oū oportet vnū semp p'susione debiti pe
 tendi subire: iō ali; pbabilius dicit q; neutri pot
 vn' absq; p'sensu alterius vouē. ¶ Ad. iij. od: q;
 sic mlr accipit ptātes in corpe viri saluo hoc in q;
 vir tenet corpon suo: ita etiā saluo hoc in quo ali;
 oīno tenet: r iō sic vxor n pot petē debitū a viro d
 salutē corpis sui: ita nec ad ipediēdū hoc in q; oīno
 tenetur: sed p'ter hoc non potest dominus probi
 bere quin debitum reddat.

Ad quintuz sic pro
 cedis: videt q; t'pibus sacris n oēat aliq's
 ipediti qn debitū petat: tūc enī ē subueniēdū mor
 bo oū inualefcit. s; possibile ē q; in die festo inuale
 scat p'cupiscētia. g tūc o; ei subueniri p petito; de
 bitū. ¶ S. nō ē alia rō qre n sit petēdū debitū i di
 ebus festiuis: nisi q; sūt o'zoni deputati. sed in illis
 diebus sūt hore determinate o'zoni. g alijs houis li
 cret petere debitū. ¶ S; h: sic aliq; loca sūt sacra
 q; deputata sūt sacris: ita aliq; t'pa sūt sacra pp eā
 dē rōnē. s; i loco sacro n licz petē debitū. g nec i tē
 pore sacro. ¶ Alteri' videtur: q; petēs in t'pe sacro
 mortalit' peccat. H'ego. enī die i. j. dial. q; mlr q; in
 nocte cognita ē a viro: mane ad p'fessionē veniēs
 a diabolo ē accepta. s; hoc n eēt nisi mortalit' pec'

caffer. g rē. ¶ S. q'cunq; fac d pceptū diuinū mor
 talit' peccat. s; oīs p'cepit Exo. xix. Nolite appro
 pinqre vxorib' v'is: qn. f. crāt legē accepturi. ergo
 multo magi peccat mortalit' si t'pe q; sacris noue le
 gis intēdendū ē vxorib' viri cōmiscant. ¶ S; h:
 nulla circūstātia aggrauat in infinitū. s; t'pus inde
 bitū ē circūstātia qdā. g nō aggrauat in infinitum
 qd faciat mortale qd als eēt v'iale. ¶ Alterius vī
 q; n tenet reddere t'pe festiuo: q; peccātes r p'senti
 entes p'ter punient: ut p; Ro. j. s; ille q; reddit de
 bitū p'setit petēti q; peccat. g r ipē peccat. ¶ S. ex
 p'cepto affirmatio obligamur ad orandū: r ita ad
 aliq'd t'pus determinatū. g p tpe illo in q; qd orare
 tenet: debitū reddē n o; sic nec eo t'pe q; tenet t'pali
 oīno ad sp'eale obsequium. ¶ S; h: ē qd d. i. lo.
 vj. Nolite fraudare inuicē ut vacetis oroni ad ips
 nisi ex p'sensu. g qn pete reddendū ē ei. ¶ Alterius
 videt: q; nuptie nō sūt interdicēde t'pib' i lra dter
 minatis: q; m'rimoniū sacrm ē. s; i illis t'pib' n in
 dicit celebratio alioz sacroz. g nec celebratio m'ri
 monij. ¶ S. magis incōpetēs ē dieb' festiuis petitio
 debiti q; celebratio nuptiaz. s; i dieb' illis pot de
 bitū peti. g r nuptie celebrari. ¶ S. m'rimonia q;
 sūt h' statutū ecclie debēt separi. s; n separi si fiat
 nuptie in talib' t'pib'. g n o; eē p'hibitu p ecclie sta
 tuta. ¶ S; h: ē qd d. Ecclia iij. T'pus āplexā
 di r t'pus longe fieri ab āplexā. R'ndeo od ad. j.
 qōnē: q; act' m'rimonialis q'uis culpa careat: tū q;
 rōnē dep'mit pp carnalē delectationē: hoīem red
 dīt ineptū ad sp'ualia: r iō in dieb' i qbus p'cipue
 sp'ualit' ē vacandū n licz petere debitū. ¶ Ad. j. g
 od: q; t'pe illo p'nt alia adhiberi ad p'cupiscētia re
 p'mendā: sic oīo r multa alia h' moi: q; ē illi adhi
 bent q; p'cepto p'tinēt. ¶ Ad. ij. od: q; q'uis nō te
 neat oibus houis orare: tū tenet tota die se p'suare
 idoneū ad orādū. ¶ Ad. ij. qōnē od: q; petē debi
 tū in die festiuo n ē circūstātia trahēs ad aliā sp'ez
 peccā. vñ n pot in infinitū aggrauare: r iō nō peccat
 mortalit' vxor: vel vir si in die festiuo debitū petat
 s; tū grau' ē p'ccm si sola delectatōis cā petat: q;
 si pp timorē q; d's sibi timet de lubrico carnis sibi d
 bitū petat. ¶ Ad. j. g od: q; n sūt punita mlr illa
 pp h' q; d'bitū reddidit: s; q; postmodū se temere
 ad diuina igessit d' p'sciaz. ¶ Ad. ij. od: q; ex aucte
 illa n pot pbari q; sit p'ccm mortale: s; sit incon
 gruū. multa enī ad mūdicias carnis p'tinētia exige
 banf de necitate p'cepti in veteri lege q; carnalibus
 dabant: q; n exigunt i noua lege q; ē lex sp'ua. ¶ Ad
 iij. qōnē od: q; cū mlr hēat ptatē in corpe viri q'tū
 ad actū gnātois spectat r econuerso tenet vn' alteri
 debitū reddere q'cūq; t'pe r q'cūq; hora: salua de
 bita honestate q; in talib' exigat: q; n o; q; statz in
 publico debitū reddat. ¶ Ad. j. g od: q; ille inq'tū
 in se ē nō p'setit: s; id qd ab eo exigit inuit' r cū oo
 lore reddat: iō nō peccat. hoc enī ē pp lubricū car
 nis diuinū' ordiatū: ut semp petēti debitū reddat

ne aliq̄ occasio pecc̄i def. ¶ Ad. ij. dō: q̄ nō est aliq̄
hora ita determinata ad orandū q̄n possit postea
recōpensari i alijs horis: et iō obiectio illa nō cogit
¶ Ad. iij. q̄dōnē dō: q̄ q̄n noue spōse traducit̄ ani
mus iugū maḡ ex ip̄a nouitate ad curā carnaliū
occupat: et iō i nuptijs p̄sueuerūt signa multa leti
cie dissolute oñdi: et pp̄ hoc illis t̄pib⁹ i q̄b⁹ hoies
p̄cipue debēt se ad sp̄ualia eleuare. p̄hibitiū ē nup
tias celebrari. hoc autē ē ab aduētū vsq̄ ad ephiaz
pp̄ cōionē: q̄ fm̄ antiq̄s canones i natiuitate fieri
p̄ueniēti solet: et a. lxx. vsq̄ ad octauas pasche: pp̄
cōionē paschalē: et a trib⁹ dieb⁹ añ ascensionē vsq̄
ad octauas p̄thecostes: pp̄ p̄parationē ad cōionē
illo tpe sumēdā. ¶ Ad. i. q̄ dō: q̄ celebratio mat̄ri
monij h̄z aliq̄m mūdānā leticiā et carnalē adiun
ctā: q̄d nō ē de alijs sacris: et iō nō ē s̄ile. ¶ Ad. ij. dō:
q̄ nō sit tāta distractio aior: i redditiōe v̄l petitiōe
debiti sic i celebratiōe nuptiarū: et iō nō ē s̄ile. ¶ Ad
iij. dō: q̄ cū t̄pus nō sit d̄ cēntia m̄fimonij: si i tpe
indebito p̄haf nihilomin⁹ v̄p̄ ē sac̄m: nec sepat
m̄fimonij sumpl̄: s̄z ad t̄pē ut p̄niam agāt d̄ hoc
q̄ statuti ecclie sūt trāsgressi: et sic ē intelligendū q̄d
maḡ dicit. ¶ Ipus p̄miserit et postea r̄. videt̄ ex
hoc q̄ vir possit reuocare vxorē ad se: et si de licē
tia sua castitatē vouit. Et dō: q̄ verbū Aug. intel
ligit q̄n vir distulauit añ plenā delib̄rationē: q̄ q̄
dē dissimulatio q̄dā p̄sensu videt̄: si autē exp̄sse cō
sensisset nō possit votū reuocare. vñ loq̄tur q̄tū ad
iudiciū ecclie q̄n p̄missio nō p̄t p̄b̄ari. vñ pp̄ picu
lū talia vota occulta nō sunt ap̄tobāda. ¶ Nec
carnea agni r̄. De impedimento sumptionis cu
charistie propter carnalem delectationem in som
no: supra d̄. l̄. dictum est. ¶ Dis. XXXIII.

Queritur hic

Que antiq̄s p̄ib⁹ r̄. Postq̄ det̄
miat maḡ d̄ boīs m̄fimonij.
hic oñdit q̄uo hec bona erant
in m̄fimonio antiquoz. Et d̄
uidit̄ in tres ouas. In p̄ma oñ
dit q̄uo erāt in m̄fimonio pat̄z añ legē: In sc̄da
q̄uo crāt in m̄fimonio tpe legis celebrato: ibi Leg
vero tpe r̄. P̄tia i ouas. In p̄ma oñdit q̄ añ legē
p̄ies licite plures vxores habuerūt. Sc̄do inq̄rit:
q̄uo cū plalitate vxorz bonū fidei fuabat: ibi Si
q̄s opponat r̄. Circa p̄mū tria facit. P̄tio mouet
q̄dōnem. Sc̄do determinat eā: ibi Ad quos dicitur
r̄. Tertio solutionē p̄ auctē p̄firmat: ibi De hoc
Aug. sic ait r̄. Et circa h⁹ duo fac̄. P̄tio inducit
auctē ad p̄ncipale p̄positū p̄bādū: q̄. s. illoz cēt
p̄iugla licita q̄ plures hēbant vxores. Sc̄do oñdit
q̄ etiā crāt tantū meriti sic ē virginitas n̄ri t̄p̄s: ibi
Q̄d vero castitas r̄. ¶ Legis vero tpe. hic deter
minat de m̄fimonio tpe legis celebrato. Et circa h⁹
tria facit. P̄tio oñdit q̄uo p̄ legē Moȳsi m̄fimo
niū fuit determinatū: et q̄tū ad legitimatū per

sonaz determinationē: et q̄tū ad separationē. Sc̄do
inq̄rit vtrū tpe legis licet̄ plēs h̄ie vxores: ibi Sed
nūqd̄ sub lege r̄. Tertio ex p̄nti: d̄ virginitate de
terminat: ibi Melior est autē virginitas r̄.

Hic ē triplex q̄o. P̄tia d̄ plalitate vxorz.
Sc̄da d̄ libello repudij. ¶ Tertia de
virginitate. Circa p̄mū q̄rūt̄ tria. ¶ P̄tio
an h̄ie plures vxores sit cōtra legē nature. ¶ Se
cundo vtrum fuerit licitum. ¶ Tertio vtrū h̄ie
concupinam sit contra legem nature.

Ad primum sic pro

Accedit: videt̄ q̄ h̄ie plures vxores nō sit
legē nature. p̄suetudo enī iuri nālī nō p̄iudicat. s̄z
h̄ie plures vxores p̄c̄m nō erat q̄n mos erat: ut ab
Aug. in l̄ra h̄etur. s̄ h̄ie plures vxores nō ē legem
nāe. ¶ P̄. q̄cūq̄ facit legē nāe facit p̄ceptū: q̄
sic lex scripta h̄z sua p̄cepta: ita et lex nāe. s̄z Aug.
dicit q̄ h̄ie plures vxores nō erat p̄ceptū: q̄ nul
la lege erat. p̄hibitiū. s̄ h̄ie plēs nō ē legē nature.
¶ P̄. m̄fimonij p̄ncipalit̄ ordinat̄ ad plēs p̄crea
tionē. s̄z vñ p̄t ex plib⁹. plē accipe plēs fecūdādo
q̄ nō ē legē nāe h̄ie plēs vxores. ¶ P̄. ius nāle est
q̄d nā oīa animalia docuit: ut in p̄n. digestoz d̄. sed
nā non docuit hoc oīa animalia q̄ sit vna vni. cum
vñ mas i multis animalib⁹ plib⁹ femis p̄iugat. s̄ nō
ē legē nāe h̄ie plēs vxores. ¶ P̄. fm̄ p̄m̄ in. xv.
de animalib⁹: In gn̄tōe. plēs mas se h̄z ad feminam
sic agēs ad pat̄ēs: et arifex ad māz. sed nō ē ordi
nē nature q̄ vñ agēs in plura pat̄ētia agat: aut
vnus arifex ex diuersis materis op̄et. s̄ nec ē legē
nāe q̄ vñ mas plēs vxores h̄at. ¶ S̄z illud
p̄cipue videt̄ eē de iure nālī q̄ homi in sua institu
tione h̄iane nāe ē inditū. sed q̄ sit vna vni in ip̄a
institutione h̄iane nāe est ei inditū: ut p̄z Sc̄n. ij.
Erūt duo in carne vna. s̄ est d̄ lege nāe. ¶ P̄. s̄ le
gē nāe ē q̄ hō se ad ip̄osibū obliget: et ut q̄d vni
datū ē alteri def. s̄z hō p̄bens cū vna vxore sui cor
poris p̄tātē ei tradit: ut necesse sit reddere debitūz
cū petierit. s̄ legem nāe ē si postea alteri p̄tātē
sui corporis tradat: q̄ nō possit sil vtriq̄z reddē de
bitū si sil peterēt. ¶ P̄. de lege nāe ē: q̄d tibi n̄ vis
fieri ne alteri feceris. s̄z vir nullo mō vellet q̄ vxor
aliū viz h̄iet. s̄ legē nāe facēt si vxorē aliā sup̄in
duceret. ¶ P̄. q̄cūq̄ ē p̄ nāle desiderij ē legem
nāe. s̄z gelus viri ad vxorē et vxoris ad viz nālīs ē:
q̄ in oibus iuent̄: cū s̄ gelus sit amor n̄ pat̄ēs con
fortiū in amato: videt̄ q̄ legē nāe sit q̄ plēs vxor
res hēant vñ viz. ¶ R̄ndeo dō: q̄ oibus reb⁹ nālī
ter insunt q̄dā p̄ncipia q̄b⁹ n̄ solū op̄atōes p̄p̄rias
efficē p̄nt: s̄z q̄bus et eas p̄ueniētes fini suo reddat:
siue sint actōes q̄ p̄sequat̄ r̄ aliq̄m ex nā sui gene
ris: siue p̄sequant̄ ex nā sp̄ei: ut magneti p̄pent fer
ri deorsū ex nā sui generis: et attrahere ferrū ex nā
sp̄ei. sic aut̄ i reb⁹ agētib⁹ ex necessitate nāe sūt p̄n
cipia actionum ip̄e forme a q̄bus op̄atōes p̄p̄ie

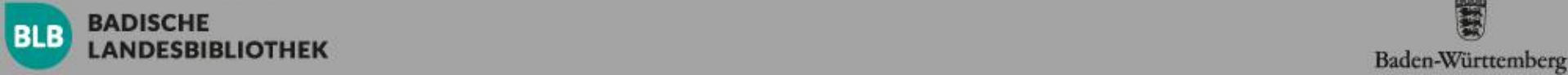
pdeunt pueniētes fini: ita in his q̄ cognitionē pti-
cipant pncipia agēdi sūt cognitio 7 appetit. vn de
oz q̄ in vi cognoscitiua sit nālis pceptō: 7 in vi ap-
petitiua nālis inclinatio: q̄b' opatio pueniēs gene-
ri siue spēi reddat ppetens fini. Sz qz hō iter cete-
ra aialia rōnem finis cognoscit: 7 pportione opis
ad finē: iō nālis pceptio ei idita q̄ dirigit ad opan-
dū puenient lex nālis vel ius nāle dō: in ceteris aut
estimatio nālis vocat. buuta eni ex vi nāe ipellunt
ad opandū pueniētes actōnes magis q̄ regulētur
q̄si pprio arbitrio agētia. Lex ḡ nālis nihil ē aliud
q̄ pceptio hōi nāliter indita q̄ dirigit ad puenient
agēdū i actōib' pprijs: siue ppetat ei ex nā generis
ut generare cōmedē 7 hmōi: siue ex nā spēi: ut rō-
cinari 7 silia: omne aut illud qd actionē incōueniē-
tē reddat fini quā nā ex ope aliq̄ intēdit: 7 legē nāe
eē dō. Pōt aut actio n̄ eē pueniēs fini: vel pncipali
vel scōario: 7 siue sic siue sic: hoc ptingit duplici-
tū. Uno mō ex aliq̄ qd oino ipedit finē: ut nimia sup-
fluitas aut defect' cōmestionis ipedit salutē corpo-
ris q̄si pncipalē finē pmetionis. 7 bonā habitudī-
nē in negocijs exercēdis q̄ ē finis scōari. Alio mō
ex aliq̄ qd facit difficilē aut min' decentē puentio-
nē ad finē pncipalē vel scōariū: sic inordinata pme-
suo q̄tū ad tpsu idebitū. Si ḡ actio sit incōueniēs
fini q̄si oino phibēs finē pncipalē directe: p legem
nāe phibet pncipalē pceptis legis nāe: q̄ sūt in opabi-
libus: sic sūt cōes pceptōes i speculatiuis. Si autē
sit incōueniēs fini scōario q̄cūqz mō aut ē pncipali
ut faciēs difficilē vel min' pgruā puentionē ad ipm
phibet: n̄ qdē pncipalē pceptis legis nāe: sz scōis q̄ ex
pncipalē deriuant: sic pncipalē i speculatis ex pncipis
p se notis fidē hōi: 7 sic dicta actio 7 legē nāe esse
dō. M̄rimoniū ḡ hz p sine pncipali plis pcrecrea-
tōz 7 educationē: q̄ qdē finis ppetit hōi fm nāz ge-
neris. vñ 7 alijs aialib' est cōis ut dō in. viij. Et h. 7
sic bonū m̄rimoniū assignat ples. sz p sine scōario
ut dō phz hz i hōib' solū cōicationē opey q̄ sunt
necia i vita ut dō dicitur ē: 7 fm hoc fidē sibunucem
debet: q̄ ē vnū dō bonis m̄rimoniū. hz vltorius aliū
finē inq̄tū i fidelib' ē. s. significatiōz xpi 7 ecclie: 7
sic bonū m̄rimoniū dō sacrm. vñ pncipalē finis r̄ndet
m̄rimoniū hōis inq̄tū ē aial: scōus inq̄tū ē hō: ter-
tius inq̄tū ē fidel. Plalitas ḡ vxoz neqz totaliter
tollit: neqz aliq̄lū ipedit pncipalē finē: cū vn' vir suffi-
ciat plib' vxozib' fecūdandis 7 educandis filijs ex
eis nat. Sz scōm finē r̄si nō tptaliter tollat: tū mul-
tū ipedit: eo q̄ n̄ facile pōt eē par i familia vbi vni
viro ples vxores iungūt: cū n̄ possit vn' vir sufficē
ad satisfaciendū plib' vxozib' ad vorū. 7 qz cōica-
tio pluriū i vno offō causat litē: sic figuli corruxāt
ad inuicē: 7 s̄lr ples vxores vni' viri. Tertius aut si
nē totaliter tollit: eo q̄ sic xps ē vn': ita ecclia vna: et
iō p3 ex dōis q̄ plalitas vxoz qdāmō ē 7 legē nāe:
7 qdāmō n̄. Ad. j. ḡ dō: q̄ p̄suetudo n̄ p̄iudicat
legi nāe q̄tū ad pma pcepta ipi' q̄ sūt q̄si cōes ani-

mi pceptōes i speculatis: sz ea q̄ ex istis trahunt ut
p̄clones p̄suetudo auget: ut Tull' dicit i. ij. Rhetor.
7 s̄lr minuit: 7 h' modi ē pceptū legis nāe d̄ vnita-
te vxoris. Ad. ij. dō: q̄ sic oīc Tull' : Res a nā
p̄fectas: 7 a p̄suetudie approbatas legi v̄tus 7 reli-
gio sanxit. vñ p3 q̄ illa q̄ lex nālis dicitat q̄si ex p̄i-
mis pncipis legis nāe deriuata nō h̄nt vim coacti-
uā p modū pcepti absolute: nisi postq̄ lege diuina
7 hūana sancita sūt: 7 hoc ē qd dicit Aug. q̄ nō fa-
ciebāt p̄ceptū: qz nlla lege erat phibitū. Ad
ij. p3 solutio ex dōis. Ad. iij. dō: q̄ ius nāle m̄-
tipiciter accipit. P̄tio eni ius aliq̄ dō nāle ex p̄inci-
pio: qz a nā ē inditū: 7 sic diffinit Tull' i. ij. Rhetor.
dicit: Jus nāe ē qd n̄ opio genuit: sz qdā inata vis
insemit. Et qz ē i reb' nālib' dicitur aliq̄ mot' nā-
les: n̄ qz sint ex pncipio intrinseco: sz qz sūt a p̄ici-
pio supiori mouēte: sic mot' q̄ sūt i elementis ex im-
p̄ssione corpoy celestis nāles dicitur: ut cōmētator
dicit in. iij. celi 7 mūdi: iō ea q̄ sūt d̄ iure dino dicitur
tū eē de iure nāli: cū sint ex imp̄ssioe 7 ifusione su-
pioris pncipij. s. dicit: 7 sic accipit ab f̄sido. q̄ dicit q̄
ius nāle ē qd i lege 7 in euāgelio p̄tinet. Tertio dō
ius nāle n̄ solū a pncipio sz a nā: qz de nālib' ē. Et
qz nā 7 rōnē diuidit a q̄ hō ē hō: iō strictissio mō
accipiēdi ius nāle illa q̄ ad hōies t̄m p̄tinet 7 s̄l sint
de dictamine rōnis nālis n̄ dicitur eē de iure nāli: sed
illa t̄m q̄ nālis rō dicitur de his q̄ sūt hōi alijsq̄ cō-
munia: 7 sic dat dicta diffinitō. Jus nāle ē quod
nā oia aialia docuit. Plalitas ḡ vxoz q̄uis nō sit
7 ius nāle tertio mō acceptū: est t̄m 7 ius nāle scōo
mō acceptū: qz iure diuino phibet: 7 ē 7 ius nāle
p̄mo mō acceptū: ut ex dōis p3: qz nā dicitur aiali
cullibet fm modū puenientē sue spēi. vñ ē qdām
aialia in q̄bus ad educationē plis sc̄tur sollicitu-
do vtriusqz. s. maris 7 femie nāli instinctu suant
p̄iunctionē vni' ad vni: sic p3 in turture 7 colum-
ba 7 h' mōi. Sed qz rōnes in p̄riū adducte vi-
dent oīdere q̄ plalitas vxoz sit 7 pma pncipia le-
gis nāe: iō ad eas r̄ndendū: 7 dō ad. v. q̄ nā hūana
absqz omni defectu instituta ē: 7 iō nō solū sunt ei
indita illa sine q̄bus pncipalis m̄rimoniū finis esse
nō pōt: sed ē illa sine q̄bus scōarius finis m̄rimo-
niū sine difficultate haberi n̄ possit: 7 hoc mō suffi-
ciat hōi in ipa sui instōne h̄e vnā vxozē ut dicitur ē.
Ad. vi. dō: q̄ vir p m̄rimoniū n̄ dat sui corp̄is
p̄tatem vxoz q̄tū ad oia: sz solū q̄tū ad illa q̄ ma-
trimoniū req̄rit: nō aut req̄rit m̄rimoniū ut quo-
libet tpe vxoz petēti vir debitu reddat nisi q̄tum
ad id ad qd pncipaliter est institutū. s. bonū plis: sz
q̄tū sufficit ad ipregnationē. Req̄rit aut hoc m̄ri-
moniū inq̄tū est ad remediū institutū: q̄ est scōa-
rius ipius finis: ut quolibet tpe petēti debitu red-
dat: 7 sic p3 q̄ accipies plures vxores nō se obligat
ad ipossibile p̄siderato pncipali sine m̄rimoniū: et
iō plalitas vxoz n̄ ē 7 pcepta prima legis nature.
Ad. vij. dō: q̄ illud pceptū legis nāe: qd ubi n̄

vis fieri alteri ne feceris. debet intelligi eadē ppor-
 tione suata: nō enī si flatus n̄ vult sibi resisti a s̄b-
 dito: ipse sub dīto resistere nō o3: r̄ iō nō o3 q̄ ex vi
 illius p̄cepti q̄ si vir n̄ vult q̄ vxor: sua n̄ h̄at aliū
 virū: q̄ ipse nō h̄at aliā vxorē: q̄ vnū virū h̄abē
 p̄ces vxores nō est q̄ p̄ma p̄cepta legis n̄e ut d̄m
 est: sed vnā vxorē h̄re p̄ces viros est q̄ p̄ma p̄cepta
 legis n̄e: eo q̄ p̄ hoc q̄tū ad aliqd̄ totalit̄er tollit
 r̄ q̄tū ad aliqd̄ ipedit bonū. pl̄is: q̄ d̄ p̄ncipal̄ ma-
 trimoniū finis. in bono enī. pl̄is intelligit nō soluz
 p̄creatio: s̄ etiā educatio ut s̄ dictū ē. ip̄a enī pro-
 creatio. pl̄is r̄ nō totalit̄ tollat: q̄ cōtingit p̄ im-
 pregnatōz p̄mā itēz mulierē impregnari: ut oī i. 17.
 de aialib̄: t̄n̄ multū ipedit: q̄ vit̄ pōt̄ accidere q̄n
 corruptio accidat q̄tū ad vtrūq̄z fetū: vel q̄tū ad
 alterz: sed educatio totalit̄ tollit: q̄ ex hoc q̄ vna
 m̄r p̄ces maritos h̄abēt: seq̄ret incertitudo. pl̄is re-
 spectu p̄is: cui cura nec̄a ē i educādo: r̄ iō nulla
 lege aut p̄suetudie ē p̄missū vnā vxorē h̄re plures
 viros: sic ecōuerso. ¶ Ad. viij. d̄: q̄ n̄alis inclina-
 tio in appetitiua seq̄tur n̄alē p̄ceptionē in cogniti-
 one: r̄ q̄ nō est ita q̄ p̄ceptōz n̄alē q̄ vir h̄at p̄ces
 vxores: sic vxor h̄at p̄ces viros: iō affectus vxoris
 nō t̄n̄ refugit p̄fortiū in viro sic ecōuerso: r̄ iō taz
 in hominibus q̄ in animalibus inuenitur maior
 gelua maris ad feminam q̄ ecōuerso.

Ad secundū sic proce-
 dit: videt q̄ h̄abē p̄ces vxores n̄ potuerit
 aliq̄n eē licitū: q̄ fm̄ p̄m̄ in. v. Et̄bi. ius n̄alē s̄p̄
 r̄ vbiq̄ h̄z eandē potētia. s̄ iure n̄ali. phibet pl̄ali-
 tas vxorū: ut ex dictis p̄. s̄ sicut modo nō licet. ita
 nec vnq̄ licuit. ¶ P̄. si aliq̄n licuit hoc n̄ fuit nisi
 q̄ vel p̄ se licitū erat: vel pp̄ aliq̄ā dispēsatōz lice-
 bat: si p̄mo mō sic etiā nūc licitū eēt. si aut̄ secū-
 dō: hoc eē n̄ pōt̄: q̄ fm̄ Aug. deus cū sit n̄e cōdi-
 tor: nō facit aliqd̄ q̄ rōnes q̄s n̄e inseruit: cū q̄ de
 n̄e n̄e inseruerit: q̄ sit vna vnus vt dictū ē: videt
 q̄ ipse q̄ hoc nūq̄ dispensauerit. ¶ P̄. si aliqd̄ ē li-
 citū ex dispēsatōe: hoc nō licet nisi illis q̄bus dispē-
 satio fit: nō aut̄ legit̄ aliq̄ dispēsatō cōis i lege cū
 oibus facta. cū q̄ oēs cōiter q̄ volebāt p̄ces vxores
 accipere in veteri testam̄to: nec ex hoc rephendā-
 tur in lege aut a p̄phis: videt q̄ n̄ fuerit ex dispēsa-
 tōe licitū. ¶ P̄. vbi ē eadē cā dispēsatōis o3 eadē
 dispēsatō fieri. s̄ cā dispēsatōis nō pōt̄ alia poni
 q̄ multiplicatio. pl̄is ad cultū dei. q̄ etiā nūc nec̄a
 ē. q̄ etiā adhuc dicta dispēsatō duraret p̄cipue cū
 nō legat̄ reuocata. ¶ P̄. in dispēsatōe nō o3 p̄-
 mitti maius bonū p̄pter min̄ bonū. sed fides
 r̄ sac̄m̄ q̄ nō vident̄ posse fuari i m̄rimonio quo
 vnus pl̄ibus vxorib̄ p̄iungit̄ sūt meliora q̄ prolis
 multiplicatio. q̄ intuitu huius multiplicationis di-
 spensatio p̄dicta fieri nō debuisset. ¶ Sed cōtra
 Gal. iij. d̄: q̄ lex pp̄ p̄uaricatores posita ē: ut. s. eos
 phiberet. sed lex vetus facit mentionē de plurali-

tate vxorū sine aliq̄ eius phibitione: ut p̄ Deut.
 xx. Si habuerit hō duas vxores r̄. q̄ h̄abēdo du-
 as vxores nō erāt p̄uaricatores: r̄ ita erat licitum.
 ¶ P̄. hoc idē videt exemplo ex sc̄is p̄ibus q̄ plu-
 res legunt̄ habuisse vxores: cū deo eēt acceptissī-
 mis: sicut Jacob Dauid r̄ q̄ plures aliq̄. s̄ aliq̄n su-
 it licitū. ¶ R̄. n̄deo d̄: q̄ sic ex p̄dictis p̄: pluralitas
 vxorū oī eē q̄ legē n̄e nō q̄tū ad p̄ma p̄cepta eius
 sed q̄tū ad sc̄da q̄ q̄tū p̄clones a p̄mis p̄ceptis deri-
 uant̄: sed q̄ actus h̄uanos variari o3 fm̄ diuersas
 p̄clones p̄sonaz r̄ tempoz r̄ aliaz circūstanz
 iō p̄clones p̄dicte a p̄mis legis n̄e p̄ceptis nō p̄ce-
 dunt ut semp̄ efficacā h̄ntes: s̄ i maiori p̄te. talis
 enī est tota mā moralis: ut p̄ p̄ p̄m̄ in li. Et̄bi. r̄
 iō vbi eoz efficacā deficit licite ea p̄termittit p̄nt̄:
 s̄ q̄ nō est facile determinare h̄ mōi varietates: iō
 illi ex cui⁹ aucte lex efficacā h̄z referuant̄: ut licen-
 tiā p̄beat legē p̄termittēdi in illis casibus ad quos
 legis efficacā se nō extrēdere o3: r̄ talis licētia dispē-
 satio d̄. Lex aut̄ de vnitate vxoris nō ē h̄uanitas:
 s̄ diuinit̄ instituta: nec vnq̄ vbo aut l̄ris tradita
 s̄ cordi imp̄ssa: sic r̄ alia q̄ ad legē n̄e q̄literat̄q̄
 p̄tinent: r̄ iō in hoc a solo deo dispēsatō fieri po-
 tuit p̄ inspirationē internā: q̄ q̄dē p̄ncipalit̄ sanctis
 p̄ibus facta ē: r̄ p̄ eoz exemplū ad alios deriuata
 est: eo tpe quo oportebat p̄dictū n̄e p̄ceptū p̄ter-
 mitti ut maior eēt multiplicatio pl̄is ad cultū dei
 educandē: semp̄ enī p̄ncipalior finis magis confer-
 uandus ē q̄ sc̄darius. vñ cū bonū. pl̄is sit p̄ncipalis
 m̄rimoniū finis: vbi pl̄is multiplicatio nec̄a erat:
 debuit negligi ad tps̄ ipeditentū q̄d pōset i sc̄da
 r̄q̄s finibus euenire: ad q̄d remouendū p̄ceptū p̄-
 hibens pl̄alitatē vxorū ordinat̄: ut ex dictis patz
 ¶ Ad. i. q̄ d̄: q̄ ius n̄alē semp̄ r̄ vbiq̄ q̄tū est de
 se h̄z eandē potētia: sed p̄ accidēs pp̄ aliq̄d̄ impe-
 dimentū q̄ngz r̄ allicubi potest variari: sic ibidem
 p̄s exemplū ponit de alijs reb̄ n̄alibus: semp̄ enī
 r̄ vbiq̄ dextera ē melior: q̄ sinistra fm̄ natura: sed
 p̄ aliq̄d̄ accidēs puenit aliq̄e eē ambidexterū: q̄
 nā n̄a variabilis ē: r̄ s̄l̄r̄ ēt est de n̄ali iusto. ut ibi-
 dē pl̄is dicit. ¶ Ad. ij. d̄: q̄ in decretali q̄dē d̄ oī
 uortijs d̄: q̄ nūq̄ licuit alicui h̄re plures vxores si
 ne dispēsatōe p̄ diuinā inspiratōez habitā: nec t̄n̄
 talis dispēsatō vaf̄ r̄ rōnes quas de⁹ n̄e inseruit
 sed p̄ter eas: q̄ rōnes ille nō sūt ordinate ad semp̄
 sed in pl̄ibus eē ut dictum ē: sic ēt nō est q̄ n̄am q̄n̄
 aliq̄ accidit in reb̄ n̄alibus miraculose p̄ter ea q̄
 ut frequēter solēt euenire. ¶ Ad. iij. d̄: q̄ qualis
 est lex talis o3 eē dispēsatō legis: r̄ q̄ lex n̄e n̄ est
 l̄ris scripta: sed cordibus imp̄ssa: pp̄ hoc nō oportet
 dispensationē eoz q̄ ad legem n̄e p̄nt̄et lege
 scripta vari: sed p̄ internā inspiratōz fieri. ¶ Ad
 iij. d̄: q̄ veniēte x̄po fuit tps̄ plenitudinis gratie
 x̄pi p̄ quā cultus dei in oēs gētes sp̄iali p̄pagatōe
 diffusus ē. r̄ iō nō est eadē rō dispēsatōnis q̄ erat
 ante x̄pi aduentū q̄n̄ cultus dei p̄pagatōe carnali

multiplicabatur et conseruabatur. ¶ Ad. v. dicitur: quod plures sunt quod est bonum matrimonium includit fidem ad deum seruanda: quod si plures expectatur ad cultum dei educenda ponit matrimonium bonum: fides autem ad deum seruanda est potior quam fides uxori seruanda: quod ponit bonum matrimonium: et quod significatio que pertinet ad sacramentum: quod significatio ad fidei cognitionem ordinat et ideo non est inconueniens si pro bono plura aliquid detrahatur aliis duobus bonis: nec tamen omnino tollantur: quod et fides manet ad plures: et factum aliquid modo: quod quous non significat coniunctionem christi ad ecclesiam in quantum est una: significat tamen distinctionem graduum in ecclesia per pluralitatem uxoribus: que quidem est non solum in ecclesia militante: sed etiam in triumphante: et ideo illorum matrimonia aliquid modo significabant iustitiam christi ad ecclesiam: non solum militante ut quidam dicunt: sed et triumphante in qua se diuise manserunt

Ad tertium sic pro

cedit: videtur quod hic concubina non sit contra legem nature: legis enim ceremonia non sunt contra legem nature: sed fornicatio prohibetur. Act. xv. inter alia ceremonia legis que ad ipsa credentibus ex gentibus imponebantur. sed fornicatio simplex que est accessus ad concubinam non est contra legem nature. ¶ Ius positium a naturali iure prospectum est: ut Tullius dicit: sed si ius positium fornicatio simplex non prohibetur: imo potius in pena non sunt. que leges mulieres lupanaribus tradende potest habere. sed hic concubina non est contra legem nature. ¶ Naturalis lex non prohibet quod illud quod dicitur simpliciter possit dari ad tempus et si quod si una mulier soluta potest dare viro soluto in perpetuum sui corporis potestatem ut utat ea licite cum voluerit si non est contra legem nature si dederit ei potestatem sui corporis ad horam. ¶ Sed quod unusquisque vult re sua ut vult nemini facit iniuriam. sed ancilla est res domini. si si dominus ea utat ad libitum non facit iniuriam alicui: et ita hic concubina non est contra legem nature. ¶ Sed quilibet potest dare alteri quod suum est. si uxor habet potestatem in corpore viri: ut per 3. j. Loz. vii. si si uxor velit vir poterit aliquid mulieri coniungi sine peccato. ¶ Sed si contra omnes leges filii qui de concubinis nascuntur sunt vituperabiles. sed hoc non est nisi concubitus ex quo oriuntur esse naturaliter turpis. sed hic concubitus est contra legem nature. ¶ Sic supra dicitur. xxvi. dictum est: matrimonium est naturale. sed hoc non est si sine iudicio legis nature homo possit coniungi mulieri propter matrimonium. sed contra legem nature est concubina hic. ¶ Alterius videtur: quod accedere ad concubinam non sit peccatum mortale. maius enim peccatum est mendacium quam fornicatio simplex: quod per hoc quod iudas qui fornicationem non horruit cum Thamar committit recusauit mendacium dicens: certe mendacium nos arguere non poterit. sed mendacium non semper est mortale peccatum. sed neque fornicatio simplex.

¶ Peccatum mortale morte puniri debet. sed lex vetus non puniebat concubitus concubine morte nisi in aliquo casu: ut per Deutero. xxii. quod non est peccatum mortale. ¶ Sed si contra Grego. peccata carnalia sunt minoris culpe quam spiritualia. sed non omnia superbia aut auaritia

est peccatum mortale que sunt peccata spiritualia. sed non omnis fornicatio que est peccatum carnale. ¶ Sed ubi est maior incitamentum: ibi est minus peccatum: quod magis peccat qui minori temptatione vincit: ut per dicitur. xvii. dictum est. sed concupiscentia maxime instigat ad venerea. sed cum actus gula non sit semper peccatum mortale: nec fornicatio simplex erit peccatum mortale. ¶ Sed si nihil excludit a regno dei nisi peccatum mortale. sed fornicatio simplex excludit a regno dei: ut per 3. j. Loz. vi. sed fornicatio simplex est peccatum mortale. ¶ Sed sola peccata mortalia criminalia dicuntur. sed omnis fornicatio est crimen: ut per 3. Tobie. iij. Attende tibi ab omni fornicatione: et propter uxorem tuam non patiaris crimem scire. ¶ Alterius videtur: quod aliqui fuerit licitum concubinam habere: sicut enim hic una uxor est de lege nature: ita non hic concubinam. sed aliqui licuit plures uxores habere. sed hic concubinam. ¶ Sed non potest aliquid esse uxor et ancilla. unde si legem ex hoc ipso quod ancilla in matrimonio ducebatur libera reddebatur. sed aliquid deo amicitiam legunt ad suas ancillas accessisse: sicut Abraam et Jacob. sed ille non erant uxores: et sic aliqui licet concubinas habere. ¶ Sed illa que in matrimonio ducit non potest esse concubina: et filius eius non esse hereditatis princeps. sed Abraam elecit Agar et filii eius non sunt heredes. sed non fuit uxor Abraam. ¶ Sed si ea que sunt contra precepta decalogi non sunt licite: sed hic concubina est contra preceptum decalogi. Non mechaberis. sed non fuit licitum. ¶ Sed Ambrosius dicit in libro de paradijs. Ciro non licet quod mulieri non licet. sed non licuit mulieri ad alium uirum accedere dimisso viro proprio. sed nec viro uxor licuit concubinam habere. ¶ Ratione dicitur: ad. j. quod non licet ex predictis per illa actio dei est contra legem nature quod non est conueniens fini debito: siue quod non ordinat in ipsum per actionem agentis: siue quod de se est improprie: tionata fini illi. finis autem que non ex concubitu intendit est peccata precreanda et educanda. et ut hoc bonum quereret posuit delectationem in coitu: ut Constantinus dicit. Qui concubitus per concubitu uirum pro delectatione que in ipso est non referendo ad finem a natura intentum: non nam facit: et licet et nisi sit talis concubitus qui ad illum finem conuenienter ordinari possit: et quod res a fine plerumque noiant tanquam ab optimo: sic coniunctio matrimonium a plura bono nomine accepit quod per matrimonium principaliter querit: ita concubine nomine illa coniunctionem exprimit que solus concubitus pro seipsum querit: nisi etiam aliqua quandoque ex tali concubitu plerumque gratia: non tamen est conueniens ad plura bonum in quo non solum intelligit ipsius precreatio per quam plures esse accipit: sed et educatio et instructio per quam accipitur nutrimentum et disciplina a penitentibus: in quibus tribus penes plura tenentur si per plura in uia. Et cum autem educatio et instructio plura parentibus debeatur longum tempus: exigit lex nature ut pater et mater in longum tempus commaneant ad subueniendum coiter plura. unde et auctores que coiter pullos nutriunt: ante completam nutritionem non separent a mutua societate que incepta a concubendo: hec autem obligatio ad communi-

nendū feminā marito m̄moniu: facte: ⁊ iō p̄: q̄
 accedere ad mulierē non iunctā sibi m̄monio q̄
 ꝓcubina vocat est ꝓ legem nature. ¶ Ad. j. ḡ od:
 q̄ in gētibꝫ q̄rum ad multa lex nature obfuscata
 erat. vñ accede ad ꝓcubinam malū nō reputabāt
 sed passim fornicatione quasi re licita vtebant: sic
 ⁊ aliq̄ que erāt cōtra ceremonias iudeoz q̄uis n̄
 essent ꝓ legem nature: ⁊ iō apli unificuerūt phibiti
 tionē fornicationis ceremonialibꝫ: ꝓ discretionē
 que erat in vtroq̄ inter iudeos ⁊ gentiles. ¶ Ad
 ij. od: q̄ ex ꝓdicta obscuritate. s. in quā ceciderunt
 gentiles deo debita gloriā nō reddētes: ut dī Ro.
 j. lex illa ꝓcessit ⁊ nō ex instinctu legis nature. vñ
 ꝓualente xp̄iana religione lex illa extirpata est.
 ¶ Ad. iij. od: q̄ in aliq̄bus sicut nihil incōueniēs
 sedtur si rem aliquā quā quis in ꝓtate haberet alte
 ri simplr tradat: ita etiā nec si tradat ad ꝓs: ⁊ sic
 neutru est cōtra legem nature: ita autē nō est in ꝓ
 ꝓsito: ⁊ iō rō nō sedtur. ¶ Ad. iij. od: q̄ iniuria
 iusticie opponit: lex autē nālis nō solū phibet iniu
 sticia: sed etiā opposita omniū v̄tutum: sicut ꝓtra
 legem nature est ut aliq̄s imoderate cōmedat: q̄
 uis talis rebus suis vtens nulli iniuriā faciat. Et ꝓ
 terea ancilla q̄uis sit rea oñi ad obsequiū: nō ē tñ
 res sua ad cōcubitū. Et iterū interest q̄liter q̄s re
 sua vtatur. facit etiā talis iniuriā ꝓlis ꝓreande:
 ad cuius bonū nō sufficēter talis ꝓiunctio ordiat
 ut dicitur ē. ¶ Ad. v. od: q̄ mulier h̄z ꝓtatem i cor
 pore viri nō simplr q̄rum ad omia: sed solū q̄ruz
 ad m̄monij v̄sum: ⁊ iō nō ꝓt ꝓ m̄monij bo
 num corpus viri alteri ꝓbere. ¶ Ad. ij. q̄nē od:
 q̄ sic in. ij. l. ois. xij. dicitur est: illi actus ex suo genē
 sunt ꝓcā mortalia ꝓ quos sedus amicitie hominis
 ad oē: ⁊ homis ad hominē violat. hec enī sunt ꝓ
 duo ꝓcepta charitatis que est aie vita: ⁊ iō cū ꝓcu
 bitus fornicarius tollat debitā ordinationē paren
 tis ad ꝓlem quā nā ex ꝓcubitu intēdit: nō ē dubiū
 q̄ fornicatio simplex de sui rōne est ꝓccatū mor
 tale: etiā si lex scripta nō esset. ¶ Ad. j. ḡ od: q̄ fre
 quēter hō qui nō vitat ꝓcām mortale: vitat aliq̄
 ꝓcām veniale ad q̄d nō h̄z tñ incitāmētū: ⁊ ita ē
 iudas mendaciū vitauit fornicationē nō vitas: q̄
 uis illud mēdaciū ꝓnitiosū fuisset iniuriā h̄ns an
 nexam si ꝓmissū n̄ reddidisset. ¶ Ad scōm od: q̄
 ꝓcām n̄ dē mortale q̄ morte ꝓpali puniat: s̄z q̄ pu
 nit eterna. vñ ē furtū q̄d ē mortale ꝓcām ⁊ multa
 alia inēdū n̄ puniat ꝓ leges ꝓpali morte: ⁊ s̄lr etiā
 est de fornicatōe. ¶ Ad. iij. od: q̄ sic n̄ q̄libz moꝝ
 supbie ē ꝓcām mortale: ita nec q̄libz moꝝ luxurie
 q̄ ꝓmi moꝝ luxurie ⁊ h̄ mōi sūt ꝓcā vialia: ⁊ ē
 ꝓcubiꝫ m̄monial intēdū: tñ aliq̄ luxurie actꝫ sunt
 ꝓcā mortalia: aliq̄bꝫ motibꝫ supbie venialibꝫ exi
 stētibꝫ: q̄ i v̄bis Grego. iductis itelligit ꝓpatis vici
 oz ꝓm genꝫ: n̄ q̄ru ad singlos actꝫ. ¶ Ad. iij. od:
 q̄ sic s̄ ois. xvj. dicitur ē: illa circūstātia efficacior est
 ad grauēdū q̄ magis appropinq̄t ad ꝓpēz ꝓcā. vñ

q̄uis fornicatō ex magnitudie icitāmēti diminuaf
 tñ ex mā circa quā ē grauitatē h̄z maiorē q̄ iordi
 nata cōmestio: cū sit circa ea q̄ ꝓinēt ad fouēdū fe
 dus societatis hūane ut dcm ē: ⁊ iō rō nō sequit.
 ¶ Ad. iij. q̄nē od: q̄ Rabi Moytes dicit: q̄ an tē
 pus legis fornicatio n̄ erat ꝓcām: q̄d ꝓbat ex hoc:
 q̄ Judas cū Thamar ꝓcubuit: s̄z ista rō n̄ cogit. n̄
 enī necē ē filios Jacob a ꝓcō mortali excusare cū
 accusati fuerit apud ꝓicm crimie ꝓssimo: ⁊ i Jo
 seph necē vel venditōz ꝓsenserit. Et iō od ē: q̄ cūz
 h̄z ꝓcubinā n̄ m̄monio iunctā sit ꝓ le. ē nāe: ut
 dicitur ē: nullo tpe ꝓm se licitū fuit: nec ēt ex dispēsa
 tione. sic enī ex dicitis ꝓz ꝓcubiꝫ cū ea q̄ n̄ est m̄
 monio iuncta n̄ ē ꝓueniēs actꝫ ad bonū ꝓlis q̄d est
 ꝓncipalis finis m̄monij: ⁊ iō ē ꝓ ꝓma ꝓcepta leg
 nāe: q̄ dispēsatōz n̄ recipiūt. vñ v̄bicūq̄ legis i veni
 testō aliq̄s ꝓcubias habuisse q̄s necē sit a ꝓccato
 mortali excusari oz eas esse m̄monio iunctas ⁊ tñ
 ꝓcubinas dicit: q̄ aliq̄d hēbant de rōne vxoris: et
 aliq̄d de rōne ꝓcubie: ꝓm enī q̄ m̄monij ordiat
 ad suū ꝓncipale finē q̄ ē bonū ꝓlis vxor viro ꝓiū
 gif insolubili ꝓiunctōe: vel saltē diuturna: ut ex dī
 etia ꝓz: ⁊ hoc n̄ ē aliq̄ dispēratio: s̄z q̄ru ad scōm
 finē q̄ est dispēratio familie ⁊ cōcatio oꝓez vxor
 ꝓiungit ut socia: s̄z hoc deerat i his q̄ ꝓcubie noia
 bant: in hoc enī poterat eē dispēratio cū sit scōari
 m̄monij finis: ⁊ ex hac ꝓte hēbant aliq̄d sile ꝓcu
 bine rōne cuiꝫ ꝓcubie noiant. ¶ Ad. j. ḡ od: q̄ h̄z
 ꝓles vxores n̄ ē ꝓ legis nāe ꝓma ꝓcepta sic h̄z ꝓcu
 binā: ut ex dicitis ꝓz: ⁊ iō rō non sequit. ¶ Ad. ij.
 od: q̄ antiq̄ ꝓies ea dispēratōe q̄ ꝓles vxores habe
 bāt ad ācillas accedebāt vxorio affectu. erāt enī
 vxores q̄ru ad illā ꝓiuctōz q̄ respicit scōariū finē:
 cui ꝓditō fuit ut opponit cum n̄ possit sil eē socia ⁊
 ācilla. ¶ Ad. iij. od: q̄ sic i lege Moyfi ꝓ dispēsa
 tōz licebat dari libellū repudiij ad euitādū vxorici
 diū ut dicit: ita ex eadē dispēratōe licuit Abrae eij
 eē agar ad significandū mysteriū q̄d apls explicat
 Sal. iij. q̄ ēt filiꝫ ille hēs n̄ fuit ad mysteriū ꝓinet
 ut ibidē ꝓz: sic ēt ad mysteriū ꝓinet q̄ Esau filiꝫ li
 ber hēs n̄ fuit: ut ꝓz Ro. ix. Et s̄lr ꝓꝫ mysteriū s̄z
 ē ut filij Jacob ex ācillis ⁊ liberis nati hēdes essēt:
 ut Aug. dicit: q̄ x̄po nascūt in baptismo filij ⁊ hē
 des tā ꝓ bonos q̄s liberi signāt: q̄ ꝓ malos mistros
 q̄ ꝓ ancillas signantur. ¶ Questio. II.

Quēde queritur
 de libello repudiij. Et circa h̄ q̄
 runt tria. ¶ Primo vtrꝫ insepa
 bilitas m̄monij sit de lege nāe.
 ¶ Secundo vtrum repudiare
 vxorem aliquando fuerit licitū. ¶ Tertio de cau
 sis libelli repudiij lege ꝓmissi ⁊ eius inscriptione.
Ad primum sic pro
 cedat: vñ q̄ inseparabilitas vxoris nō sit de

lege nāe: lex enī nāe cōis ē apud oēs. s; nulla lege p̄
ter legē xp̄i fuit. phibitū vxorē dimittere. s; in epa
bilitas vxoris n̄ ē d̄ lege nāe. ¶ S. sacra n̄ sunt de
lege nāe. s; inseparabilitas m̄rimoniū p̄tinet ad bonū
sacri. s; nō ē d̄ lege nāe. ¶ S. coniunctio viri ⁊ femie
in m̄rimonio ordinat̄ p̄ncipaliter ad pl̄s gnātōez
⁊ educationē ⁊ instructionē ut dicit̄ ē. sed hec oīa
aliq̄ certo tpe p̄sumant. s; post illud tps licz vxorē
dimitte sine aliq̄ p̄iudicio legis nāe. ¶ S. ex m̄ri
monio q̄rit̄ p̄ncipaliter bonū pl̄s. s; inseparabilitas
m̄rimoniū ē d̄ bonū pl̄s: qz ut tradūt̄ p̄bi: aliquis
vir n̄ p̄t ex aliq̄ femia. pl̄e accipe q̄ t̄i ex alia acci
pere possit: ⁊ q̄ etiā ex alio viro impregnare. s; inse
parabilitas m̄rimoniū magis est d̄ lege nāe q̄ de lege
nāe. ¶ Sed d̄ illud p̄cipue ē de lege nāe qd̄ nā de
ne instituta accepit in suo p̄ncipio. s; inseparabilitas
m̄rimoniū ē h̄ mōi: ut p̄z Mat̄h. xix. s; est de lege
nāe. ¶ S. de lege nāe ē qd̄ hō oeo n̄ d̄r̄et. sed hō q̄
damino deo d̄r̄us eēt si separaret q̄s de⁹ d̄iur̄it: cuz
s; ex hoc haberet̄ inseparabilitas m̄rimoniū Mat̄h.
xix. v̄ q̄ sit de lege nāe. ¶ R̄. n̄deo d̄: qd̄ m̄rimoniū
ex intēione nāe ordinat̄ ad educatōz pl̄s: n̄ solū p̄
aliq̄ tps: s; p̄ totā vitā. pl̄s. v̄n̄ d̄ lege nāe ē qd̄ pa
rētes filijs thesaurizēt ⁊ filiū pentū heredes sint: et
iō cū pl̄s sit cōe bonū viri ⁊ vxoris: oī eoz socie
tatē p̄petuo p̄manē idiuuā fm̄ legis nāe dictamē:
⁊ sic inseparabilitas m̄rimoniū ē de lege nāe. ¶ Ad. j.
s; d̄: qd̄ sola lex xp̄i ad p̄fectū hūanū genus addu
xit reducēs i statū nouitatis nāe. v̄n̄ ⁊ i lege Moy
si ⁊ i legib⁹ hūanis n̄ potuit totū auferri qd̄ d̄ lege
nāe erat. hoc enī soli legi sp̄s ⁊ vite refuatū est.

¶ Ad. ij. d̄: qd̄ inseparabilitas p̄tinet m̄rimonio fm̄
q̄ ē signū p̄petue p̄iudicōis xp̄i ⁊ ecclie: ⁊ fm̄ q̄ ē in
officiū nāe ad bonū pl̄s ordinatū ut d̄m̄ ē: s; qz
separatio m̄rimoniū magis directe repugnat signifi
catōi q̄ pl̄s bono: cui ex p̄nti repugnat ut dicit̄ ē
inseparabilitas m̄rimoniū magis i bono sacri. itelligit̄
q̄ i bono pl̄s q̄uis i vtroq̄z itelligi possit. ⁊ fm̄ q̄
p̄tinet ad bonū pl̄s erit de lege nāe: n̄ aut̄ fm̄ q̄ p̄
tinet ad bonū sacri. ¶ Ad. iij. p̄z solutio ex oīs.

¶ Ad. iij. d̄: qd̄ m̄rimoniū p̄ncipaliter ordinat̄ ad
bonū cōe rōne p̄ncipalis finis q̄ ē bonū pl̄s: q̄uis
ē rōne finis scōarū ordiet̄ ad bonū pl̄s ad mat̄ri
monii d̄hētis: put̄ p̄ se ē i remediū p̄cipiscētē: et
iō in legibus m̄rimoniū magis attenditur qd̄ oīb⁹
expediat q̄ quid vni competere possit. Quāuis s;
matrimonij inseparabilitas impediāt bonum p̄
lis in aliq̄ homine: tamen est conueniens ad bonū
pl̄s simpliciter: ⁊ p̄pter hoc ratio non sequitur.

Ad secundū sic pro

cedit: v̄ qd̄ vxorē dimittere licitū p̄ dispē
satōz eē n̄ potuerit: illud enī qd̄ ē i m̄rimonio p̄tra
bonū pl̄s ē d̄ p̄ma p̄cepta legis nāe q̄ idispēbilita
tis. s; dimissio vxoris ē h̄ mōi ut ex dicit̄ p̄z. s; 7c.
S. p̄cubina differt p̄cipue ab vxore i hoc qd̄ nō

ē inseparabili iuncta. s; h̄c p̄cubinas fuit idispēabile.
s; ⁊ dimitte vxorē. ¶ S. hoies sūt mō ita recepti
biles dispētatōis sic oli fuerūt. s; mō n̄ p̄t dispēsa
ri cū aliq̄ qd̄ vxorē dimitat. s; nec oli. ¶ Sed p̄tra
Agar cognita ē ab Abraā vxorio affectu q̄si vxor
ut dicit̄ ē. s; tpe p̄cepto vino eā eiecit ⁊ n̄ peccauit
s; potuit p̄ dispētatōz fieri licitū qd̄ hō vxorē dimit
teret. ¶ Alteri v̄: qd̄ sub lege Moyfi fuerit licitū
vxorē dimitte. v̄n̄ enī modus p̄sentēdi ē n̄ phibē
cū phibē possit: p̄sentire aut̄ illicito ē illicitū. cū s;
Moyfes prohibuerit vxoris repudiū: nec pecca
uerit: qz lex scā est: ut d̄ Ro. vij. v̄ qd̄ repudiū fue
rit aliq̄n̄ licitū. ¶ S. p̄p̄he locuti sūt sp̄s scō in spi
rati: ut p̄z. ij. Pe. j. s; Malach. iij. d̄: Si odio ha
bueris eā dimitte eā. s; cū illud qd̄ sp̄s scōs in spi
rat nō sit illicitū: v̄ qd̄ repudiū vxoris n̄ semp̄ fue
rit illicitū. ¶ S. Chyso. dicit: qd̄ sic apl̄i p̄miserūt
scōas nuptias: ita Moyfes p̄miserūt libellū repudiū
s; scōe nuptie n̄ sūt peccm̄. s; nec repudiū vxoris s;
lege Moyfi. ¶ S; d̄ qd̄ d̄ns dicit: qd̄ libellū repu
diū dat̄ ē a Moyse iudicis p̄ duritiā cordis eoz
s; duritiā cordis eoz non excusabat eos a peccō. s;
neqz lex de libello repudiū. ¶ S. Chyso. dicit sup̄
Mat̄h. ij. qd̄ Moyfes dādo libellū repudiū n̄ iusti
ciā dei monstrauit: ut q̄si p̄ legē a genib⁹ peccm̄ nō vi
deat̄ eē peccm̄. ¶ Alteri videt̄ qd̄ licet vxori repu
diatē aliū virū h̄c: qz in repudio magis erat inli
tas viri repudiātis q̄ vxoris repudiatē: s; vir pote
rat aliā sine peccō ducē in vxorē. s; vxor sine pecca
to aliū vix ducere poterat. ¶ S. Aug. dicit d̄ ou
ab⁹ vxorib⁹: qd̄ qm̄ mos erat peccm̄ nō erat. s; tpe le
gis erat talis p̄suetudo qd̄ repudiata aliū vix ducē
bat: ut p̄z Deut. xxiij. Lum egressa vix aliez dū
ceret 7c. s; vxor n̄ peccabat alteri se iungēdo. ¶ S.
d̄ns Mat̄h. v. iusticiā noui testamenti oñdit sup̄
abūdantē eē respectu iusticie veteris testi: h̄ aut̄ dicit̄
ad iusticiā noui testi per sup̄abūdantiā p̄tine qd̄ vx
orē repudiata n̄ ducit aliez vix. s; i veteri lege licebat
¶ S; d̄ est qd̄ d̄ Mat̄h. v. Qui dimittit aliez ducē
rit mechatur. sed mechta nunq̄ fuit in veteri testa
mento licita. s; nec vxori repudiatē licuit aliū virū
habere. ¶ S. Deutero. xxiij. d̄: qd̄ mulier repudi
ata que aliū virū duceret polluta erat ⁊ abomina
bills facta corā d̄no. s; peccabat aliū virū ducēdo.
¶ Alteri videt̄: qd̄ licebat viro repudiatā a se ac
cipere: licet enī corrigere qd̄ male factū est. s; male
factum erat qd̄ vir vxorē repudiabat. s; licebat hoc
corrigere reducendo vxorē ad se. ¶ S. semp̄ licu
it peccātū indulgē cū sit morale p̄ceptū: qd̄ i omni
lege manet. s; vir accipiēdo repudiatā ei peccanti
indulgebat. s; hoc licitū erat. ¶ S. Deutero. xxiij.
ponit p̄ cā quare non possit accipi itez: qz polluta
est. sed repudiata nō polluit nisi aliez vix ducē
do. s; saltē anteq̄ aliū vix duceret licebat eaz acci
pere. ¶ S; d̄ ē: qd̄ d̄ Deut. xxiij. Non possit pot
marit̄ accipe eā 7c. ¶ R̄. n̄deo d̄ ad. j. questionē: qd̄

dispensatio in preceptis p̄cipue q̄ sunt aliq̄ mō le-
 gis nature est sicut mutatio cursus rei naturalis.
 Qui q̄dem mutari dupl̄r p̄t. Uno mō ex aliq̄ cā
 nālī p̄ quā alia cā nālī ipedit a cursu suo: sic est in
 oib̄ q̄ i miori p̄re casualit̄ accidit i nā: sed p̄ hunc
 modū n̄ variat̄ cursus rez nālī q̄ sūt sp̄s: q̄ sunt
 frequēt. Alio mō p̄ cām penit̄ sup̄nālē: sic i mira-
 culis accidit: et hoc mō p̄t mutari cursus nālī n̄
 solū q̄ ē ordinat̄ ut sit frequēt: s̄ q̄ ē ordinat̄ et ut
 sit semp̄: ut p̄ i statōne solis tpe Josue et reditu ei
 dē tpe Ezechie: et de egypti miraculosa tpe passio-
 nis xpi. Hec aut̄ rō dispensatōis i p̄ceptis legis nāe
 q̄nq̄ ē i causis iherosol̄: et sic dispensatio cadē p̄t
 sup̄ sc̄da p̄cepta legis nāe: nō aut̄ sup̄ p̄ma: q̄ illa
 sūt q̄si semp̄ exn̄ta: ut dicit̄ ē de pl̄alitate vxoz et
 de h̄ mōi. Aliq̄n aut̄ ē t̄n i causis sup̄iorib̄: et tūc
 p̄t dispensatio eē oīniū et p̄ p̄ma p̄cepta legis nāe
 rōne alicuius mysterij diuini signādi vel oīndēdi: sic
 p̄ de dispensatōe p̄cepto Abrae factō de occisione fi-
 lij innocētis: tales aut̄ dispensatōnes n̄ sūt cōis ad
 oēs: s̄ ad aliq̄s singlares p̄sonas: sic ē t̄n miraculis
 accidit. Si q̄ inseparabilitas m̄mōnij iter p̄ma p̄e-
 cepta legis nāe p̄neat: solū h̄ sc̄do mō sub dispen-
 satōe cadet: si aut̄ sit iter sc̄da p̄cepta legis nāe etiā
 p̄mo mō cadē potuit sub dispensatōe. Videt̄ aut̄
 magis iter sc̄da p̄cepta legis nāe cōtineri: inseparabi-
 litas enī m̄mōnij n̄ ordinat̄ ad pl̄is bonū qd̄ est
 p̄ncipalis m̄mōnij finis: nisi q̄tū ad h̄ q̄ p̄ parē-
 tes filijs puideri ō i totā vitā p̄ obitā p̄paratōz
 eoz q̄ sūt necia i vitā: h̄ mōi aut̄ rez appropatio
 n̄ ē ō p̄ma itentōe nāe: fm̄ quā oīa sūt cōia: i ō n̄
 v̄r̄ p̄ma itentōz nāe dimissio vxoz eē: et p̄ p̄ns
 nec p̄ma p̄cepta: s̄ sc̄da legis nāe. v̄n̄ ēt p̄mo
 mō sub dispensatōe posse cadē v̄r̄. ¶ Ad. i. q̄ dō: q̄
 i bono pl̄is fm̄ q̄ ē de p̄ma itentōe nāe itelligit̄ p̄
 creatio et nutritio et instructio q̄sq̄z pl̄es ad p̄fectā
 etatē oucat: s̄ q̄ ei puideat i postez p̄ hēditatis et
 alioz bonoz dimissionē v̄r̄ p̄ne ad sc̄dam legis
 nāe itentōz. ¶ Ad. ij. dō: q̄ h̄c p̄cubina ē h̄ bonū
 pl̄is q̄tū ad id qd̄ nā i eo de p̄ma itentōe itēdit. s̄
 educationē et instructionē q̄ redrit diurnā p̄man-
 sionē parētū: qd̄ n̄ ē i p̄cubina q̄ ad t̄ps assumit̄: et
 iō n̄ ē sile: t̄n q̄tū ad. ij. dispensatōz ēt h̄c p̄cubina
 sub dispensatōe cadē p̄t: ut p̄ Osee. j. ¶ Ad. iij.
 dō: q̄ inseparabilitas q̄uis sit de sc̄da itentōe m̄mō-
 nij put̄ ē i officiū nāe: t̄n ē de p̄ma itentōe ipsius p̄
 ut fact̄ m̄ ecclie: et iō ex q̄ istitutū ē ut sit ecclie fact̄z
 manēte tali instōne n̄ p̄t sub dispensatōe cadē nisi
 forte sc̄do mō dispensatōis. ¶ Ad sc̄daz q̄nē dō: q̄
 circa h̄ ē duplex op̄io. Quidā enī dicit̄ q̄ illi q̄ s̄
 lege vxozē dato libello repudij dimittēbāt n̄ excu-
 sabant a p̄ccō q̄uis excusarent a pena fm̄ leges in-
 fugēda: et pp̄ hoc oī Moyses libellū repudij p̄mi-
 sisse. Et sic ponit̄ q̄tuor modos p̄missiois: Unus
 p̄ puationē p̄ceptōis: ut q̄n̄ mal̄ bonū n̄ p̄cipit̄ mi-
 nus bonū p̄mitti oī: sic apl̄s n̄ p̄cipiēdo v̄ginitatē

m̄mōnij p̄mittit. j. Coi. vij. Sc̄da p̄ puationē p̄-
 hibitōis: sic venialia oīcū p̄missa: q̄ n̄ sūt p̄hibi-
 ta. Tertius p̄ puatōz cohibitōis: et sic oīa p̄cā oī
 cū p̄mitti a deo inq̄tū n̄ ipedit cū ipedit̄ possēt.
 Quart̄ p̄ puatōnē punitōis: et sic libellus repudij
 lege p̄missus fuit: n̄ qd̄ pp̄ aliq̄d mal̄ bonū cōse-
 quēdū: sic fuit dispensatio ō pl̄ib̄ vxozib̄ h̄ndis: s̄
 pp̄ mal̄ malū cohibēdū. s̄ vxoziciū ad qd̄ iudcē
 p̄nī erāt pp̄ corruptionē irascibilis sic et p̄missū eis
 fuit extraneis fenerari pp̄ aliq̄d corruptōz i cōcu-
 piscibili: ne. s̄. frat̄ib̄ suis fenerarent: et sic pp̄ cor-
 ruptionē suspicōis in rōnali fuit p̄missū sacrificiū
 zelotipie: ne sola suspicō apud eos iudiciū corrup-
 peret. S̄z q̄ lex vetus q̄uis gr̄am nō p̄ferret: t̄n ad
 hoc data erat ut p̄cēm oīderet: ut cōis sci dicit̄: iō
 aliq̄s videt̄: q̄ si repudiādo vxozē peccasset: hoc sal-
 tē eis p̄ legē aut̄ p̄phas idicari debuiss̄. Esa. lviij.
 Annūcia p̄plo meo p̄cā eoz. als viderent̄ esse ni-
 mis neglecti: si ea q̄ necia sūt ad salutē q̄ n̄ gnosce-
 bāt nūq̄ eis nūciata fuissent: qd̄ n̄ p̄t dicit̄ cū iusti-
 cia legis tpe suo obfuata vitā mereret̄ eternā: et pp̄
 hoc dicit̄: q̄ q̄uis repudiare vxozē p̄ se sit malum
 t̄n ex p̄missione oīna licitū fiebat: et hoc cōfirmant
 auctē Chryso. q̄ dicit̄ q̄ a p̄ccō abstulit̄ culpā legis
 latoz q̄n̄ p̄missit̄ repudiū: et q̄uis hoc p̄bilit̄ oī-
 cat: t̄n p̄mū cōius sustinet̄: iō ad v̄trāq̄z rōnes n̄
 dēndū ē. ¶ Ad. i. q̄ dō: q̄ aliq̄s q̄ p̄t p̄hibē n̄ pec-
 cat̄ si a p̄hibitōe abstineat n̄ speras correctōez: sed
 magis malū estimās ex tali p̄hibitōe occasionē su-
 mere: et sic accidit̄ Moysi. v̄n̄ oīna auctē fretus li-
 bellū repudij n̄ p̄hibuit̄. ¶ Ad. ij. dō: q̄ p̄p̄e sp̄s
 sc̄o ispirat̄ n̄ dicebāt dimittēda eē vxozē: q̄si sp̄s
 sc̄i p̄ceptū sit: s̄ q̄si p̄missū ne mala p̄ciora fierent.
 ¶ Ad. iij. dō: q̄ illa p̄missionis silitudo n̄ ē intelli-
 genda q̄tū ad oīa: s̄ solū q̄tū ad cām eandē: quia
 v̄trāq̄z p̄missio ad vitandā turpitudinē facta est:
 ¶ Ad. iij. dō: q̄ q̄uis ouicia cordis n̄ excusaret
 a p̄ccō: t̄n p̄missio ex ouicia facta excusaret̄: qd̄am
 enī p̄hibent̄ sanie: q̄ nō p̄hibent̄ infirmis corpali-
 ter: nec t̄n infirmi peccāt̄ p̄missione sibi facta v̄cn-
 tes. ¶ Ad. v. dō: q̄ aliq̄d bonū p̄t intermit̄i ou-
 pliciter. Uno mō pp̄ aliq̄d mal̄ bonū p̄sequēdūz
 et tūc intermissio illius boni ex ordie ad maius bo-
 nū accipit̄ honestatē: sic intermittebat̄ singularitas
 vxozis honeste a Jacob pp̄ bonum pl̄is. Alio mō
 bonū aliq̄d intermit̄it̄ ad vitandū maius malūz.
 et tūc si auctē eius q̄ dispensare p̄t hoc fiat: reatuz
 talis boni intermissio nō h̄z: sed honestatē ēt n̄ ac-
 quirir̄: et sic indiuisibilitas m̄mōnij in lege Mo-
 ysi intermittebat̄ pp̄ mal̄ malū vitandū. s̄ vxozici-
 diū: et iō Chryso. dicit̄ q̄ a p̄ccō abstulit̄ culpam
 q̄uis enī inordinatio maneret̄ in repudio: ex quo
 p̄cēm dicit̄: t̄n reatū pene nō habebat: neq̄ t̄p̄alis
 neq̄ p̄petue inq̄tū diuina dispensatōne fiebat: et
 sic erat ab eo culpa ablata: et iō etiam ipse ibidem
 dicit̄ q̄ p̄missū ē repudiū nō malū qd̄ē: t̄n illicitū

vxoze in casu illo: sic et in alio casu qm puella dfo
rauerat. Ad. ij. qonem do: q cae repudij in spe
ciali no scribebant in libello: s; i generali: ut onde
ref iustu repudij: sed fm Josephu: vt mulier hns
libellu scriptu de repudio alteri posset nubere: als
eni ei traditu no fuis; vñ fm cu erat scriptura ta
lis: pmitto tibi q nunq tecu puenia: S; s; Aug.
ideo libellus scribebatur: ut mora interueniente r p
silio scribatur dissuadente vir a pposito repudiandi
desisteret. Et p h' p3 solutio ad obiecta. Qd. III.

Deinde queritur

de virginitate. Et circa hoc que
runt tria. Primo qd sit vgni
tas. Seco vtr sit vt. Ter
tio de ppatoe et ad alias vtutes.

Ad primuz sic proce

dit: videt q vgnitas n sit in carne corru
ptibili incorruptois ppetua meditatio: ut Aug.
dicit in li. de nuptijs r pcpiscetia: q post resurre
ctione scē vgnitas sua vgnitate no amittet. sed tunc
no erit i carne corruptibili. q corruptibilitas car
nis n dz poni i diffinitoe vgnitatis. V. vgnitas
ponit p pntie q ad tpania reducif. sed medita
tio n e act' tpanie: s; mag' intellectu alia vtutum.
q n dz poni tanq gen' vgnitatis. V. vgnitas
n e firm' bonu q charitas aut alte vtutes: imo
magis fragile. sed ppetuitas n e de rone charitat':
als charitate semel habitā n ptingeret amittere: qd
in. iij. li. di. xxxj. iprobatur e. q nec ppetuitas i diffi
nitoe vgnitatis poni dz. V. incorruptois p
petua meditatio tollit p corruptione mētis: qd qua
di Matth. v. Qui viderit mulierē ad pcpiscēda
es rē. s; p hoc n tollit vgnitas: qz talis corruptō
repari pot: no aut vgnitas ut in lra dē. q vgniti
tas non est perpetua incorruptionis meditatio.

V. ppetua incorruptionis meditatio sine cocu
bitu pdit no solū mētē: s; et carne: sic p3 in pctō s
nām. sed sine pccubitu vgnitas no pdit: quia ut
Aug. dicit in li. de virginitate: Virginitas e p piaz
pntia ab oi pccubitu imunitas. q idē qd puz.

V. Ambro. dicit in li. de virginitate: q vgniti
tas e expers ptagionis integritas. s; paminat cor
pus p pollutione nocturna. q vgnitas fm hoc
amittit. no aut ppetua incorruptois meditatio p
dit. q rē. V. vgnitas pot p violentia auferr:

als ille q pberet cu illa q p violentia ab alio deslo
rat no efficeret irregularis: no aut ppetua carnis
meditatio. q idē qd pus. Rñdeo dō: q vgnitas
ut ex dictis Ambro. p3 integritas qdam e. vñ per
puatione corruptois dō: que i actu generatōis acci
dit: vbi triplex corruptio est. Una corpalis tm: in
hoc q claustra pudoris frangit. Alia spūal r cor
poralis sit: ex hoc q p decisionē r motu semis i sen
su delectatio generat. Tertia e spūalis tm: ex h' q

ro huic delectatōni se subijcit: in q integritate per
dit qm ad actū: qz impossibile e aliqd intelligere i ipa
ut phs dicit in li. Eth. vnde ipa rōnis absorptio
corruptio dō. hec aut tertia corruptio non e rōnis
actus: s; qdā passio p accōis et pueniens ex passione
inferioris pti: sic p somnū vel frenesiz r alias pas
siones corpales ptingit rōnis actū ipediri p accōis.
Lū q virtus r vitū in actu rōnis pntiētis r distē
tiētis pficiat: i oib' pdictis corruptōib' n inuenif
sufficiētis rō vitū aut virtū: s; dz addere rōnis con
sensū vel dissensū. Et qz vgnitas i genē moris est
ptinēs ad vtutē: iō dicit Lucia: q no inqnat corp'
nisi de pscu mētis inqnatōe. f. q vgnitatis purita
ti opponit. Prima q corruptio q est corpalis tm n
e mā vtutis vel vitū: nisi p accōis mediate aliq aie
passione. vñ si p aliquā incisionē claustra pudoris
rūpanf n mal' detrimētū vgnitati inerit q si pes
aut man' gladio incideref. S; scōa r tertia corru
ptio sūt mā vgnitatis r oppositi eius sic r alie pas
siones aie sūt mā vtutū moralū r oppositoz viti
oz: s; in actu rōnis eligētis vel repudiāt corrupti
ones pdictas: finalit pficiat inqnatō quā vgnitas
puat r p pns ipa vgnitas: r iō Aug. in diffinitōe
pdicta posuit hoc q ex pte rōnis se hz. f. meditatio
ne qst vgnitatis gen' ponēs actum phibitū sic fre
quēter fieri solet. incorruptione aut posuit qst ob
iectū siue mā: sed addit subiectū determinatū p h'
qd dicit: in carne corruptibili: qz puatio r hitus na
ta sūt fieri circa idē. Ad. j. q dō: q quis post re
surrectionē sci carnis corruptionē no hēant: hnt
tm nām carnis q corruptibilis fuit: r iō i eis eē po
terit vgnitas sic in subiecto: no aut in angel' i qd'
corruptō quā vgnitas puat nata eē n fuit: r preci
pue hoc ad rōnem vgnitatis sufficit: q n solū re
spicit qd pns e: s; qd pteritū e. no eni e vgo ex hoc
solū q n corruptif: s; ex h' e et q nūq corrupta fu
it. Ad. ij. dō: q quis act' moral vtutis i volūta
te pficiat: tm rō formā virtut' i ea poit: ut dō in. vj.
Eth. r iō qdā socratici oēs vtutes scias dicebāt.
r hoc mō loquēdi vtil' h Aug. meditatioz p electō
ne ponēs. Ad. iij. dō: q in actu virtutis no solū
reqrit discretio ex pte rōnis: s; et firmitas qdaz ex
bitu inclināte ad actū p modū nāe: r sic cae nāles
qtm est de se ordinate sūt immobilit' ad effect' ppos
rōne cui' dicere possum' lapis ppetuo descēdit de
orsū quis h' qm ipediri possit: ita r hitus virtu
tis qtm est de se imobilit' ordinat' ad actū p ptiū
quis qm hns actū virtutis prium agat: r rone p
petue imobilitatis p sūent' poni ppetuū in diffini
tionibus virtutū: sicut in prin. digestozum dō: q iu
sticia est constans r perpetua voluntas. r sic etiāz
Aug. ponit ppetuū in diffinitione vgnitatis quis
vgnitate qm hntes eā amittāt: ut sic in pdicta
diffinitione discretio electionis q e actus vgnitatis
fm q ad gen' ptinet moris ex mediatōe intelligat
s; imobilitas ex ppetuitate. Ad. iij. dō: q cor

ruptio metis ut ex dictis accipi potest duplex. Una que est quasi passio metis: quoniam mens subdit delectationi que in coitu solet accidere: et quia hec delectatio propleta in semis distillat: id est talis corruptio metis non potest accidere sine aliqua corruptioe carnis que dicta est fieri per feminis delectatione. Alia autem est corruptio metis que est actus eius. scilicet sensus aut electio predicta corruptionis. Scilicet quia vires inferiores sequuntur motum superiorum: id est quoniam contingit quod ex actu metis cogitantis de corruptione carnis et intendenti delectatione ipsius ex periri: calor exeat in corpore et semine distillat et causa delectatio que mens suffocat sic in coitu: et tunc absque dubio virginitas est amissa. si autem corruptio sistat in actu metis sentientis amittit quod est virginitas secundum illud formale quod habet in mente: non autem ratione eius quod est male in ipsa. unde talis non potest dici virgo nisi male: et id est hec virginitas amissa potest recuperari: non autem illa virginitas amissa in qua est illud quod est male subtrahitur: quia virginitas ex parte sui actus respicit tempus presentis aut futurum: sic est in quolibet virtute. electio enim aut presentis aut futurum respicit: non autem preteritum: sed ex parte male non solum presentis sed preteriti respicit. de enim virgo que elegit in corruptione que est male in virginitate: quia nunquam amittit et hinc et profuare: non autem exigi quod nunquam propria electione habuerit: sed quod nunquam propria corruptione: ex hoc autem virginitas amissa recuperari non potest: quia illud quod in preterito transit recuperari non potest. Ad. v. dicitur: quod ille que sine concubitu se corrupit: non est dubium quod virginitate amittit: et quod quod ad id quod est male in ipsa: quia nisi concubitus non esset: adesset tamen delectatio que in concubitu corruptioe virginitali facit. Si autem luxuria non nam tempus perfecte etiam presentis teneat cum non esset semis delectatio et presentis nec delectatio propleta mente suffocata: non amittit virginitas quod tamen ad id quod est male in ipsa. Ad. vi. dicitur: quod passiones preterite non presentis esse male virtuti: nisi secundum quod sunt ordiabilia a ratione in eis medium ponente: puta concupiscibilis et irascibilis obediunt rationi: et id delectatio que in rationis accedit cum semis delectatione non est male virtuti: et propter hoc nec talis corruptio in corruptioem tollit que est virginitalis: male: et id est ratione talis pollutio virginitas non perdit. et sicut ratio est de malis que dormientes et ebriate aut amotes a viris cognoscunt nisi forte hac intentioe dormitum irretit ut a viro cognoscant. Ad. vii. dicitur: quod illud cuius principium totaliter est extra non est ordiabile a ratione: et id eadem ratione nec ille que per violentiam corruptus siue ab homine siue a demone incubo virginitate amittit: si quod tamen presentis renitatur ut presentis corpore a corruptioe immune: vel saltem mente propria presentis. Quia tamen in signatibus sacro magis attendit quod exterius gerit: quod quod iterum fit: irregularitas que ex defectu signatoris in sacro causa nihilominus iducit in illud que virginem distorata violenter ducit in proteritum: et precipue cum propter delectationis nimiam ratio in actu illo suffocetur: difficilimum est tali delectationi dissentire in statu illo: et ideo presumptio videtur esse quod consenserit.

Secundus sic pro

ceditur: videtur quod virginitas non sit virtus: omnis enim virtus consistit in medio. sed virginitas non consistit in medio: sed maxime in extremo: quia consistit in abstinentia ab omni delectabili circa quod est castitas. non est virtus. **¶** Virtus vero cum sit de iure naturali oportet tunc licuerit. sed in statu nature deitate non licuit virginitate frui: quia est contra preceptum: ut habet secundum. Crescite et multiplicati. sicut nec tunc legem Moysi quoniam non relinquerat semine super terram maledictio legis subiaceret. sed virginitas non est virtus. **¶** Nulla virtus est que amitti possit sine peccato: et quod per penitentiam recuperat. sed virginitas amittitur sine peccato in actu infirmitatis: nec per penitentiam potest recuperari. non est virtus. **¶** Omnis virtus est habitus acquisitus vel infusus. sed virginitas est in illis que non habent aliquem habitum acquisitum vel infusum: sicut in pueris non baptizati. non est virtus. **¶** Omnis virtus ordinatur ad actum aliquem: non autem virginitas: sed magis importat privationem actus. non est virtus. **¶** Quod habet virtutem habet omnia. sed que caret virginitate quoniam habet alias virtutes. sed virginitas non est virtus. **¶** Virtute nullus male vitatur. sed virginitate aliquis male vitatur: ut per virginem factum Matth. xxv. non est virtus. **¶** Primitiva virginialis diuiditur in infirmitatis et virginalis. sed infirmitatis non ponitur virtus: neque viduitas. sed neque virginitas est virtus. **¶** Sed non est quod dicitur. **¶** Lo. vii. Unusquisque propter se donum habet ex deo. et loquitur de virginitate. dona autem dei spiritus virtutes sunt. sed virginitas non est virtus. **¶** Ambrosius dicit de virginitate: Inuitat virginitalis amor ut de virginitate aliquid dicamus: ne velut transitu quodam perfecta videatur que principalis est virtus. **¶** Nihil meretur propter se nisi virtus. sed virginitati debet propter se. scilicet fructus centesimus ut scilicet dicitur et aureola. non est virtus. **¶** Rudeo dicitur: sic dantes et super sunt magna liberalitate: ita delectationes in veneris sunt magna castitas et continentia. in genere autem dationum magnitudo superstitium exigit specialis virtute que magnificentia vocatur propter sui difficultatem: et quia temperantia vel castitas in cohibendis delectationibus magna habet difficultatem: id est illud quod est precipuum in ista magna maxima habet difficultatem. scilicet ab omni corruptioe carnis delectationis immunitas specialis virtute exigit: que virginitas dicitur. unde si virginitas per sui propleta ratione ut dicitur est accipiat: sic virginitas est specialis virtus: sic enim nihil aliud importat quam electionem proferendi in corruptionem: et hec electio si sit perfecta ex aliquo habitu virtutis procedere debet: tamen virginitas super hoc ponit statum virtutis in quo hitus in actu exte possit: non autem potest exte in actu electionis in corruptioem suadendi nisi sit incorrupta: quia electio impossibilium non est. impossibile autem est incorruptioem amissa recuperare: sed magis magnificentie amissa possibile est recuperare: et quod tamen ad hoc est dissimile de magnificentia et virginitate. Alij autem dicitur: quod virginitas non notat virtute: sed statum perfectum virtutis: et hac ratione sancti quosdam eam virtutem nominant: et secundum hanc opinionem facile est respondere ad obiecta. Sustinendo tamen per magis opinionem. respondendum est ad obiecta. **¶** Ad. j. dicitur: dicens: quod apud theologos ut quidam dicunt virtus non semper est in medio. Sed hoc dicentes ignorat quod sit medium virtutis. Cum enim medium virtutis

accipiat fm rōnem rectā: si aliqd nō sit in medio
 nō est fm rōnem rectā: 7 sic nō pōt esse laudabile
 neq; vtuosū: 7 iō dō ē: q; v̄ginitas ē in medio rato
 nis recte: qd qdem mediū nō accipit semp fm q̄ti
 tatē eius circa qd est v̄tus: q; q̄titas est inter super
 fluū 7 d̄minutū: cū sint aliq; v̄tutes q; p̄ueniāt ad
 maximā q̄titatē in p̄p̄ta m̄a: sic nullas maiorib;
 se dignificat q; magnanīmus: nec aliq; maiores sū
 ptus facit q; magnificus: ut p; in. iij. Et h; accipi
 tur fm p̄portione oīum circūstantiāz vestientiū
 actū: 7 sic ille q; maxima dona dat: in medio consi
 stit in eo q; mediocritas seruat in oando cui d; et
 nō d;: 7 p; qd d;: 7 supfluū ē in eo qd dat ubi nō
 d;: vel p; qd nō d;: etiā si maiora denf. Silt ē vir
 ginitas q̄uis sit in vltimo extremi q̄tū ad id circa
 qd est: q; ab omni corrūpente delectatione absti
 net: tñ est in medio inq̄tū alias debitas circūstan
 tias mediocritē seruat: 7 supfluū cēt si aliq; suare
 veller v̄ginitatē qñ nō deberet: sicut tpe legis Mo
 ysi: vel p; qd nō deberet: sic virgines vestales: silt
 fm altas circūstantias. ¶ Ad. ij. dō: q; sic dicitū est
 mediū virtutis accipit fm p̄portione circūstantiā
 rū ad rōnem rectā: 7 q; t̄pū ē vna d̄ circūstantiā
 nō est incoūentēs aliqd ee illicitū vno tpe: qd ē li
 citū vel vtuosū si alio tpe fiat: 7 iō si in tpe quo
 deus ad multiplicatiōem generis hūani vel cultus
 diuini hoies opi piugali insistere volebat: aliquis
 p̄p̄tio motu incorruptiōe seruasset: suiff; i exte
 mo d̄minutiōne: q; abstinūisset a delectabili om
 ni qñ nō debuisset: sed postea facta multiplicatiōe
 hūani generis: vel colētū deū sufficiēt: nō peccas
 set v̄ginitatē seruās: etiā in lege Moysi: vel i sta
 tu nature integre: si hō nō peccasset nō fecisset cō
 tra p̄ceptū: q; multiplicatio poterat fieri p̄ alios:
 sed supra p̄ceptū. ¶ Ad. iij. dō: q; status ille v̄tu
 tis quo virtus in actū suū exire possit pōt amitti
 sine p̄ccō: 7 cū p̄ccō indifferēt: tñ recuperatur p̄ pe
 nitentiā: sic aliq; d̄istissimus magnificus pōt dare
 oīa sua paup̄ibus: 7 sic sine p̄ccō suo ei euenit: 7 q;
 in actū exteriorē virtutis exire nō poterit. si aut̄ in
 turpes vsus facultates suas cōsumat: hoc erit cum
 p̄ccō: nec tñ p̄ p̄niam statū p̄mū recuperabit: 7 iō
 v̄ginitas q; statū illū dicit virtutis in quo virtus
 possit exire in actū: 7 p̄ p̄ccm amittit in fornicatiōe
 7 sine p̄ccō in actu m̄rimoniali: nec vnq; p̄ p̄niam
 recuperat. ¶ Ad. iij. dō: q; illud qd est m̄a v̄ginit
 tatis pōt ee in illis q; nullū habitū virtutis hñt: sic
 in pueris ante baptisimū: in q̄bus est p̄mus v̄gini
 tatis gradus quē nā dedit: 7 sicut in illis q; ad tem
 pus incorruptiōne p̄dicatā suare volūt: tñ cū p̄po
 sito nubēdi suo tpe: q; hñt scdm v̄ginitatis graduz
 nec tñ dicunt v̄gines nisi m̄aliter: sed cōpleta rō
 v̄ginitatis put est virtus nō ē nisi in illis qui hñt
 electionē p̄seruadi integritatē hactenus custoditā
 vsq; in finē: siue sine voto: vl cū voto: 7 hec electō
 p̄fecta esse nō pōt sine habitu informantēpam: si

aut̄ sit informis: erit actus virtutis sic virtutē p̄ce
 dens: sic 7 de alijs actib; virtutū p̄tingit. ¶ Ad. v.
 dō: q; t̄pantia sic in. iij. l. oī. xxxij. dicitū ē p̄ncipa
 liter p̄stitit in cohibendo delectatiōes. vñ de p̄nci
 pali intentione sua h; quendā actū interiorē. f. ele
 ctione refrenādī p̄cupiscentias: s; exteriorē nō h; q̄
 t̄rum ad id qd est p̄ncipale in ip̄a nisi p̄ accidēs 7
 ex p̄nti: in hoc. f. q; aliquos actus exteriores adhi
 bet ad cohibendū a delectatiōib;: qd magis im
 portat q; eliceat: sic recedendo ab aspectib; p̄cupi
 scibiliū. vñ enī delectatiōib; fm mēsurā rōnis est
 de sc̄daria intentōne t̄pantie: 7 q; v̄ginitas ē p̄n
 cipalissimū in t̄pantia: iō nō h; nisi actū exteriorē
 nisi ex p̄nti: s; oīno vsum exteriorē p̄cupiscentie co
 hibet. ¶ Ad. vi. dō: q; ille q; h; vna virtutē h; ali
 quo mō oēs: nō tñ q̄rum ad omne id qd est in vir
 tute: sic qui h; liberalitatē: qñq; nō h; magnificen
 tiā q̄rum ad statū illū quo possit exire in actū ex
 teriorē: 7 silt q; h; t̄pantiā nō h; statū quē v̄gini
 tas dicit p; imp̄fectionē: q̄uis h̄at id qd facit rō
 nem virtutis in v̄ginitate: sic ecōtrario p̄pter p̄
 fectionē x̄ps h; charitatē nō tñ fidē p̄pter statum
 imp̄fectionis quē fides ip̄ortat: 7 si h̄at q̄cqd est
 p̄fectionis 7 virtuositatis in fide. ¶ Ad. vii. dō: q;
 materia v̄ginitatis quā fatue virgines hie p̄nt
 aliquis male v̄tē non aut̄ v̄ginitate accepta fm
 suā completā rōnem. ¶ Ad. viij. dō: q; viduitas
 7 m̄rimonū nō importat aliq̄ alterū gradū cir
 ca materiā t̄pantie: sicut v̄ginitas. vñ n̄ ē filis rō.

Ad tertius sic proce
 ditur: videt q; v̄ginitas maior sit oibus
 virtutib;: decor enī est de rōne virtutis. sed v̄gini
 tatis decor est maximus. q; ip̄a est maxima virtutū
 p̄batio medie. Ambro. in li. de v̄ginitate dicit:
 Pulchritudinē q; pōt maiorē estimare decore ei?
 f. v̄ginis que amat a rege: p̄bat a iudice: dedicat
 d̄no: p̄secrat deo: sēp sponsa: semp innupta: ut nec
 amor: sinē h̄at: nec damnū pudor: hec aut̄ p̄fecte
 vera pulchritudo est cui nihil deest: q; sola meret
 audire a d̄no: tota formosa es 7c. ¶ S. Lyprian?
 dicit: Nūc nobis ad v̄gines fimo ē: quaz q; subli
 mior: gl̄ia est maior ē cura: flos ē ille eccl̄iastici ger
 minis: decus atq; ornamētū gr̄e sp̄ualis: illustrior
 portio gregis x̄pi. q; idē qd pus. ¶ S. maius p̄mū
 maiorī virtuti debet. sed v̄ginitati d̄bet maximū
 p̄mū. f. fru: c̄tesim? 7 aurcola. q; 7c. ¶ S. maxi
 ma dignitas virtutū ē q; p̄ eas deo piugimur. s; p̄p̄
 q̄ssime deo piugit v̄ginitas: q; incorruptio facit ee
 p̄mū deo: ut d; Sap. v. 7 in Apoc. d;: q; v̄gines
 sequūt agnū q̄cunq; ierit. q; ē maxia virtutū. ¶ S;
 ē qd i l̄ra d; q; celibatus Jobis n̄ p̄fert piugio A
 brae. ¶ S. Ber. dicit sup euangelū Missus ē: q;
 plus placuit deo. f. hūilitas Marie q; ip̄ius v̄gini
 tas. q; v̄ginitas nō ē maxia virtutū. R̄ndeo dō: q;
 vna v̄tus 7 q̄rum ad actū 7 q̄rum ad habitū p̄t

dici excellentior alia dupliciter. s. p se et p accidens. Per se quod mensurat actus virtutis ex ratione obiecti sui ex quo species habet: Sed per accidens ex parte subiecti: sic actus etiam in suis rebus dicitur melior si fiat ex magis prompta voluntate vel tempore magis oportuno et alijs infinitis modis: quia cause per accidens infinite sunt: et pro hoc relinquunt ab arte. unde hac operatione omnia scienda est: quod cum bonum spirituale sit nobilissimum et melius quam bonum corporale: virtutes ille qui habet per obiecto bonum spirituale sunt simpliciter meliores quam ille qui habet aliquid corporale ut corporali adiunctum: et ideo virtutes intellectuales et theologice sunt digniores quam virtutes morales que sunt circa actus et passiones aliquo modo corporales: et inter virtutes morales: illa per se loquendo est melior quam magis appropinquat ad predictas quam quod appropinquatio potest attendi dupliciter: Uno modo quantum ad convenientiam subiecti: et sic iusticia que est in voluntate est propinquissima et dignissima: et post hoc fortitudo que est in irascibili que est quasi quiddam principium rationis et sensualitatis: ut in. iij. di. xxvj. dicitur est. et ultimo temperantia que est in concupiscibili. Alio modo potest attendi propinquitas virtutis moralis ad intellectus propinquissima est temperantia: quia per delectationes que sunt eius maxime nata est ratione enumerari: et inter partes temperantie precipue castitas: quia in delectationibus circa quas est ratio totaliter obruit. unde Lomen. dicit in. vij. phy. quod castitas maxime valet ad scientias speculativas et in genere castitatis precipue virginitas. Sic ergo dicitur: quod virginitas non est dignior omnibus alijs virtutibus: sed est dignior alijs modo omnibus virtutibus moralibus: et simpliciter et per se loquendo omnibus speciebus temperantie. Ad. j. dicitur: quod delectationes circa quas est temperantia sunt turpissime: ut in. iij. Eth. p. eo quod sunt in concupiscibili nobis et brutis. unde temperantia que has continet precipue vendicat sibi pulchritudinem communem omnibus virtutibus: sic fortitudo vendicat sibi difficultatem: iusticia recititudinem: et propter hoc virginitas que est summus temperantie gradus: summam decoris sibi vendicat: non tamen sequitur quod sit dignissima virtus. Ad. ij. dicitur: quod omnia verba predicta Cipriani que excellentiam ostendunt virginitatis pertinent ad pulchritudinem. unde eodem modo dicitur sic ad primum. Vel dicitur quod virginis habet cum virginitate alias virtutes. Alij autem non habent virginitatem cum alijs virtutibus: et ideo non est eadem ratio propadi virginitatem cum alijs virtutibus et virginis alijs hominibus. Ad. iij. dicitur: quod aureola est proprium accidentale et fructus sicut proprium autem essentiale est dignius accidentale: ideo simpliciter loquendo ille virtutes sunt portiores quibus maius proprium essentiale debet. proprium autem accidentale non tamen respicit virtutis radicem quam status virtutis: et propterea aureola non solum virginibus debet: sed et martyribus et doctoribus. fructus autem soli continentie debet in quantum summum locum tenet virginitas: quia per continentiam reprimunt ille delectationes que maxime gustu spirituali dulcedis impediunt: que fructus suo nomine importat. Ad. iij. dicitur: quod corruptio facit esse proximum deo in quem

corruptio non cadit per quendam similitudinem imitationis: et quia deo magis possumus esse similes mente quam carne: ideo in corruptio mentis que omni peccato opponitur: et per omnem virtutem est facit deo esse proximum: sicut virginitas habet utraque incorruptionem: et ideo quantum ad plura facit deo similes. In corpore et anima: ratione cuius dicitur sequitur agnum quem quis ferit. et Ambrosius. quod nihil ei deest: nec tamen sequitur quod magis facit virginitas deo proximum quam omnes virtutes: sed sunt plura. Ad. v. dicitur: quod in lege mormonum Abrahæ eorum parat celibatui Iohannis quantum ad meritum per narum: quia tamen merebat Abrahæ in iungio sic Iohannes in virginitate: quia ex equali propitudine serviebat deo. In statu sui temporis: et hoc operatio est per accidentalia virtutis. Ad. vj. dicitur: quod humilitas videtur virtutibus propinquissima esse: quia per eam homo se ex reverentia deo subiecit: et per omnia alia per deum: et ideo simpliciter loquendo virginitate humilitas excedit. Ad. dicitur: erit sterilitas et hoc maledictio non culpe sed pene: non tamen quantum ad defectum nature que habet virginitas in plus defectu: sicut quantum ad infamiam: quia opprobrio habet. Immoderatus usus etiam dicitur quantum ad intentionem eorum que nunc ut plurimum habent mormonum per infirmitatem libidinis: que ratione antiquitus fornicabant: et ideo addit fere: quia fornicatio omnis erat peccatum mortale: non autem omnis immoderatus usus virtutis. Facilius continere potest etiam non solum possumus per magnitudinem virtutis que in eis erat: vel quod ipsi possent mormonio iungi considerata vi honestatis que iustos trahit ut difficile sit eis peccare: vel in aliquo a perfecto statu virtutis declinare. Publica muneris et. Sciendum quod Iustus Loth credat immunitatem a peccato mortali fuisse: filie tamen eius non omnino excusant a peccato mortali: sed ex pietate intentionis minus peccaverunt. fuit enim levis estimatio super quam se fundaverunt: et propterea si eis per certo costis tesser totum genus humanum perisse debuisset diuinum primum: et propterea expetere in tam horribili facto quod erat contra primam institutionem mormoni: ubi per mater prohibent. Sen. ij. Propter hoc relinquitur homo peccatum. Quae tamen modificati et. hec modificatio non attendit quantum ad delectationis quantum ad in actu: sicut quantum ad debitam limitationem circumstantiarum. Continentia Iohannis et. continentia accipit hic cessatio a carnali ope omnino. Eas enim non uxores et. quidam dicunt quod non erant vere uxores: sed quia uxoris affectu et intentione plus eis coniungebant quam uxores dicunt. Alij dicunt quod vere uxores erant: sed dicunt concubine: quia ancille manebant: et filij non carni: sed omnino suarum nomine nascebant: et hoc verius videtur. Plures habere non plurimas. plurime dicunt quibus non potest ope carnali ad pregnandum satisfieri sine mentis evagatione: frequenter enim talis actus omnino mentem evagationem. Non potest caro ante corrupti. hoc intelligitur de corruptione ad genus mortis pertinentem: quia virginitas excludit. Sanctius est mori fame et. j. Lo. x. Nihil reijciendum et. Et dicendum quod per intelligi ante quam comedere in venerationem idoli: vel cum

quodam exteriori professione idolatrie: sic si a persecutore in signum fidei christiane fracte exiget. ¶ Di. XXXIII.

Inc superest

Natendere re. Postquam determinat naturaliter magister de matrimonio et causa eius: hic determinat de personis contrahentibus matrimonio. et dividit in tres duas. In prima determinat de impedimentis matrimonij quod faciunt personas penitus illegitimas ad contrahendum: in secunda de illis quibus persone penitus ad matrimonium illegitime reddunt. ois. xxxvii. ibi sunt quodam ordine re. Prima in duas. In prima determinat de impedimento quodam matrimonij quod facit personam non simpliciter sed aliquo modo illegitima: quod consistit in defectu nature: scilicet frigiditate. Secundo de impedimento conditionis firmiores et statuta hominum. s. servitute. xxxvi. ois. ibi. Tunc de conditione videamur re. Prima in duas. In prima determinat de impedimento frigiditatis quod matrimonium contrahendum impedit: in secunda de impedimento per quod actus matrimonij iam tracti impeditur. s. de fornicatione put est causa ois. xxxv. ois. ibi. Hoc etiam notandum re. Prima in duas. In prima persequitur de impedimentis personarum ad contrahendum matrimonium in generali: in secunda descendit in specialia ad impedimentum de quo primo agere intendit. ibi. De his enim quod frigiditas re. Et hec dividit in duas. In prima ostendit quod frigiditas precedens matrimonium impedit ne contrahatur. in secunda ostendit quod superveniens matrimonio ipsum dissolvere non possit: ibi. Illud etiam sciendum est re. Prima in duas. In prima determinat de effectu nature impediente matrimonio per quem homo impotens redditur ad carnalem copulam. in secunda determinat de effectu peccati per quem homo impotens redditur ad idem: quod etiam matrimonium impedit. s. incestus. ibi. De his quod cum duobus re. Prima in duas. In prima determinat de impedimento quo non impotens redditur ad opus carnale. in secunda de impedimento quod impotens redditur ad consentiendum in copula conjugale: ibi. Furio si quoque re. Prima in duas. In prima determinat de impotentia coeundi quod est ex causa sibi naturali. s. frigiditate. in secunda de impotentia quod est ex maleficio: ibi. De maleficio querunt. v. ¶ Primo. Causa autem re. de impedimentis matrimonij in generali.

¶ Secundo utrum frigiditas impedit matrimonium. ¶ Tertio utrum maleficio. ¶ Quarto utrum furia vel amentia. ¶ Quinto utrum incestus.

Ad primum sic procedit: videtur quod matrimonio inconveniunt impedimenta assignentur. matrimonio enim quoddam sacramentum est et alia divinum. s. alijs non assignantur impedimenta. nec matrimonium assignari debet. ¶ Pro aliquid est minus perfectum: tanto paucioribus modis impediri potest. s. matrimonium iter alia sacra est minus perfectum. s. vel nulla vel paucissima impedimenta ei assignari debent. ¶ Ubique

quod est morbus: ibi est necessarium remedium morbi. sed concupiscentia in cuius remedium matrimonium est indulgentia est in oibus. s. non oportet esse aliquid impedimentum quod aliquid personam penitus illegitima faciat ad contrahendum. ¶ Illegitimum dicitur quod est contra legem. s. huiusmodi impedimenta que matrimonio assignantur non sunt contra legem nature: quia non solum inveniuntur in quolibet statu humani generis. plures enim gradus consanguinitatis inveniuntur esse prohibiti uno tempore quod alio. lex autem humana non potest ut videtur matrimonio impedimenta prescribere: quia matrimonium non est ex institutione humana sed divina: sicut et alia sacra. s. matrimonio non debent alia impedimenta assignari que faciunt personas illegitimas ad contrahendum. ¶ Illegitimum et legitimum differunt per hoc quod est contra legem vel non contra legem inter quod non cadit medium: cum sint opposita secundum affirmationem et negationem. s. non potest esse aliquid matrimonij et impedimenta quibus persone medie inter legitimas et illegitimas constituantur. ¶ Nullum impedimento potest a re aliqua remoueri quod in definitione eius cadit. sed in divisibilitate cadit in definitionem matrimonij: ut supra dicitur. xxxvii. patuit. s. non potest esse aliquid impedimenta que matrimonium contrahendum dirimat. ¶ Si coniunctio viri et mulieris non est licita nisi in matrimonio. s. ois coniunctio illicita dirimi potest. s. si aliquid impedit matrimonium contrahendum hoc dirimet tractum de facto: et sic non debent alia que impedimenta assignari matrimonio que impediant contrahendum et non dirimant tractum. ¶ Si contra videtur quod debent esse infinita matrimonij impedimenta: quia matrimonium quoddam bonum est sed infinitis modis est defectum: bonum ut dicitur Dionysius. iij. ca. de divinis nominibus. s. infinita sunt impedimenta matrimonij. ¶ Si impedimenta matrimonij accipiuntur secundum conditiones particularium personarum. s. conditiones huiusmodi sunt infinite. s. et matrimonij impedimenta. Ratione deo obsequio: quia in matrimonio sunt quodam que sunt de essentia ipsius: et quodam que sunt de solennitate eius: sicut et in alijs sacramentis. et que remotis his que non sunt de necessitate sacramenti adhuc manent: ut sacramentum: et ideo impedimenta que dirimant his que sunt de solennitate sacri non officiant quod sit verum matrimonium: et talia dicuntur impedire contrahendum: s. non dirimunt tractum: sicut prohibito ecclesie et tempore feriatis. unde usus: Ecclesie verum nec non tempore feriatis impedire fieri: permittit cuncta teneri. Impedimenta autem que dirimant his que sunt de essentia matrimonij: faciunt ut non sit verum matrimonium: et ideo dicuntur non solum impedire matrimonium contrahendum: sed dirimere tractum: que his versibus continetur: Error conditio voti cognatio crimine Cultus displicens vis ordo ligamen honestas. Si sit affinis: si forte coire nequebis. Hec socianda verant nubia facta retrahant: horum autem numerus hoc modo accipi potest. Potest enim matrimonium impediri: aut ex preteritis matrimonij: aut ex preteritis contrahentium. Si primo modo cum contractus matrimonij fiat per voluntarium consensum qui tollitur per ignorantiam et violentiam: erunt duo impedimenta matrimonij. s. vis. i. coactio: et error ex parte ignorantie: et ideo de istis duobus impedimentis supra magister determinavit

ubi agebat de cā mrimoniū: nūc autē agit de impedimētis q̄ accipiunt ex pte psonaz hētū que sic distinguunt. pōt enī aliq̄s impediri a mrimonio contrahēdo vel simplr: vel respectu alicuius psonē. si simplr: ut cū nulla possit mrimoniū hēre: hoc nō pōt eē nisi q̄ impediat a mrimonialī actu: qd̄ qdē cōtingit duplr. Pr̄io q̄ nō pōt de facto siue q̄ oīno nō possit: et sic ponit impedimētū in potētia cocundī: siue q̄ nō libere possit: et sic ponit impedimētū p dīctio seruītutis. Scōdo q̄ nō licite pōt: et hoc fm q̄ ad p̄tentiā obligat: qd̄ p̄tingit duplr: q̄ v̄l obligat ex officio suscepto: et sic ē impedimētū ordinis vel ex voto emisso: et sic ipedit votū. Si autē ipedit aliq̄s a mrimoniō nō simplr: s̄ respectu alicuius p̄sōe vel ppter obligationē ad alterā p̄sōā: sic q̄ iuncto est vni mrimonio nō pōt alteri p̄iungi: et sic ē ligamē sc̄z mrimoniū: vel q̄ deficit p̄portio ad alterā p̄sōā: et hoc triplr: p̄mo ppter nimīā distantiam ad ip̄am: et sic est dispitas cultus. Scōdo pp̄ nimīā p̄p̄nuitatē: et sic ponit triplex impedimētū. f. cogitatio q̄ iportat p̄p̄nuitatē duaz p̄sōaz rōne tertie mrimonio iūctē: et publice honestatis iusticia: i q̄ est p̄p̄nuitas duaz p̄sōaz rōne tertie p̄sōe p̄ sp̄salia iuncte. Tertio pp̄ indebitā p̄iunctionem ad ip̄am p̄mo factā: et sic ipedit crimē adulterij p̄ cū ip̄a p̄missi. ¶ Ad. i. q̄ d̄: q̄ alia etiā sacra ipedit rī p̄t si aliq̄d qd̄ sit de essentia vel solēnitāte sacri subtrahat: ut dicitur est. S̄z tñ magis mrimonio q̄ alijs sacris impedimēta assignant pp̄ tres rōnes. Pr̄io q̄ mrimoniū p̄sistit in duob̄: et iō pluribus modis pōt impediri q̄ alia sacra que vni p̄sōe p̄p̄tunt singularit̄er. Scōdo q̄ mrimoniū h̄z in nobis cām: sed alia qd̄a sacra solā in deo. vñ et p̄nie q̄ h̄z cām in nobis aliquo mō mḡ supra ois. xvi. qd̄az impedimēta assignauit: ut hypocrisis: ludos: et hufusmodi. Tertio q̄ de alijs sacris est p̄ceptū v̄l cōsiliū sic de bonis p̄fectioib̄: sed de mrimonio ē indulgētia sicut de bono min̄ p̄fecto: et iō ut def̄ casio p̄ficiēdi in melius: plura impedimēta assignat mrimonio q̄ alijs sacris. ¶ Ad. ii. d̄: q̄ p̄fectiora plūbus modis ipediti p̄nt inq̄tū ad ea plura requirunt. si autē sit aliq̄d imp̄fectū ad qd̄ pla requiritur illud etiā hēbit pla impedimēta: et sic ē d̄ mrimonio. ¶ Ad. iii. d̄: q̄ rō illa p̄cederet si n̄ essent alia remedia qd̄ etiā posset efficacius morbo p̄cupiscētie subueniri: qd̄ falsū est. ¶ Ad. iiii. d̄: q̄ p̄sōne illegit̄ie ad mrimoniū h̄ndū dicunt̄ ex eo q̄ sūt p̄ legē q̄ mrimoniū p̄stituit. mrimoniū autē inq̄tū est in officiū nāc statuit lege nāc. inq̄tū ē sacm̄ statuit iure diuino. inq̄tū est in officiū cōitatis statuit lege ciuili: et iō ex q̄libet dictaz legū pōt aliq̄ p̄sona effici ad mrimoniū illegit̄ma: nec est simile de alijs sacris q̄ sūt sacra tñ: et q̄ lex nālis fm̄ diuersos status recipit determinationes diuersas: et ius positūū etiā variat fm̄ diuersas hoim̄ p̄ditiones in diuersis t̄pibus: iō mḡ ponit in diuersis t̄pibus

diuersas p̄sonas illegit̄imas fuisse. ¶ Ad. v. d̄: q̄ lex pōt aliq̄d p̄hibere vel vniuersaliter vel in p̄t̄ q̄tum ad aliquos casus: et iō iter esse totaliter fm̄ legē: et esse totaliter p̄tra legē q̄ sunt p̄rie opposita et nō fm̄ affirmationē et negationē cadit mediū eē aliq̄liter fm̄ legē: et aliq̄liter p̄ legem: et ppter hoc ponunt qdam p̄sone medie inter simplr legitas et simplr illegit̄imas. ¶ Ad. vi. d̄: q̄ impedimēta p̄dicta nō dicunt̄ interimere mrimoniū contractū quasi solutiā verū mrimoniū qd̄ rite p̄ctum est: sed q̄ soluit mrimoniū qd̄ p̄ctum est de facto et nō de iure. vnde si impedimentoz aliq̄d mrimonio rite facto supueniat: mrimoniū solucere non valet. ¶ Ad. vii. d̄: q̄ illa impedimēta que nō dirimunt mrimoniū p̄ctum: impediūt q̄nq̄ mrimoniū contrahēdū: nō ut fiat: sed ut nō licite fiat verū mrimoniū: et tñ si fiat mrimoniū verū p̄ctum ē quāsi p̄bens peccet: sicut si aliq̄s p̄secraret post comestionē peccaret p̄ statutū ecclie faciens nihilominus verū sacm̄ p̄ficere: q̄ ieiuniū p̄secrantis nō est de necessitate sacri. ¶ Ad. viii. d̄: q̄ impedimēta q̄bus aliq̄d bonū p̄ accidens ipedit sunt infinita sicut et omēs cause p̄ accidēs. sed cause corrupētes aliq̄d bonū p̄ se sunt determinate sic et cause cōstituentes: q̄ cause p̄structionis et destructionis sunt alicuius rei oppositē vel eedē p̄rio modo sumpte. ¶ Ad. ix. d̄: q̄ cōditiones p̄ticulariū p̄sōaz in singulari sunt infinite: s̄z in generali p̄nt reduci ad certū numez: sic in medicina p̄: et in oibus artib̄ opatis q̄ p̄ticulariū in qd̄ ē act̄ p̄ditōes p̄siderat. ¶ **De secundū sic pro** cedat: videt q̄ frigiditas mrimoniū p̄trahendū nō impedit. Copula enī carnalis nō est ēssentia mrimoniū: q̄ p̄fectiora sūt mrimonia p̄ri voto cōtinentiū: ut supra ois. xxvi. dicitur est. sed frigiditas nihil tollit de mrimonio nisi carnalem copulā. q̄ nō est impedimētū dirimēs p̄ctum mrimoniū. ¶ S̄. sic nimia frigiditas ipedit carnalem copulā: ita et nimia caliditas q̄ hoiez exsiccat. sed caliditas nō ponit mrimoniū impedimētū. q̄ nec frigiditas ponit. ¶ S̄. oēs vetuli sunt frigidi sed vetuli p̄nt mrimoniū hēre. q̄ frigiditas nō impedit mrimoniū. ¶ S̄. si scit mulier virū cōfrigidū q̄n cū eo p̄bit veruz est mrimoniū. q̄ frigiditas q̄tum est de se mrimoniū nō impedit. ¶ S̄. cōtingit in aliquo esse siccitatē sufficienter mouentē ad carnalē copulā cū aliq̄ corrupta: nō autē cū aliqua virgine: q̄ cito calidū euaporat rōne sue debilitatis ut ad corrupendū virgine nō sufficiat. Et s̄ in aliquo est sufficiēs caliditas mouēs ad pulchritā q̄ magis p̄cupiscētiā inflammat q̄ nō sufficienter mouet ad turpē. q̄ videt q̄ frigiditas r̄si impedit respectu vniue: nō tñ simplr. ¶ S̄. m̄lr vniuersaliter est frigidus: viro. sed mulieres nō impediunt a mrimonio. q̄ nec viri frigidī. ¶ Sed p̄ est qd̄ dicit

extra de frigidis et maleficiatis: sicut puer qui non potest reddere debitum non est aptus coniugio: sic qui impotentes sunt mitem apti ad habenda matrimonium reputant: tales autem sunt frigidus. §. 2. **N**ullus potest se obligare ad impossibile. In matrimonio homo se obligat ad carnalem copulam: quod ad hoc dicitur alteri sui corporis partem. §. frigidus qui non potest carnaliter copulari non potest matrimonium habere. **R**espondeo: quod in matrimonio est contractus quidam quo unus alteri obligatur ad debitum carnale soluendum. unde sicut in aliis contractibus non est ueniens obligatio si aliquid se obliget ad hoc quod non potest dare vel facere: ita non est ueniens matrimonium contractus si fiat ab aliquo qui debitum carnale soluere non possit et hoc impedimentum vocatur impotentia coeundi nomine generaliter: que quidem potest esse vel ex causa intrinseca et naturaliter: vel ex causa extrinseca accidentali sicut per maleficiatum: de qua post dicetur. Si autem sit ex causa naturaliter: hoc potest esse duplex: quod vel est temporalis cui potest subueniri beneficio medicine: vel pectus etatis: et tunc non soluit matrimonium: vel est perpetua: et tunc soluit matrimonium: ita quod ille ex cuius parte allegatur impedimentum perpetuo maneat absque spe coniugii: alius uero uenit in officio. Ad hoc autem cognoscendum utrum sit impedimentum perpetuum vel non perpetuum ecclesia temporalis determinat adhibuit: in quo huius rei posset esse experimentum. s. triennium: ita quod si post triennium in quo fideliter ex utraque parte dederunt operam carnali copule implende inueniatur matrimonium non esse summum iudicium ecclesie dissolutum: et tamen in hoc ecclesia quandoque errat quod per triennium quandoque non sufficiens potest experiri perpetuitas impotentie. unde si ecclesia se decepta inueniat per hoc quod ille in quo erat impedimentum inuenit carnalem copulam cum eadem vel alia proficisse: reintegrat procedens matrimonium: et dirimit scilicet: quous de eius licentia sit scilicet. **A**d. j. §. 2. quod quous actus carnalis copule non sit de essentia matrimonium: tamen potentia ad hoc est de essentia eius: quod per matrimonium dicitur utriusque coniugum partes in copore alteri respectu carnalis copule. **A**d. ij. quod quod caliditas superflua uix potest esse impedimentum perpetuum: si tamen inueniret quod per triennium impediret carnalem copulam iudicaretur perpetuum: tamen quod frigiditas magis et frequentius impedit: tollit enim non solum coniunctionem seminum: sed etiam rigorem membrorum quo fit coniunctio corporum: ideo frigiditas magis habet ponitur impedimentum quam caliditas: cum omnis defectus naturalis ad frigiditatem reducat. **A**d. iij. quod quod vetuli quous quandoque non habent caliditatem sufficientem ad generandum tamen habent caliditatem sufficientem ad carnalem copulam: et ideo procedit eis matrimonium secundum quod est in remedium: quous uis non cooperat eis secundum quod est in officium naturale. **A**d. iij. quod quod in quibuslibet actu hoc uix tenet: et quod ille qui est impotens ad soluendum aliquid non reputatur idoneus ad contractum illum quo se obligat ad eius solutionem. Tamen impotens potest esse tripliciter. Uno modo quod non potest soluere de iure et sic talis impotentia omnibus modis facit contractum esse nullum: siue sciat ille cum quo facit talis contractum hanc un-

potentiam siue non. Alio modo quod non sit soluendo de facto et tamen si sciat ille cum quo habet hanc impotentiam et nihilominus habet: ostendit quod aliquid finem ex contractu querit: et ideo contractus stat: si autem nesciat: tunc contractus nullus est: et ideo frigiditas qui causat talem impotentiam ut homo non possit de facto soluere debitum: et contractus fuitur per quam homo non potest de facto libere reddere: impeditur matrimonium quando alter coniugum ignorat hoc quod alius non potest reddere debitum. impedimentum autem per quod aliquid non potest de iure reddere debitum in conjugum sanguinitas annullat contractum matrimonium: siue sciat aliquid siue non: et per hoc magis ponitur quod hec duo faciunt personas non omnino illegitimas. **A**d. v. quod quod non potest esse perpetuum impedimentum naturale in viro respectu unius persone et non respectu alterius: sed si non possit implere carnalem actum cum uirgine: et possit cum corrupta: tunc medicinaliter aliquo instumento posset clauftra pudoris frangere et ei coniungi: nec esset hoc contra matrimonium: quod non fieret ad delectationem: sed ad medicamentum. abominatio autem mulieris non est causa naturalis: sed accidentaliter extrinseca: et ideo de ea ideo est iudicium quod de maleficio: de quo post dicetur. **A**d. vi. quod quod mas est agens in generatione: sed femina est patiens: et ideo maior caliditas requiritur a viro ad opus generationis quam in muliere. unde frigiditas qui facit uix impotentem: non faceret mulierem impotentem: sed in muliere potest esse impedimentum naturale ex causa alia. s. artatione: et tunc ideo est iudicium de artatione mulieris et de frigiditate uiri.

Tertius sic procedit: ut quod maleficiatum non possit matrimonium

impedire: huiusmodi enim maleficia sunt operatio demonum. sed demones non habent partem impedire matrimonium actum magis quam alios corporales actus quos impedire non possunt: quod sic totum mundum peruerteret si conestione et gressu et alia hominum motu impediret. §. per maleficia non potest impediri matrimonium. **S**ed opus dei est fortius quam opus diaboli. sed maleficiatum est opus diaboli. §. non potest impedire matrimonium quod est opus dei. **S**ed nullus impedimentum dirimit contractum matrimonium nisi sit perpetuum. sed maleficiatum non potest esse impedimentum perpetuum: quod cum diabolus non habeat partem nisi super peccatores: expulso peccato tollit maleficiatum: vel etiam per aliud maleficiatum vel per exorcismos ecclesie qui sunt ordinati ad repellendam vim demonum. §. maleficiatum non potest impedire matrimonium. **S**ed carnalis copula non potest impediri nisi impediat potentiam generandi que est principium eius. sed unius uiri potentia generatiua se habet ad oculos mulieris equaliter §. per maleficiatum non potest esse impedimentum respectu unius uiri nisi sit respectu omnium. **S**ed §. est quod dicitur in decretis. xxxij. q. i. Si per fornicarias vel maleficas et infra: Si sanari non potuerunt separi ualebunt. **S**ed partes demonum est maior quam hominis. Job. xl. Non est partem super terram etc. sed ope humano potest aliquid fieri impotens ad carnalem copulam per aliquam partem: vel castitatem: et ex hoc matrimonium impediri. §. multo fortius hoc uirtute demonis fieri potest. **R**espondeo: quod

quod dicitur: quod maleficium nihil erat in mundo: nisi in estimatione hominum: qui effectus naturales quorum cause sunt occulte maleficis imputabant. sed hoc est propter auctores scilicet: qui dicunt quod demones habent preterea supra corpora et supra imaginationem hominum quoniam a deo permittuntur. unde per eos malefici signa aliquid facere possunt. Procedit autem hec opinio ex radice infidelitatis siue incredulitatis: quia non credunt esse demones nisi in estimatione vulgi tantum: ut terrores quos homo sibi ipse facit ex sua estimatione imputet demoni: et quia est ex imaginatione vehementer aliquid figure apparere in sensu tales quales homo cogitat: et tunc creditur demones videri: sed hec vera fides repudiat per quam angelos de celo cecidisse et demones esse credunt ex subtilitate sue nature multa posse que nos non possumus: et ideo illi que eos ad talia facienda inducunt malefici vocantur. Et ideo dixerunt alij: quod per maleficia prestari potest impedimentum carnali copule: sed nullum tale est perpetuum. unde non dirimit matrimonium per se: et dicunt iura que hoc dicebant esse reuocata. sed hoc est per experimentum et per noua iura que antiquis concordant: et ideo distinguendum est: quia potentia coeundi ex maleficio aut est perpetua: et tunc matrimonium dirimit: aut non est perpetua: et tunc non dirimit. Et ad hoc expediendum eo modo ecclesia tempore preterito: triennium scilicet: sicut de frigiditate dictum est: tamen hec est differentia in maleficio et frigiditate: quia quod est impotens ex frigiditate: sic est impotens ad vnam: ita ad alias: et ideo quoniam matrimonium dirimit non datur ei licentia ut alteri coniungatur. sed ex maleficio homo potest esse impotens ad vnam et non ad alias: et ideo quoniam iudicio ecclesie matrimonium dirimit: vtrique datur licentia quod altera copula que rat. Ad i. quod dicitur: quod corruptio peccati prima per quam homo factus est factus diaboli in nos per actum generantem deuenit: ideo maleficium preterea permittit diabolo a deo in hoc actu magis quam in alijs: sic in serpente magis ostenditur virtus maleficiorum ut dicitur in alijs animalibus: quia per serpente diabolum mulierem tentauit. Ad ii. quod dicitur: quod opus dei potest ope diaboli impediri diuina permissione: non quod diabolus deo sit fortior ut per violentiam opera eius destruat. Ad iii. quod dicitur: quod maleficium est ita perpetuum quod non potest habere remedium humano ope: quous oculus posset remedium prestare demonem cogendo: vel etiam demonem desistendo. non enim oportet semper ut id quod per maleficium factum est possit per maleficium aliud destrui: ut ipsi malefici prestent: et tamen si possit per maleficium remedium adhiberi: nihilominus perpetuum reputaretur: quia nullo modo oportet aliquid demonis auxiliu per maleficia iuocare. Sicut non oportet: quod si per peccatum aliquid data est diabolo preterea in aliquo: quod cessante peccato cesset preterea: quia pena interdum remanet culpa transacta. Similiter etiam exorcismi ecclesie non valent ad remedium demones semper quantum ad omnes molestias corporales iudicio diuino hoc exigente: semper tamen valent contra illas infestationes demonum preterea que principaliter instituta sunt. Ad iij. quod dicitur: quod maleficium quoniam potest prestare impedimentum ad omnes: quoniam ad vnam tantum: quia dia-

bolus voluntaria causa est non ex necessitate nature agens. Et preterea impedimentum maleficium potest esse ex impulsione demonis in imaginatione hominis ex qua tollit viro percipientia mouens ad tale mulierem et non ad aliam.

Ad quartum sic pro

cedit: unde quod furia non impedit matrimonium matrimonium enim spirituale quod in baptismo dicitur est originis que carnale. sed furiosi potest baptizari. et matrimonium habere. Ad frigiditas impedit matrimonium in quantum impedit carnalem copulam que non impedit per furiam nec matrimonium. Ad matrimonium non dirimit nisi per aliquid impedimentum perpetuum. sed de furia non potest sciri quod sit impedimentum perpetuum. et non dirimit matrimonium. Ad in versibus predictis sufficienter prouincitur impedimenta dirimentia matrimonium. sed ibi non fit mentio de furia. et cetera. Sed plus tollit rationem vltimam furia que error. sed error impedit matrimonium. et furia. Ad furiosi non sunt idonei ad aliquod per se factum faciendum. sed matrimonium est factus quod dicitur. et cetera. Rideo ob: quod furia aut preedit matrimonium: aut sequitur. si sequitur nullo modo dirimit matrimonium. si autem preedit: aut furiosus habet lucida interualla aut non. si habet: tunc quous dicit in illo interuallo non sit tutum quod matrimonium prestaretur: quia nescit plene educare: tamen si habet matrimonium est. si autem non habet: vel si quoniam non habet preterea: tunc quoniam non potest esse consensus ubi deest ratio vltima: non erit verus matrimonium. Ad i. quod dicitur: quod vltima ratio non exigit ad baptismum que causa ipsius: sic exigit ad matrimonium et ideo non est illius ratio: tamen de baptismo furiosorum supra dicitur. vj. dicitur est. Ad ii. quod dicitur: quod furia impedit matrimonium ratione cause sue que est consensus: quous non ratione actus ut frigiditas: sed tamen sicut cum frigiditate magis de ea determinat: quia vtrique est quoddam nature defectus. Ad iij. quod dicitur: quod momentaneum impedimentum quod causam matrimonium. sed consensus impedit matrimonium totum tollit sed impedimentum quod impedit actum oportet esse perpetuum ad hoc quod matrimonium tollat. Ad iij. quod dicitur: quod hoc impedimentum reducitur ad errorem: quia vtrouique de defectus consensus ex parte rationis est.

Ad quintum sic pro

cedit: unde quod incestus quoque cognoscitur forore vxoris sue matrimonium non dirimat: quia mulier non oportet puniri per peccatum viri. sed puniret si matrimonium solueret. et cetera. Ad plus peccat qui propter sanguineam cognoscitur: quod cognoscit sanguineam vxoris. sed per se peccatum non impedit matrimonium nec secundum. Ad si in pena peccati hoc intelligitur videtur etiam si mortua vxore cum alia preterea incestuosus quod separari debeat: quod non est verum. Ad hoc etiam impedimentum non connumerat in alijs supra enumerata. et non dirimit per se matrimonium. Sed per hoc quod cognoscit fororem vxoris dicitur affinitas ad vxorem. sed affinitas dirimit matrimonium per se. et incestus predictus. Ad in quo quod peccat in hoc puniret. sed talis peccat

cōtra m̄moniu. q̄ debet puniri ut m̄monio p̄i-
 uef. **R**ñdeo dō: q̄ si aliq̄s cognofcit forore aut ali
 am p̄anguinea vxoris fue ante m̄moniu d̄ctum
 etiā post fponfalia : o3 m̄moniu ſepari rōne affi-
 nitatis d̄ctē. ſi aut̄ poſt m̄moniu d̄ctum r̄ p̄ſum-
 matū: nō debz totaliter ſepari m̄moniu. ſed vir
 amittit ius petēdi oebitū: nec pōt petere ſine p̄cō
 ſ3 tñ o3 reddere petētī: q3 vxor: nō debet puniri de
 p̄cō viri. ſed p̄ mortē vxoris o3 oino manē abſq3
 ſpe piugū niſi cū eo diſp̄eſet pp̄ fragilitatē ſuā cui
 timet d̄ illicito coitu. Si tñ p̄ter diſp̄enſatōz d̄bat
 peccat p̄tra ſtatutū eccleſie faciēs: n̄ tñ pp̄ hoc m̄m̄
 moniu ſepandū ē. **E**t p̄ hoc p3 ſolutio ad obie-
 ctā: q3 inceſtus ponit m̄monij ip̄edimētū non tā
 rōne culpe q̄ rōne affinitatis quā cauſat: r̄ iō etiā
 nō p̄numerat aliq̄s ip̄edimētis: ſed in ip̄edimēto af-
 finitatis includit. **M**ancēat vterq3 innupti. hoc in-
 telligē q̄n̄ ex vtroq3 ip̄edimētū allegat: aliſ ille tñ
 innupt' manere o3 ex cui' p̄te ip̄edimētū p̄ponit
Quō ſi m̄r cauſet r̄ dicat r̄. v̄i ex hoc q̄ rōne
 ſterilitatis m̄moniu ſolui poſſit. **E**t dō: q̄ nō
 q3 in ſterilibus r̄i m̄moniu nō h̄eat itentū ſuuz
 fm̄ q̄ eſt in officiū n̄e: h3 tñ fm̄ q̄ eſt in remediū
 p̄ carnalē copulā. v̄n̄ ponit h̄ p̄cātō filioz p̄ car-
 nali copula quā muliereo verēcundant̄ expetere.
Septia manu r̄. diuortiu hoc mō fieri o3 cuz
 ip̄otētia coeūdi allegat: ſi vterq3 p̄ſiteatur. ſ. vir et
 vxor: ſi eſt euident̄ ip̄edimētū: ut i cunuchis: p̄it
 ſtatim ſepari. ſi aut̄ nō eſt euident̄: p̄cipiendū eſt eiſ
 ut adhuc cohabitēt bona fide carnali copule ope-
 rā oātes: q̄ ſi vſq3 ad trienniu fieri nequit: tūc iura
 bit vterq3 q̄ bona fide opam oātes carnaliē piugū
 nō potuerūt: r̄ ut diuortiu nō de ſacili celebret: re-
 q̄ritur q̄. v̄i. de p̄p̄ndq̄ q̄ melius de hoc p̄it p̄ ſi-
 gna p̄babilia ſcire veritatē iurēt q̄ credant eos ve-
 rū dixiſſe. **P**eriuurij enī crimē r̄. i. eoz teſtimo-
 niū ita p̄ nihilo p̄putat ac ſi piuri eſſent: nō tñ cul-
 pam an̄ infamiā piurij incurrit ſi eos v̄ez dicere
 credebāt. **S**ed ſi vir aſſerat r̄. J̄tē ſciendū: q̄
 q̄n̄ vir aſſerit copulā carnalē p̄ceſſiſſe: r̄ m̄r negat
 ſtādū ē iuramētō viri: niſi p̄ aspectū corp̄is ſui mu-
 lier p̄bare velit v̄iz eſſe mentitū. Si tñ vir falſuz
 iurat: r̄ vxor d̄ritū nō poſſit p̄bare: pōt ſibi p̄uidē
 de ſco: ſū iacendo: ne ex ip̄etitione viri ad libidinez
 puocet: r̄ piculū incōtinentie imineat. Si aut̄ vir
 neget carnalē copulā p̄ceſſiſſe: nō eſt ſtādū iura-
 mētō eius: q̄uis ſit caput mulieris ſi m̄r aſſermet
 q3 ſic oareſ facultas multis viris oimittēdi vxores
 ſuas. **Q**uō in fine hui' capli r̄. Sciendū eſt: q̄
 ſi maleficiū fuerit generalit̄ reſpectu cuiuſlibet fa-
 ciens ip̄otētia coeūdi: tūc ſi alteri nupſerit oſten-
 detur ip̄edimētū nō fuiſſe p̄petuū. v̄n̄ o3 ad p̄us
 piugū redire. ſi aut̄ fuerit p̄ſonale. i. reſpectu speci-
 alis p̄ſone: cū vtriq3 deſ licētia alteri nubēdi: non
 pōt reddita potētia nubēdi ad p̄ſtinū m̄moniu
 redire: q3 nullū fuit: r̄ ſcōm eſt v̄ez m̄moniu.

Sed ſi d̄ctum fuerit r̄. hoc intelligit ſi fuit cō-
 tractū q̄n̄ h̄ebant lucida interualla. **N**ec p̄p̄rie
 vxori r̄. hoc non tenet mō. **U**el dō: q̄ reddē debi-
 tū vocat v̄r carnalē copulā q̄ puatus eſt q̄tum ē
 ex p̄te ſua: q̄uis vxori ſuū ius remaneat: q̄uis enī
 m̄moniu nō claudicat: tñ ius petenti oebitū pōt
 eſſe in vno r̄ non in alio. **D**iſt. XXXV.

De etia nota

Hdū eſt: q̄ cū d̄ns r̄. Poſſq̄ de-
 terminauit de ip̄otētia coeūdi
 q̄ actū m̄monij ip̄edit: hic de-
 terminat de ſepatōe a thoro pp̄
 p̄cām fornicatōis q̄ ſiſt̄ actum
 m̄monij tollit vinculo m̄moniali durante. **E**t
 diuidit i p̄tes ouas. In p̄ma oñdit quō adulteriu
 ſequēs m̄moniu tollit actū m̄monij vinculo
 m̄moniali durate. in ſcōa oñdit quō adulteriu
 p̄cedēs m̄moniu ē m̄moniale vinculu tollit
 ibi Solet ēt q̄ri r̄. **P**ria in ouas. In p̄ma oñdit
 q̄n̄ licz vxorē oimittē pp̄ fornicatōne. in ſcōa inq̄-
 rit v̄iz oimittē ſit necitatio: an liceat ei eā retinere
 ibi: **D**ic tñ **C**hyſo. r̄. **P**rima i ouas. In p̄ma oñ-
 dit q̄ viro licet oimittē vxorē r̄ ecōuerſo pp̄ forni-
 catōne p̄miſſam. in ſcōa oñdit q̄ neutri poſt ſepa-
 tionē licet nubere pp̄ p̄oris m̄monij vinculū ma-
 nens: ibi **S**iq̄s aut̄ fornicatōnis r̄. **C**irca p̄mum
 duo facit. **P**rimo oñdit q̄ vterq3 piugū pōt aliu
 oimittē pp̄ fornicatōne q̄n̄ ip̄e eſt a fornicatōe im-
 munis. **S**cōo oñdit q̄ h̄ nō pōt fieri q̄n̄ ip̄e ſiſt̄ cri-
 mini ſubiacer: ibi **S**i vero q̄rit an adulter r̄.

Ic q̄runf. vj. **P**rio v̄iz liceat viro vx-
 orē oimittē cā fornicatōis. **S**cōo v̄iz
 ad hoc teneat. **T**ertio v̄iz poſſit oimittē
 pp̄uo iudicio: vel iudiciū ecclēie requiratur.
Quarto v̄iz vir r̄ vxor q̄tum ad hoc ſint eq̄-
 lis p̄ditionis. **Q**uinto v̄iz poſt diuortiu debeāt
 manē innupti. **S**exto de reconciliatione.

Primum sic pro

Acedit: v̄i q̄ pp̄ fornicatōne nō liceat viro
 vxorē oimittē. nō enī p̄ malo ē malū reddendū. ſ3
 vir oimittēs vxorē pp̄ fornicatōz v̄i malū p̄ malo
 reddē. q̄ hoc nō licet. **S**i. maius p̄cām ē ſi vterq3
 fornicet q̄ ſi alter tñ. ſed ſi vterq3 fornicet: non po-
 terit fieri diuortiu pp̄ hoc. q̄ nec ſi vn' tñ fornicat-
 us fuerit. **S**i. fornicatio ſp̄ūalis r̄ q̄daz alia pec-
 cata ſūt grauioza q̄ fornicatio carnalis. ſed pp̄ illa
 n̄ pōt fieri ſepatio a thoro. q̄ nec pp̄ fornicationez
 carnalē. **S**i. vitiū d̄ nām magis remotū ē a m̄m̄-
 monij bonis q̄ fornicatio q̄ mō n̄e ſit. q̄ magis de-
 buit poni cā ſepatōis q̄ fornicatio. **S**3 d̄ eſt q̄d
 o: **M**atth. v. **S**i. illi q̄ frangit fidē non tenet ali-
 q̄s fidē obſeruare. ſed piunx fornicatō frāgit fidez
 quaz alteri piugi o3. q̄ ali pōt alterz pp̄ cāz fornica-
 tōnis oimittē. **R**ñdeo dō: q̄ d̄ns oimittē vxorē

concessit pp fornicationē in penā illius q̄ fidez fre-
git: et in fauore illius q̄ fuauit ut nō sit astrict' ad
reddendū debitū ei q̄ nō fuauit fidē. Et pp hoc ex-
cipiunt. vij. casus in q̄bus nō licet viro vxorem di-
mittē fornicantē: in q̄bus vel vxor a culpa imunita
est: vel vterq̄ sunt eq̄līter culpabiles. Prim' ē si ip-
se vir sū fornicatus fuerit. Scdus si ipse vxorez p-
stituerit. Tert' si vxor vix suū mortuū pbabilī
credēs pp lōgā ei' absentia alteri nupsit. Quar-
tus ē si latē cognita ē ab aliq̄ sub specie viri lectū
subintrare. Quintus si fuerit vi oppressa. Sextus
si reconciliauerit eā sibi post adulteriū ppetratum
carnaliter eam cognoscēs. Septim' si infimonia
in infidelitate vtriusq̄ dōto vir dederit vxori libel-
luz repudiū: et vxor alteri nupsit: tunc enī si vix
puerit tenet eā vir recipere. ¶ Ad. i. q̄ dō: q̄ vir si
dimittat vxorē fornicantē liuore vindicte: peccat.
si autē ad infamā ppiā cauendā ne videat pteps
crimis: vel ad viciū vxoris corrigendū: vel ad cui-
tandū plus incertitudine: nō peccat. ¶ Ad. ij. dō:
q̄ diuorciū ex cā fornicatōis sit vno accusate aliū.
et q̄ nullus pōt accusare q̄ in sili crimie existit: q̄
vterq̄ fornicat diuorciū celebrari nō pōt: q̄uis ma-
gis peccet dō infimonia vtroq̄ fornicatē q̄ altero
tm. ¶ Ad. iij. dō: q̄ fornicatio ē directe cōtra bo-
na infimonia: q̄ tollit p eaz certitudo plus et fides
frangit: et significatio nō seruat: dūmō vñ' iuguz
plibus carnē suā diuidit: et iō alia crimia q̄uis for-
te sint maiora fornicatōe nō causat diuorciū. Sed
q̄ infidelitas q̄ dō spūalis fornicatio ē est dō matri-
monij bonū qd est ples educāda ad cultū dei etiā
īpā fac diuorciū: s̄ tñ aliū q̄ corpālis fornicatio: q̄
pp vnū actū fornicatōis carnalis pōt pcedi ad di-
uorciū: nō autē pp vnū actū infidelitatis: s̄ pp con-
suetudinē q̄ p̄tinaciā ostendit in q̄ infidelitas p̄ficiat.
¶ Ad. iij. dō: q̄ etiā ppter viciū p̄tra naturā
pōt pcedi ad diuorciū: s̄ tñ nō sit ita mentio de
īpō: tum q̄ ē passio innoīabilis: tum q̄ rariū ac-
cidit: tū q̄ nō ita causat incertitudinē plus.

Ad secundū sic pro
cedit: vñ' q̄ vir teneat ex p̄cepto vxorem
fornicantē dimittē. vir enī cum sit caput vxoris te-
net vxorē corrigere. s̄ sepatio a thoro est inducta
ad correctionē vxoris fornicantis. q̄ tenet eā a se se-
parare. ¶ S. q̄ p̄fērit peccāri mortalit' ipse ē mor-
taliter peccat. sed vir retinēs vxorē fornicantē vñ'
p̄sentire ei: ut in lfa dō. q̄ peccat nisi eā a se cūctat.
¶ S. l. loī. vij. dō: Qui adheret mētrici vnuz cot-
pus efficit. s̄ nō pōt aliq̄s sil eē mēbz meretricis et
xpi: ut ibidē dō. q̄ vir vxori fornicanti adherēs mē-
brum xpi esse definit mortalit' peccās. ¶ S. sicut
cognatio tollit infimonia vinculū: ita fornicatio se-
pat a thoro. sed postq̄ vir nouerit p̄sanguinitatez
sui ad vxorē: peccat mortalit' cognoscēs ipam. q̄ si
cognoscat vxorē postq̄ scit ipam esse fornicatam

mortalit' peccat. ¶ Sed ē qd dō glo. i. loī. vij.
q̄ dō p̄misit cā fornicatōis vxorē dimittē. q̄ nō ē
in p̄cepto. ¶ S. q̄libet pōt dimittē alteri qd in se
peccauit. s̄ vxor fornicado peccat in vix. q̄ vir pō
test ei peere ut nō dimittat eā. R. nō dō: q̄ dimis-
sio vxoris fornicatōis iudicada ē ad corrigendū
vxoris crimē p talē penā. pena autē corrigēs nō re-
q̄ritur vbi emēdatio iā p̄cessit: et iō si m̄r de p̄co
peniteat vir nō tenet eā dimittē: si autē nō peniteat
tenet: ne p̄co eius p̄sentire videat dō correctionez
debitā nō apponit. ¶ Ad. i. q̄ dō: q̄ p̄cōm fornicatō-
nis in vxore pōt corrigi nō tñ tali pena: s̄ et ver-
bis et verberē: et iō si als ad correctōz sit pata non
tenet vir p̄dictā penā ad eius correctionē adhibē.
¶ Ad. ij. dō: q̄ tūc vir vxori p̄sentire videt: q̄n eā
tenet nō cessante a p̄co p̄terito. si autē emēdata fu-
erit non ei p̄sentit. ¶ Ad. iij. dō: q̄ ex quo de p̄co
fornicatōis penituit: meretrix dō nō pōt: et iō vir
se ei iungendo mēbz mētrici non sit. Uel dō: q̄
nō iungit ei q̄ mētrici: s̄ q̄si vxori. ¶ Ad. iij. dō:
q̄ nō ē sile: q̄ p̄sanguinitas facit ut nō sit iter eos
infimonia vinculū: et iō carnalis copula eē illicita.
s̄ fornicatio nō tollit vinculū p̄dictū: et iō actus
remanet q̄tū ē de se licitus: nisi p̄ accēs illicit' fiat
in q̄tū vir p̄sentire turpitudini vxoris videt. ¶ Ad
v. dō: q̄ p̄missio illa ē intelligēda p̄ p̄hibitōis pua-
tionē: et sic ē p̄ceptū nō diuidit: q̄ etiā qd cadit s̄
p̄cepto nō est p̄hibitū. ¶ Ad. vi. dō: q̄ vxor nō tñ
peccat in vix: s̄ et in seipam et in dō: et iō vir nō to-
tali pōt penā dimittē nisi emēdatio sequat.

Ad tertius sic proce-
dit: vñ' q̄ p̄prio iudicio pōt vir vxorē for-
nicantē dimittē. Iniaz enī a iudice latam absq̄ alio
iudicio exēq̄ licet. sed deus iustus iudex dedit hanc
Iniaz ut pp fornicationē vir vxorē dimittē possit. q̄
nō req̄rit ad hoc aliud iudiciū. ¶ S. Matth. i. dō:
q̄ Joseph cū esset iustus cogitauit occulte dimittē
Mariā. q̄ vñ' q̄ occulte vir possit diuorciū celebra-
re absq̄ ecclie iudicio. ¶ S. si vir post fornicatōz
vxoris cognitā debitū ei reddat: amittit ēr actionē
quā dō fornicariā hēbat. q̄ denegatio debitū q̄ ad di-
uorciū p̄tinet dō ecclie iudiciū p̄cedere. ¶ S. illud
qd nō pōt p̄bari nō dō ad iudiciū ecclie adduci.
sed fornicationis crimē nō pōt p̄bari: q̄ oculus
adulteri obseruat caliginē: ut dō Job. xxv. q̄ nō dō
iudicio ecclie p̄dictū diuorciū fieri. ¶ S. accusatō
nō dō inscriptio p̄cedē q̄ aliq̄s se ad rationē obliget
si in p̄batione deficiat. s̄ hoc nō pōt eē in ista mā-
q̄ tūc q̄litercūq̄ res iret: vir p̄sequeret intentū suū
siue ipse vxorē dimitteret siue vxor eū. q̄ non dō ad
iudiciū ecclie p̄ accusatōne adduci. ¶ S. plus te-
netur hō vxori q̄ extraneo. sed hō crimē alterius
etiā extranei nō dō ecclie deferre: nisi p̄monitione
p̄missa in secreto: ut p̄ Matth. xix. q̄ multo min'
pōt crimē vxoris ad eccliam deferre si eam prius

occulte non corripuit. ¶ Sed ptra: nullus debet
 seipm vindicare. sed si vir vxore fornicante pprio
 arbitrio dimittit: ipse se vidicaret. q hoc no debet
 fieri. ¶ N. nullus i eade ca e actor r iudex. sed vir
 est actor: ipetens vxore de offensa in se pmissa. q ip
 se no pot esse iudex: r sic non oz ea pprio arbitrio
 dimittit. R. n. deo od: q vir pot dimittere vxore du
 pliciter. Uno mo qm ad thoz tñ: r sic pot ea di
 mittere qcto sibi pstat de fornicatõe vxoris pprio
 arbitrio: nec tenet reddẽ debitũ exigenti nisi p ec
 clesiã ppeilat: r taliter reddẽs nullũ sibi p iudiciũ
 fac. Alio mo q tu ad thoz r cohabitatoẽ: r hoc
 mo no pot dimitti nisi iudicio ecclie. r si als dimis
 sa fuerit oz cogi ad cohabitandũ: nisi possit ei vir
 incõnienti fornicationẽ pbare. hec aut dimissio
 diuortii di: r iõ pcedendũ e q diuortii n pot cele
 brari nisi iudicio ecclie. ¶ Ad. j. q od: q snia e ap
 plicatio iuris cois ad p ticularẽ scõm. vñ oñs ius p
 mulgauri fm q snia in iudicio formari oz. ¶ Ad
 ij. od: q Joseph n volebat vgnẽ dimittẽ qñ suspe
 ctã de fornicatõe. s; ob reuerentiã sciatũ ei tñmẽ
 ei cohabitare: ut supra dictũ e: nec tñ e sile: qz tunc
 ex adulterio no solu pcedebat ad diuortii: sed vl
 terius ad lapidationẽ: no aut nũc qñ agit i iudicio
 ecclie. ¶ Ad. iij. p solutio ex oicd. ¶ Ad. iij. od:
 q qñq vir vxore suspectã hñs: ei insidiat r dephẽ
 dere ea pot cã testibus in crimie fornicatõis: r sic
 pot ad accusatõz pcedẽ. Et pterea si de facto isto
 no pstat: pnt eẽ violẽte suspicões fornicatõis: qbus
 pbatis videt fornicatio eẽ pbata: ut si inuentã so
 lus cã sola horis r locis suspectis: r nudus cu; nu
 da. ¶ Ad. v. od: q maritus pot accusare vxore de
 adulterio duplr. Uno mo ad thoz sepatioẽ co
 rã iudice spũali: r tunc inscriptio oz fieri sine obli
 gatione ad legẽ talionis: qz sic vir psequeret intẽtũ
 suũ ut obiecto pbat. Alio mo ad punitionẽ cri
 mis in iudicio seculari: r sic oz q pcedat inscriptõ
 p quã ad penã talionis se obliget si in pbatõe de
 ficiat. ¶ Ad. vi. od: q sic deare. dicit: tribus modis
 in crimio pcedi pot. Primo p inq̃sitionẽ quã oz
 pcedere clamosa insinuatio q locũ accusatõis te
 net. Secõdo p accusatõnẽ quã oz pcedẽ inscriptio.
 Tertio p denuntiationẽ quã oz pcedẽ fraima cor
 reptione. verbũ q dñi intelligit qñ agit p viã denun
 tiationis: no qñ agit p viã accusatõis: qz tũc non
 agit solũ ad correptionẽ delinquentis: sed ad puni
 tionem ppter bonum commune conseruandum.
 quod iusticia deficiente periret.

Ad quartuz sic pro

cedit: vi q vir r vxor n debet i cã diuor
 tij ad paria iudicari. diuortii eni pcedit in lege no
 ua loco repudiũ qd erat in lege veteri: ut p3 Mat
 thei. v. s; repudio vir r vxor n iudicabant ad pa
 ria: qz vir poterat repudiare vxore r no ecõuerso.
 q nec in diuortio debent ad paria iudicari. ¶ D.

plus e q legẽ nãe q vxor plures viros habeat q
 vir plures mulieres. vñ hoc qñq licitũ: illud vero
 nũq: ut supra ois. xxxij. dictũ e. q plus peccat mlt
 in adulterio q vir: r ita no debet ad paria iudica
 ri. ¶ N. vbi e maius nocumẽtũ pximi tbi e maius
 peccm. sed plus nocet adulã vxor viro q vir adul
 ter vxori: qz adulteriũ vxoris facit incertitudinem
 plis: no aut adulteriũ viri. q maius e peccm vxoris
 r sic no debet ad paria iudicari. ¶ N. diuortii in
 ducit ad crimẽ adulterij corrigendũ. s; magis pri
 net ad viz q est caput mulier: ut ois. j. Coi. xj. Cor
 rigẽ vxore q ecõuerso. q n debet i repudio ad pia
 iudicari: s; vir oz eẽ melior p ditionis. ¶ S; qz vi q
 vxor in hoc deat eẽ melioris p ditionis: qz qto est
 maior fragilitas in peccate: tato peccm e magis dig
 nũ venia. sed in mulierib e maior fragilitas q in
 viris: rone cuius dicit Chryso. q ppria passio mulie
 ris luxuria e. Et pba in. viij. Eth. q mulieres n oi
 cunt icõtinẽtes pprie loquẽdo pp facile inclinatz
 in pcupiscẽtias: qz nec bruta aialia pnt p̃tinere pp
 hoc q no hñt aliqd qd pcupiscẽtias obuiare pos
 sit. q mulierib i pena diuortij debet magis parci.
 ¶ N. vir ponit caput mulieris ut ipam corrigat.
 q magis peccat q mlt: r sic oz magis puniri. R. n.
 deo od: q in cã diuortij vir r vxor ad paria iudi
 cant: ut idẽ sit licitũ r illicitũ vñ qd alteri: n tñ pa
 riter iudicant ad illa: qz cã diuortij e maior i vno
 q in alio: cã tñ in vtroqz sit cã sufficiens ad diuor
 tiũ. diuortii eni e pena adulterij inq̃tũ e q matri
 monij bona: qtu aut ad bonũ fidelẽ ad quã coniu
 ges eq̃liter sibinulcẽ tenet: tñ peccat q m̃rimoniũ
 adulteriũ vñ: sic adulteriũ alterius: r hec causa i
 vtroqz sufficit ad diuortii: s; qtu ad bonũ prolia
 plus peccat adulteriũ vxoris q viri: r iõ maior cã
 diuortij e in vxore q in viro: r sic ad eq̃lia: sed no
 ex equali cã obligant: nec tñ iniuste: qz in vtroqz e
 cã sufficiens ad hãc penã. sic est d duobus q dam
 nant ad mortis eiusdẽ penã: qzuis alius altero gra
 uius peccauerit. ¶ Ad. j. q od: q repudiũ no per
 mittebat nisi ad vitandũ homicidiũ: r qz in viris
 magis erat de hõ piculũ q in mulierib: iõ viro p
 mittebat dimittẽ vxore: no aut ecõuerso p legẽ re
 pudij. ¶ Ad. ij. r. iij. od: q rones ille pcedunt fm
 q in p̃patione ad bonũ plis maior sit cã diuortij
 in vxore adultera q in viro: no tñ seqtur q no tu
 dicent ad paria ut ex oic̃tis patz. ¶ Ad. iij. od: q
 qzuis vir sit caput mulieris ut gubernator: non tñ
 qñ iudex ipius: sic nec ecõuerso: r iõ in his q p iu
 diciũ faciẽda sũt: no plus pot vir in vxore q econ
 uerso. ¶ Ad. v. od: q in adulterio inuentũ d rone
 peccĩ idẽ qd e in fornicatõe simplici: r adhuc plus
 qd magis grauat fm lesionẽ m̃rimoniũ. si q p̃side
 ret id qd est cõe adulterio r fornicationi: peccm vi
 ri r mulieris se hñt ut excedẽtia r excessã: qz i mu
 liere est plus de hũore: r iõ sũt magis ducibiles a
 concupiscẽtias: sed in viro plus de calore q cõcu

placentiam excitat. sed tñ simplr loquendo: ceteris parib⁹ vir i simplici fornicatoe plus peccat q̄ m̄r qz h3 plus de rōnis bono: qd̄ p̄ualet q̄buslibz motibus corpaliū passionū. sed q̄tū ad lesionē matri monij quā adulteriū fornicatoī addit: ex q̄ diuor tū causat: plus peccat mulier q̄ vir ut ex dictis p3 7 qz hoc ē graui⁹ q̄ simplex fornicatio: iō simplr loquēdo plus peccat m̄r adultera q̄ vir adulc ceteris p̄ibus. ¶ Ad. vi. dō: q̄ quis regimen qd̄ dat viro in mulierē sit q̄dam circūstātia aggrauā: tñ ex illa circūstātia que in aliā spēm trahit magis aggrauat peccm. s. ex lesione m̄rimonij que trahit ad speciem iniusticiā: in hoc q̄ furtiue alicna proles submititur.

¶ Quintus sic pro

cedit: vi q̄ post diuortū vir alteri nubē possit. nullus enī tenet ad p̄petuā p̄tinentiā. s3 vir in aliquo casu tenet vxorē fornicantem in p̄petuū a se separe ut p3 ex dictis. q̄ videt q̄ ad minus in tali casu alteram ducere possit. ¶ P. peccanti nō est vanda maior occasio peccandi. sed si ei q̄ pp fornicationis culpā dimittit non licet aliā copulā querere: datur sibi maior occasio peccandi: nō enī est p̄babile ut q̄ in m̄rimonio non p̄tinuit qd̄ postea cōtinere possit. q̄ videt q̄ liceat ei ad aliā copulam transire. ¶ P. vxor non tenet viro nisi ad debitū reddendū 7 cohabitationē. s3 p̄ diuortū ab viro q̄ absoluit. q̄ oino soluta est a lege viri. q̄ p̄t alteri nubere: 7 eadem est rō de viro. ¶ P. Matth. xix. dō: Qui dimiserit vxorē 7 aliā duxerit excoptā cā fornicationis mechaf. q̄ videt q̄ si cā fornicationis dimissa vxore aliā duxerit nō mechaf: 7 ita erit m̄rimoniū vep. ¶ Sed cōtra. j. Cor. vii. Precepto nō ego sed dñs vxorē a viro nō discedere. qd̄ si decesserit manere inuuptā. ¶ P. nullus debz ex peccō reportare cōmodum. sed reportaret si liceret adultere ad aliud magis desideratū p̄nubiū trāfire: 7 eēt occasio adulterādi volētibz aliā m̄rimonia querere. q̄ nō licz aliā copulā querere nec viro nec vxori. R̄ideo dō: q̄ nihil adueniēs supra m̄rimoniū p̄t ipm̄ dissoluere: 7 ideo adulteriū nō fac̄ qn̄ sit vep m̄rimoniū: Manet enī ut dicit Aug. inter viuētes p̄iugale vinculū qd̄ nec sepatō nec cū alio iunctio p̄t auferre: 7 iō nō licet vni alio vi uente ad aliā copulā transire. ¶ Ad. j. q̄ dō: q̄ quis p̄ se nullus obliget ad p̄tinentiā: tñ p̄ accidens p̄t eē q̄ obliget: sic si vxor sua egritudine incurabilem incurrat: 7 talē q̄ carnalē copulā nō patiat 7 s̄lr etiā est si incurrigibilē spūali infirmitate. s. fornicatione laboret. ¶ Ad. ij. dō: q̄ ipa confusio quā reportat ex diuortio debet eam cohibē a peccato: q̄ si cohibere nō potest: minus malū est q̄ sola ipsa peccet: q̄ q̄ vir peccati eius sit particeps. ¶ Ad. iij. dō: q̄ quis vxor post diuortū nō tenet viro adultero ad debitū reddendū 7 cohabitādus

tñ adhuc manz vinculū m̄rimonij ex quo ad hoc tenebat: 7 iō nō p̄t ad aliā copulā trāfire viro vi uente: p̄t tamē cōtinentiā vouere viro inuito: nisi si videat eccliam ceceptā fuisse p̄ falso testes sententiādo de diuortio: qz in tali casu etiā si votū p̄ sessionis emisisset: restitueret viro: 7 teneret debitum reddere sed nō liceret ei exigere. ¶ Ad. iij. dō: q̄ exceptio illa q̄ est in v̄bis dñi refert ad dimissionē vxoris: 7 iō obiectio ex falso intellectu peccat

¶ Sextus sic proce

ditur: videt q̄ post diuortū vir 7 vxor n̄ possint recōciliari. regula est enī i iure: Qd̄ semel bene diffinitū est: nulla debet iteratōne retractari sed iudicio ecclie diffinitum est q̄ debent separari q̄ non p̄t reconciliari vterius. ¶ P. si posset esse reconciliatio p̄cipue videretur q̄ post p̄niam vxoris vir teneat eam recipere. sed nō tenetur: qz etiā vxor non potest p̄ exceptionē p̄ponere in iudicio penitentiā suā contra virum accusantem de fornicatione. ergo nullo mō potest esse reconciliatio. ¶ P. si posset esse reconciliatio videretur q̄ vxor adultera teneretur redire ad virum ipam reuocātem. sed non tenetur: quia iam separati sunt iudicio ecclie. q̄ 7ē. ¶ P. si licet recōciliare vxorē adulterā: i illo casu p̄cipue deberet fieri qn̄ vir post diuortū inuenit adulteriū cōmittē: s3 in h̄ casu nō p̄t vxor cogē eū ad recōciliatōez: cum iuste sit diuortū celebratum. q̄ nullo modo p̄t reconciliari ¶ P. si vir adulter occulte dimittat p̄ iudiciū ecclie vxorē p̄uitā de adulterio: nō vi iuste facit diuortū. sed tñ vir nō tenet vxorē sibi recōciliare qz vxor: p̄bare in iudicio adulteriū viri nō potest. q̄ multo minus qn̄ diuortū iuste est celebratuz reconciliatio fieri p̄t. ¶ Sed 3 est qd̄ dicitur. i. Cor. vii. Si discesserit manere inuuptā aut viro suo reconciliari. ¶ P. vir poterit eā n̄ dimittere post fornicationē. q̄ eadē rōne p̄t eā recōciliare sibi. R̄ideo dō: q̄ si vxor post diuortū de peccō p̄niam agens emēdata fuerit: p̄t eā sibi vir recōciliare: si aut in peccō incurrigibilis maneat: nō o3 eā ad se assumē eadē rōne qua nō licebat eā nolentē a peccō desistē retinere. ¶ Ad. j. q̄ dō: q̄ snia ecclie diuortū celebrantis nō fuit cogēs ad sepatōne: sed licentiā p̄bens. et iō absqz retractatiōe p̄cedentis snie p̄t reconciliatio seq̄. ¶ Ad. ij. dō: q̄ p̄nia vxoris o3 inducere vix vt vxorē fornicantē nō accuset: aut dimittat: s3 tñ n̄ p̄t ad h̄ cogi nec p̄t p̄ p̄niam vxorē eū ab accusatiōe repellē: qz cessante culpa et q̄tuz ad actū et q̄tū ad maculā: adhuc manet aliqd̄ de reatu: et cessante etiā reatu q̄ ad deuz adhuc manet reatus q̄ ad penā h̄mano iudicio inferendā: qz hō nō videt cor sicut dē. ¶ Ad. iij. dō: q̄ illud qd̄ inducit in fauorē alicui nō facit ei p̄iudiciū. vnde cū diuortū sit inductū in fauorē viri: nō auferit ei ius petendū debitū vel reuocandi vxorē. vñ vxor tenet

ei reddere: et ad eum redire si furtim reuocata: nisi de licentia eius votum continentem emiserit. ¶ Ad iij. od. q. pp. adulterium quod vir p[ro]p[ri]us innocens post otuortium mittit: s[ecundu]m rigore[m] iuris no[n] debet cogi ad recipiendu[m] vxore[m] adultera[m]: p[ro]p[ri]us tamen s[ecundu]m equitatem iuris iudex ex officio suo debet eum cogere ut caueat piculo anie eius et scandalo alioz: quia vxor no[n] possit reconciliatione[m] petere. ¶ Ad. v. od. q. si adulteriu[m] viri sit occultu[m] p[ro] hoc no[n] auferit ius excipiendi s[ed] accusatione[m] viri vxori adultere: quia de sit sibi p[ro]batio: et ideo peccat vir otuortiu[m] petens et si post sniam de otuortio vxor petat debitum v[el] reconciliatione[m] vir tenet ad v[er]u[m]q[ue]. ¶ Patronus e[st] turpitudinis qui celat et. ¶ Prover. xvij. fidelis est qui celat crimine[m] amici. Et od. q. hoc intelligitur q[uo]d celatio no[n] est in iudiciu[m] correctiois: als ce[le]lans p[ro]p[ri]o ciniu[m] turpitudini p[ro]stat. ¶ Solet q[ui] an valeat et. Sciendum q[uo]d plura sunt crimina que p[ro]p[ri]i sui enormitatem impediunt m[at]rimoniu[m] contrahendum. Primum est incestus. Sc[on]d[u]m vxoricidium. Tertium rapina aliene sponse. Quartum quando aliq[ui]s insidiando m[at]rimonio filium p[ro]p[ri]u[m] d[e] sacro fonte suscepit. Quintum q[uo]d interfecit p[re]sbyteru[m]. Sextum q[uo]d aliq[ui]s pagit p[ro]niam solenne: no[n] t[ame]n p[ro]p[ri]a hec crimina interim m[at]rimoniu[m] d[omi]n[u]m. Sed t[ame]n sunt quedam crimina que dirimunt m[at]rimoniu[m] d[omi]n[u]m. Unum est q[uo]d aliq[ui]s cum aliqua coniugata concubuit: et ex hoc machinat in morte viri cum effectu. tunc enim ad inuicem contrahere non debent: et si d[omi]n[u]m sepantur. Sc[on]d[u]m est q[uo]d p[re]stat si dem adultere q[uo]d ducet eam vxorem: sed hoc intelligendum est q[uo]d tam adulter q[uo]d adultera sciebat impedimentum: als m[at]rimoniu[m] n[on] dirimeret postq[uam] p[ro]tractum esset. Tertium est quando contrahit cu[m] ea de facto. p[ri]mum enim m[at]rimoniu[m] facit q[uo]d no[n] stat sc[on]d[u]m. vnde si p[ri]m[u] no[n] fuisset vxor m[at]rimoniu[m] sc[on]d[u]m stare. Sciendum etiam: q[uo]d in casu secundo et tertio. s. fide data de m[at]rimonio contrahendo: et m[at]rimonio contracto per verba de presenti de se[co] nisi fuerit ibi pollutio carnalis: n[on] p[ro]p[ri]a hoc dirimit matrimoniu[m] sequens post mortem viri de nouo contractum.

Distinctio. XXXVI.

Anc de codi

tione videamus et. Postq[uam] determinauit mag[is] de impotentia cocundi p[ro] qua[m] impedit actus m[at]rimonij ne d[e] facto o[mn]ino fieri possit: hic determinat de impedimento d[omi]n[u]m seruilis: p[ro] qua[m] impedit actus m[at]rimonij ne libere fiat. Et diuidit in p[ar]tes duas. In p[ri]ma determinat de d[omi]n[u]m seruilis. in se[co]da epilogat p[ro]tinuans precedentia ad sequentia: ibi Duo illa executi sumus et. Pr[ima] in duas. In p[ri]ma determinat de impedimento d[omi]n[u]m seruilis. in se[co]da de impedimento ex defectu etatis: q[uo]d talis non differt

a seruo q[ui] d[omi]n[u]m sub tuto[ri]bus est. Sal. iij. ibi Dic et sciendum q[uo]d pueri et. Pr[ima] in duas. In p[ri]ma d[omi]n[u]m terminat de seruitute que p[re]cedit m[at]rimoniu[m]. in se[co]da de seruitute q[ui] m[at]rimonio sup[er]inducit: ibi Alud etia[m] notandu[m] est et. Pr[ima] in duas. In p[ri]ma determinat de seruitute m[at]rimonij p[re]cedente que est ex altera t[er]m[in]e parte s[er]uientium. in se[co]da de illa q[ui] est ex v[er]a q[ui] parte: ibi Queritur si seru[us] vni[us] et.

Hic querunt quicq[ue]. ¶ Pr[imo] v[er]u[m] coditio seruitutis m[at]rimoniu[m] impedit. ¶ Secundo v[er]u[m] possit seruus sine p[er]sensu o[mn]i m[at]rimoniu[m] contrahere. ¶ Tertio de seruitute q[ui] supuenit m[at]rimonio. ¶ Quarto v[er]u[m] p[ro]p[ri]a sequitur matrem. ¶ Quinto de defecto etatis virum impedit matrimoniu[m].

Ad primum sic p[ro]

cedit: videt q[uo]d d[omi]n[u]m seruitutis no[n] impedit m[at]rimoniu[m]. nihil enim impedit m[at]rimoniu[m] nisi q[uo]d habet aliquam s[er]uientie[m] ad ip[s]u[m]. sed seruitus no[n] habet aliquam s[er]uientie[m] ad m[at]rimoniu[m]: als in se[co]da uos non possent esse coniugia. s[ed] seruitus no[n] impedit m[at]rimoniu[m]. ¶ Illud q[uo]d est p[ro]p[ri]a natura no[n] potest impedire illud q[uo]d est s[ecundu]m natura[m]. sed seruitus est p[ro]p[ri]a nam: q[uo]d sicut dicit Grego. Co[n]tra nam est hoie[m] homini velle d[omi]nari. q[uo]d etia[m] p[ro]p[ri]a hoc q[uo]d hoie[m] dicitu[m] est ut p[re]sit piscibus maris et. no[n] aut[em] ut p[re]sit homini. s[ed] non pot[est] impedire m[at]rimoniu[m] q[uo]d est naturale. ¶ Si impedit m[at]rimoniu[m]: aut hoc est de iure nati: aut de iure positiuo: non de iure nati: q[uo]d s[ecundu]m ius naturale o[mn]es homines su[n]t eque[m]: ut Grego. dicit: et in p[ri]ncipio digestoz d[omi]n[u]m q[uo]d seruitus no[n] e[st] de iure nati. positiuu[m] etia[m] ius descendit a naturali ut Tullius dicit. s[ed] s[ecundu]m nullu[m] ius seruitus m[at]rimoniu[m] impedire pot[est]. ¶ Illud q[uo]d impedit matrimoniu[m] equaliter impedit: siue sciat siue ignoret. ut p[ro]p[ri]a de p[ro]p[ri]a sanguinitate. sed seruitus vni[us] cognita ab altero no[n] impedit m[at]rimoniu[m]. s[ed] seruitus q[ui]t[er]m[in]u[m] in se e[st] no[n] h[ab]et q[uo]d impedit m[at]rimoniu[m]: et ita no[n] debet poni p[ro] se m[at]rimonij impedimentu[m] ab alijs distinctu[m]. ¶ Sic p[ro]uenit e[ss]e erroze circa seruitute[m]: ut putet liber qui est seruus: ita pot[est] e[ss]e erroz de libertate: ut putetur seruus q[ui] est liber. sed libertas no[n] ponit m[at]rimonij impedimentu[m]. s[ed] nec seruitus deberet poni. ¶ Magis facit graue[m] societate[m] m[at]rimonij et plus impedit bonu[m] plus morbus lepre q[uo]d seruitus. sed lepra no[n] ponit impedimentu[m] m[at]rimonij. s[ed] nec seruitus o[mn]i ponit. ¶ Sed p[ro]p[ri]a est q[uo]d decre. dicit de coniugio seruo: q[uo]d erroz d[omi]n[u]m impedit s[er]uientiu[m] m[at]rimoniu[m] et dirimit d[omi]n[u]m. ¶ M[at]rimoniu[m] est de bonis q[ui] se expectandis inq[ui]t[er]m[in]u[m] h[ab]et honestate[m]. sed seruitus est de p[ro] se fugiendis. s[ed] m[at]rimoniu[m] et seruitus su[n]t co[n]traria: et sic seruitus m[at]rimoniu[m] impedit. ¶ R[ati]o de o[mn]i cend[er]e: q[uo]d in m[at]rimonij d[omi]n[u]m obligat vnus coniugum alteri ad debitu[m] reddendu[m]: et io si ille q[ui] se obligat est ipotens ad soluendu[m] ignorantia huius ipotentie

